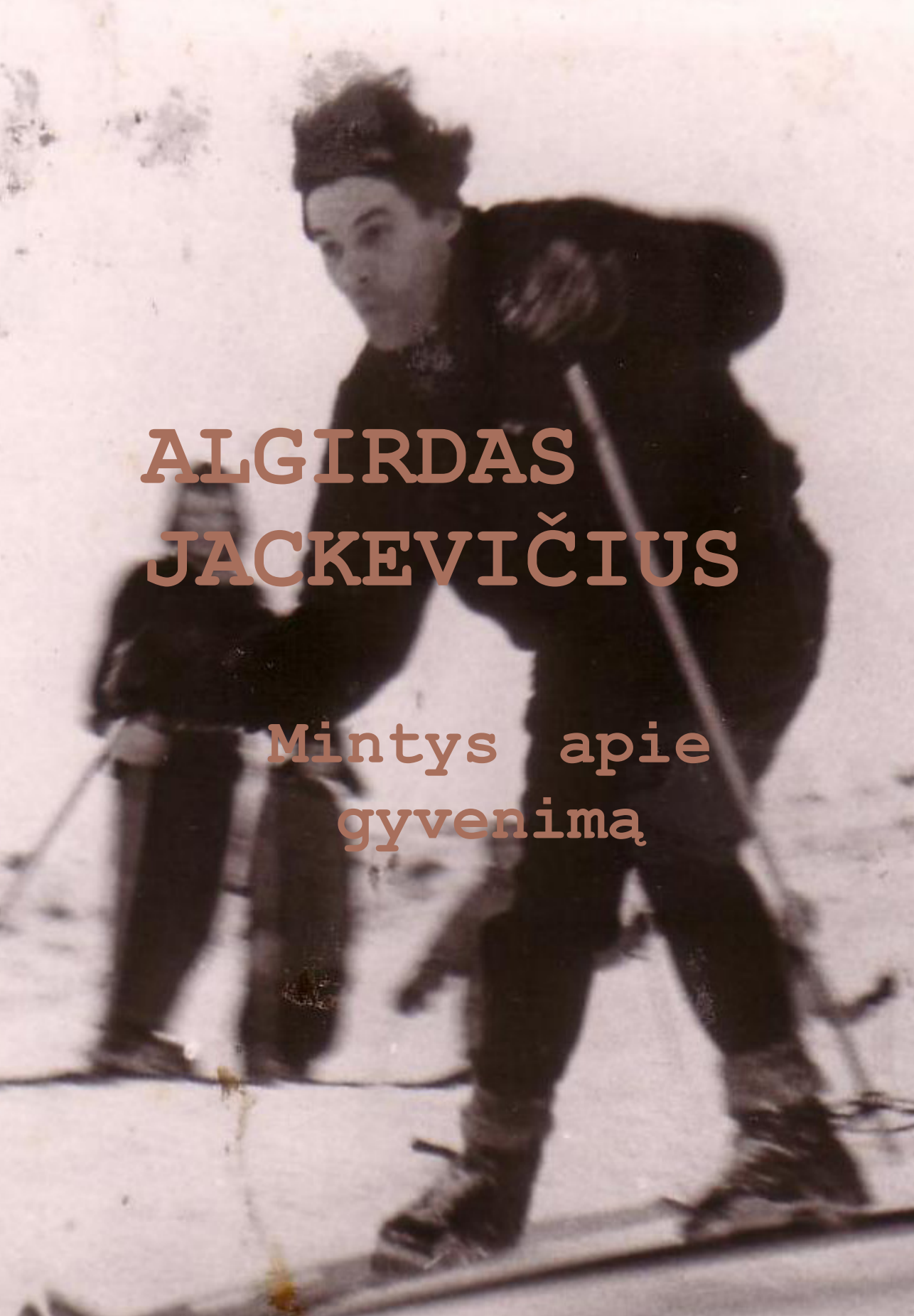

ALGIRDAS JACKEVIČIUS

Mintys apie
gyvenimą

Algirdas Jackevičius

MINTYS APIE GYVENIMĄ

AUTORIUS
Algirdas Jackevičius

VIRŠELIO DAILININKĖ
Milda Dainovskytė

MAKETUOTOJA
Ingrida Bučionytė

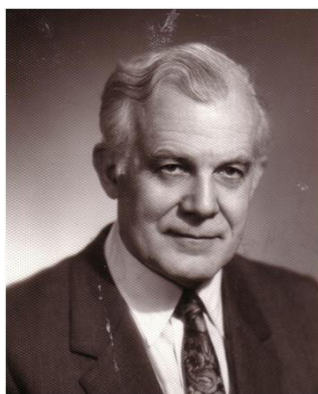

TURINYS

Pratarmė	6
Pirmieji gyvenimo žingsniai	7
Asmeninis gyvenimas	32
Mano kelionės	35
Kalnų slidinėjimas	81
Visuomeninis darbas	86
Bajorystės istorija	91
Turiu prisipažinti, mane lydėjo Gera Ranka ...	94
Literatūra	102
Asmenvardžių rodyklė	103
Iliustracijų rodyklė	105

PRATARMĖ

Neseniai pavyko išleisti knygą apie savo tėvą Stasį Jackevičių, kuris gyveno ir dirbo labai įdomiame Lietuvai laikotarpyje. Jaunas kaimo bernelis iš pat vaikystės bendravo su knygnešiais, kurių buvo daug Panevėžio apskrityje, vėliau darbavosi viename pirmųjų Lietuvoje Juozo Masiulio knygyne, o vėliau pats pradėjo steigti savo verslą. Kadangi man patiko šis darbas, tai gulėdamas Santariškių ligoninėje ir laukdamas širdies bei kraujagyslių ištyrimo, pradėjau iš lėto rašyti apie savo nueitą kelią, nes ir man teko gyventi Nepriklausomos Lietuvos metu, mokytis lietuviškose mokyklose, gyventi Antrojo Pasaulinio karo metu, kai jaunam vyrui grėsė pavojus būti pašauktam į Sovietinę armiją, vėliau įdomus darbas Onkologijos moksliniame institute. Noriu pasidalinti įspūdžiais, kuriuos teko patirti per 76 keliones po įvairias šalis. Manau, skaitytojui bus įdomu paskaityti apie mano įspūdžius aplankius tiek šalių.

PIRMIEJI GYVENIMO ŽINGSNIAI

Gimiau 1926 m. rugpjūčio 3 dieną Dembavos dvare, kuris yra porą kilometrų nuo Panevėžio miesto. Tuo metu mano tėvas Stasys Jackevičius buvo verslininkas, dalyvavo Vilniuje akcinės bendrovės „Švyturys“ veikloje, buvo spausdinamos knygos, kalendoriai. Jis aktyviai dalyvavo kultūriniame Vilniaus gyvenime, buvo Lietuvių komiteto nariu, rėmė lietuviškas mokyklas. Lenkų generolo Želigovskio daliniams okupavus Vilnių, už lietuvišką veiklą 1922 m. jis buvo pasodintas į Lukiškių kalėjimą ir su kitais 32 lietuvių ir gudų veikėjais buvo ištremtas į Kauną. Tuo metu ši knygų leidimo bendrovė buvo perkelta į Kauną, kurių vienas steigėjų buvo mano tėvas. Kadangi tuo metu Lietuvoje prasidėjo statybos, tėvas nutarė gaminti plytas. Jis sumanė Dembavos kaime steigti kitą bendrovę „Plyta“. Pastatė plytinę, bet pasirodė, kad netoli esantis molis nebuvo geros kokybės, ir plytinė neišvystė veiklos, o gautos iš bankų paskolos vertė ieškoti naujų kelių ir tėvas 1926 metais įsteigė knygų leidimo bendrovę „Vairas“.

1 pav. Tėvai

2 pav. Dembavos dvare: tėvas, Danguolė, Aldutė ir aš ant mamos rankų

3 pav. Mano krikšto tėvai:
Marytė Žulienė ir Kazys Gineitis

4 pav. Aš – šešerių mėnesių
mažylis

5 pav. Dviejų metų berniukas

6 pav. 1930 m. Kaune aš su
sesutėmis Aldute, Danguole

1931 m. bankrutavus knygų leidyklai, tėvas pradėjo studijuoti teisės mokslus ir gavo teisininko darbą kituose miestuose. Jis pradėjo dirbti 1937 m. Tauragėje teismo anstoliu.

Aš šeimoje buvau trečias vaikas, todėl gimus berniukui, po dviejų mergaičių buvo nemažas džiaugsmas (2, 3 pav.). Mama pasakojo, kad Dembavos dvare po mano krikštynų kelias dienas buvo puotaujama, jodinėjama arkliais.

Vaikystę praleidau Kaune, kuriame tėvas Minties rato gatvėje nr. 19, Žaliakalnyje, turėjo

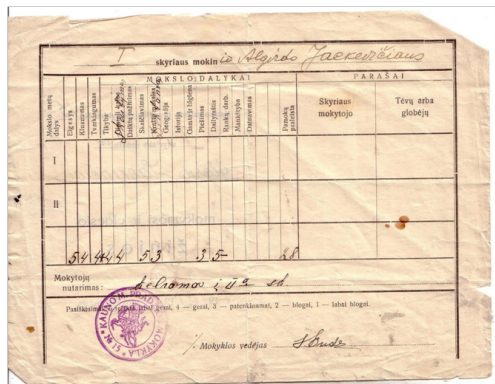
7 pav. Uršulė Ūdrytė mane auginusi ir praleidusi visą savo gyvenimą mūsų šeimoje

pastatęs dviejų aukštų medinį namą, tenai buvo daržas. Jame gyveno mūsų šeima, antrame aukšte gyveno tėvelio sesutės Adelė ir Marytė, dėdė Antanas bei mamos sesutė Marytė. Mane labai globojo mano antroji mama – tai Uršulė Ūdrytė (7 pav.), kuri auklėjo mano dėdę Stasį Tauragnuose, o iš ten per visą savo gyvenimą gyveno mūsų šeimoje. Jinai labai mylėjo mane. Būdamas mažas, miegojau kartu su ja. Ji mane saugodavo nuo tėvų baudimų. Pamenu, kaip jinai gražiai mane kontroliavo. Mėgdavau morkas, todėl pas mane atėjus viešniai, Uršulė gražiai atnešdavo nuskustų morkų lėkštę. Tokiu būdu patikrindavo atvykusios asmenybę. Paskutiniaisiais gyvenimo metais jinai gyveno mano bute Pylimo gatvėje. Uršulė yra palaidota Jackevičių giminės kape, Rasų kapinėse.

Mane, šešerių metų berniuką, tėvas nuvedė į pradžios mokyklą. Tačiau perkėlus mane į antrą skyrių, mama pastebėjo, kad nemoku skaityti, o elementorių išmokau atmintinai pagal paveikslukus (8, 9, 10, 11 pav.). Matyti, mokytojas nesuprato, kad aš nemoku skaityti raidžių. Prisimenu, kad per Kalėdų šventes mane mama pasodino prie eglutės, davė saldinių ir išmokė skaityti.

8 pav. Kauno miesto pradžios mokyklos mano mokymosi ir elgesio žinios 1933 – 1934 m.

9 pav. Kauno pradžios mokyklos I skyriaus mano mokymosi pažymiai

10 pav. 1933 m. Kauno XV pradžios mokyklos mokiniai, 3-oje eilėje iš kairės antras

11 pav. Kauno XV pradžios mokyklos mokiniai, 3-oje eilėje dešinėje ketvirtas

Kaip matyti iš mokymosi ir elgesio pažymių, pateiktų Kauno pradžios mokyklos knygutėje, skaityti buvau išmokęs. Vėliau man mokslai ėjo neblogai ir per visą mokymosi periodą neturėjau jokių pataisų ir neteko kartoti mokymo kurso tame pačiame skyriuje.

Nepaisant jauno amžiaus, sugebėjau gudrauti. Prisimenu, kad pirmame skyriuje neišpildžiau mokytojo nurodymo. Mokytojas parašė tėvui raštelį, kurį liepė jam perduoti, tačiau aš, šešerių metų berniukas, raštelį įmečiau į tualetą, o

tėveliui paaiškinau, kad atėjau ankščiau, nes buvo mažiau pamokų.

Tauragėje baigiau Tauragės Mokytojų seminarijos pradžios mokyklą, kurioje laikiau egzaminus į gimnaziją, nes nelankiau pradžios mokyklos penkto ir šešto skyrių (14 pav.). Tuo metu tėvas dirbo Tauragėje anstoliu ir turėjo vežėją su arkliu, nes tekdavo važiuoti į kaimą pas skolininkus. Mes su tėvu aplankėme Rytprūsius, buvome Tilžės mugėje. 1938 metais persikėlėm į Alytų, kur tėvas buvo paskirtas dirbti notaru (17 pav.).

12 pav. 1937 m. Tauragėje priimu krikšto sutvirtinimo sakramentą

13 pav. Tauragnuose prie Labės ežero aš su pusbroliu Kaziuku Dijoku

14 pav. Tauragės Valstybinės gimnazijos liudijimas 1938.09.01 nuotraukoje apsivilkęs vilkiuko uniforma (I etapas tapti skautu)

15 pav. Mūsų šeima Tauragėje 1937 m.

16 pav. 1939 m. Alytaus gimnazijos mokiniai, aš 3 eilėje dešinėje trečias

Alytuje gimnazija neturėjo didelio pastato, tad pirmųjų klasių mokyklos pastatai buvo miške. Reikia pripažinti, kad prieškarinėje Lietuvoje mokytojai buvo gerai paruošti, buvo gera disciplina (16 pav.). Tuo labai pasižymėjo Alytaus gimnazijos direktorius Orvydas, kuris žiūrėjo, kad mokiniai vaikšiotų išlygintomis kelnėmis, būtų pasirišę kaklaraiščius. Aš kartą buvau direktoriaus išvartas namo, kad atėjau į gimnaziją neišlygintomis kelnėmis. Provincijos miestų gimnazijose mokiniai buvo gerai paruošti. Man atvykus į Kauno IV gimnaziją, tapau vienu geriausių mokinių, o tuo tarpu Tauragės ir Alytaus

17 pav. Tėvas Alytaus notaras
1938 m.

gimnazijose nebuvo pirmiaujančių tarpe.

Alytuje mūsų šeimą užklupo didelė nelaimė. Pradėjo negaluoti vyresnioji sesuo Danguolė, jai atsirado skausmai pilve. Alytaus gydytojai laiku nediagnozavo ūmaus apendicito, o laiku neatlikus operacijos, apendiksas sprogo, pūlinga infekcija išsiliejo į pilvaplėvę ir ją skubiai išvežė į Kauno miesto ligoninę, kur tuo metu dirbo įžymus chirurgas V. Kuzma. Kauno chirurgai Danguolės neoperavo, nes patologinis procesas buvo išplitęs, jina buvo gydoma tik konservatyvinėmis priemonėmis.

Tuo metu medicina dar neturėjo efektyvių

vaistų prieš pūlingą infekciją ir Danguolė po

18 pav. Danguolė 1939 m.

kelių savičių mirė nuo pūlingo peritonito. 1939 m. Danguolė palaidojome Panevėžio kapinėse, nes tėvas jau gavo paskyrimą dirbti notaru Vilniuje. Danguolė mirė turėdama šešiolika metų. Gamta ją apdovanojo ne tik gražia išvaizda, ji turėjo gražų balsą, neretai bažnyčiose per mišias giedodavo solo. Jinai buvo ateitininkė, turėjo didelį pasisekimą jaunuolių tarpe (18 pav.). Žinomas poetas Vytautas Mačernis jai rodė savo prielankumą (1). Man lieka neaišku, iš kurios giminės pusės jinai paveldėjo tokį gražų balsą, nes nė vienas iš tėvų nebuvo balsingas.

19 pav. Vilniuje 1940 m. Vytauto Didžiojo gimnazijos mokiniai
Aš pirmoje eilėje apkabinęs klasės draugą

20 pav. Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos paskutinėje klasėje 1942 m. Aš pirmas dešinėje pusėje

21 pav. Mes moksleiviai poilsiaujame ant Neries kranto

Kiek aš prisimenu, nė vienas iš Jackevičių giminės atstovų nepasižymėjo gerais balsais, jų tarpe nebuvo muzikantų. Manau, kad šie genai gauti iš Gineičių giminės, nes kai kurios mamos seserys skambino pianinu.

Danguolės mirtis labai paveikė motiną, kuri turėjo jautrią nervų sistemą. Palaipsniui jai vystėsi depresija, kuri ją kamavo visą likusį gyvenimą.

Kaune išbuvau vienerius metus. Lietuvai atgavus Vilnių, tėvą, kaip seną vilnietį, paskyrė dirbti notaru. Iš pradžių mokėmės Vytauto Didžiojo gimnazijoje, kuri buvo Jakšto gatvėje, tačiau, atėjus vokiečiams, mūsų mokykla

buvo perkelta į Didžiojoje gatvėje esantį pastatą, kuris yra prie šv. Kazimiero bažnyčios (19, 20, 21 pav.).

Mes gyvenome Gedimino gatvėje ir aš į mokyklą eidavau pėsčias pro buvusį getą, kur vokiečiai suvarė žydus. Man teko matyti kaip prie geto vartų žydų policininkai tikrindavo su vokiečiais įėjusių žydų nešulius. 1940 metais mokydamasis Vytauto Didžiojo gimnazijoje mūsų klasėje buvo atvykusi iš Klaipėdos žydaitė Meri, kuri simpatizavo man, buvo atėjusi į svečius pas mus į butą. Ligi šiolei prisimenu, kad vieną dieną ją sutikau Pylimo gatvėje su prikabinta geltona žvaigžde. Ligi šiolei išliko man nuoskauda, kad aš jai nepadėjau išsigelbėti. Tuo metu mes gyvenome bute Gedimino gatvėje – prieš namą, kuriame buvo vokiečių komendantūra. Neretai pas mus ateidavo vokiečių komendantūros žandarai, kurie be ceremonijų apeidavo buto kambarius. Taigi buvo pavojinga ją paslėpti mūsų bute. Man teko matyti, kai buvo vedami žydų būriai, lydimi šunų į sušaudymo vietą. Aš tada galvodavau, kodėl vedami šimtas žmonių nemėgino pasipriešinti, juk juos lydėjo tik keletas kareivių. Matyt, tuo metu vyravo psichologinė baimė ir nebuvo bandoma pasipriešinti.

22 pav. 1944 m. vokiečių kareivis norėjo mane nušauti išėjus iš šventoriaus vartų

Karo metu teko patirti įvairių įvykių. 1944 metų vasarą, kai Sovietų armija pradėjo spausti vokiečius, mes vasarą gyvenome Valakampiuose. Prieš užimant Sovietų armijai Vilnių, aš su mama atėjau į butą, kur pasidarbavo vagys. Sutvarkę butą, mes paėmė duonos kepalėlį, norėjome pasiekti Valakampius, tačiau priėjus Šv. Petro ir Povilo bažnyčią, vokiečių kareiviai mus sustabdė, sakė, kad jau Valakampiuose yra Sovietų daliniai. Grįžti į namus buvo

jau pavojinga, todėl pasukom į bažnyčią. Mus kunigas priėmė ir pernakvojome rūsyje. Kadangi buvo karšta, aš iš namų išėjau su marškiniais trumpomis rankovėmis, kunigas davė savo juodą apsiaustą – sutaną. Iš ryto, norėdamas pažiūrėti, kas vyksta už bažnyčios sienų, nuėjau per šventorių prie vartų. Ir dabar prisimenu, kad maždaug 50 metrų nuo vartų per aikštę ėjo trys kareiviai, vienas jų viduryje ėjo su perrišta galva. Vienas iš ėjusių kareivių pamatęs mane sušuko „partizanas“ ir paėmė šautuvą, tačiau viduryje einantis sužeistas kareivis, matyt, pagal karinį laipsnį vyresnis, pamojo ranka ir tas nuleido šautuvą. Matyt, mano kunigiškas apsiaustas išgelbėjo man gyvybę ir aš po šio įvykio dvi paras neišėjau iš bažnyčios patalpų (22 pav.). Grįžom į Valakampius, kur liko tėvas su sesute Aldona. Praeidamas mačiau nušautus du vokiečių kareivius, kurie pasistatė butelį degtinės, matyt, neviltyje vaišinosi. Valakampiuose radom sveikus namiškius. Valakampiuose prabuvome dar savaitę, kol baigėsi karo veiksmai mieste. Dažnai tekdavo matyti, kai pavakaryje nemažai žmonių su ryšuliais, prisigrobę paliktų namuose vertybių, žingsniuoja Neries pakrante.

23 pav. 1944 – 1946 m. šokau (antra pora) Lietuvos valstybiniame dainų ir šokių ansamblyje

Praėjus karo veiksams mieste, iškilo grėsmė būti mobilizuotam į Raudonąją armiją, iš kur po mėnesio apmokymų būčiau nuvežtas kovoti kur nors prie Oderio. Mano amžius kariuomenei buvo tinkamas, nes vokiečių okupacijos metu tėvas mane pasendino šešeriais metais, kad nebūčiau šaukiamas į Arbeitsdinstą. Vokiečiai jaunos vaikus gaudė ir siuntė į Vokietiją darbams, kur buvo taip pat mokama karinių dalykų. Atėjus sovietams, iškilo pavojus būti pašauktam į kariuomenę. Ilgai laukti nereikėjo. Kartą, eidamas Totorių gatve, buvau sustabdytas sovietinių karių, kurie liepė, nors rodžiau dokumentus, kad esu Medicinos fakulteto studentas (dekanato administracija mums studentams aiškino, kad studentus medikus, esą nešauks į kariuomenę), eiti su kitaissulaikytais

vyras į komendantūrą, tai yra būti įtrauktam į Sovietų armiją. Kadangi sulaikytų vaikinų būrys nebuvo labai saugomas, aš žinodamas gerai Vilniaus kiemus, pabėgau ir tris dienas nakvojau sodo namelyje, bijodamas, kad neateitų kareiviai į namus mane mobilizuoti. Laikraštyje perskaičiau, kad Lietuvos valstybinė dainų ir šokių

ansamblio administracija prašo atvykti konkursui ir tapti ansamblio artistais (23

24 pav. Šoku su Stase Vyšniauskaite

pav.). Kadangi mėgau šokti, todėl nuėjau į šokių grupę. Man pavyko išlaikyti kelių mėnesių bandomąjį laikotarpį ir aš, tapęs ansamblio artistu, gavau atleidimą nuo karinės prievolės. Grupei tuo metu vadovavo Zenonas Parulis, kuris vėliau buvo suimtas ir nuteistas bei ištremtas į Sovietų Sąjungos gilumą. Jis grįžo į Lietuvą po 4 – 5 metų.

Ansamblio vadovybė, kuriai vadovavo žinomas kompozitorius Jonas Švedas, padarė patenkinamas sąlygas tęsti medicinos mokslus. Aš gaudavau egzaminų sesijai nemokamas atostogas ir man pavyko išlaikyti egzaminus, kaip nors atsiskaityti už praktinius užsiėmimus, nes gaudavau iš Marytės Ašmonaitės, kuri vėliau tapo mano antroji pusė, paskaitų užrašus ir mes neretai kartu ruošdavomės egzaminams kalnelyje prieš Šv. Rapolo bažnyčią. Vėliau šį kalnelį, kuriame augo alyvų medeliai, nukasė platinant Kalvarijų gatvę.

Ansamblyje buvo nemažai artistų, tarp jų direktorius ūkio reikalams, atvykęs iš Sovietų Sąjungos, nes buvo pasitraukęs užėmus vokiečiams Lietuvą. Tuo metu ūkiniams reikalams ansamblyje vadovavo Galdikas, kuris būdamas siuvėju, įsitraukė į politiką ir mums ansamblečiams pravedavo politines valandėles. Vieną kartą politinio užsiėmimo metu kažką pasakiau dėl jo pasakytų teiginių. Kitą dieną mane pasišaukė kompozitorius Jonas Švedas ir tėviškai mane pamokė: „Jackevičiau, jeigu nori toliau studijuoti medicinos mokslus, užčiaupk savo burną“. Tai buvo labai geras tėviškas pamokymas, nes ansamblyje buvo nemažai asmenų, kurie klausydavo mūsų kalbų ir vėliau tai buvo pranešama atitinkamiems organams. Galbūt šokių vadovas Zenonas Parulis dėl to ir nukentėjo, nes nevengdavo įgėręs kalbėti prieš sovietinę santvarką. Aš eidavau šalin, jeigu kalbant buvo liečiamos politinės temos.

Kadangi buvau jaunas vaikinąs, o tuo metu tokių buvo mažai, nes vyko

karas, mane dažnai kviesdavo merginos į pobūvius. Prisimenu, kai viename pobūvyje buvo Medicinos fakulteto anatomijos katedros vedėjas dr. Markulis,

25 pav. Sveikatos ministerijos Profsąjungų tautinių šokių grupė, kuriai vadovavau.

26 pav. 1947 m. sovietų partijos darbuotojai mūsų šeimą perkėlė iš Gedimino prospekte esančio buto į šį namelį

kuris buvo jau įsilinksminęs ir neatsimenu dėl kurios priežasties iš kišenės ištraukė revolverį, matyt, norėdamas pasigirti. Jau tada man toptelėjo mintis į galvą, kad Markulis gali būti provokatorius. Vėliau po daugelių metų aš sutikau buvusį kurso draugą Lašą, kuris papasakojo, kad Markulis jį įskundė ir jis buvo suimtas ir išsiųstas į tremtį. Vėliau lankydamasis Paryžiuje pas kunigą Petrošį, kuris buvo atvykusių į Prancūziją lietuvių dvasinis vadovas, man davė paskaityti žinomo Lietuvos partizano Lukšio knygą, kurioje jis aprašė, kaip Markulis išdavė partizanų vadovybę. Matyti, partizanai norėjo jį nubausti už išdavystę, nes jis metus dingo iš Vilniaus, matyt, saugumo organai patarė laikinai pasitraukti į Sankt Peterburgą (ankščiau vadinamą Leningradą).

Pasibaigus karui, aš palikau Lietuvos Valstybinį dainų ir šokių ansamblį, bet ir toliau dalyvavau Vilniaus universiteto šokių ansamblyje iki studijų pabaigos. Universiteto šokių ansamblis buvo vienas geriausių Lietuvoje. Mes koncertavome Maskvos Didžiajame teatre, suruošėme koncertus Latvijoje. Jau pabaigęs medicinos studijas, aš vadovavau Sveikatos Ministerijos Profsąjungų tautinių šokių kolektyvui (25 pav.).

Pokario laikotarpyje teko susidurti su įvairiais sunkumais. Mes gyvenome gražiam trijų kambarių bute, kuris buvo Gedimino prospekte ir buvome nuolat spaudžiami buvusių kariškių, kad apleistume šį butą. 1946 metais kovo 1d. tėvą buvo pasodinę į Lukiškių kalėjimą dėl galimų finansinių pažeidimų, nes tuo metu jis dirbo Komunalinio ūkio komisariatare ir padėdavo valgyklai gauti maisto produktų, kuriuos atveždavo iš Panevėžio. Vieną dieną atėjo kariškis su ramentais ir motinai pasakė, kad mes paliktume šį butą jiems ir kraustytumėmės į medinį namelį, Ankštoje gatvėje, kuriame nebuvo jokių patogumų. Jis pagrasino mamai, jeigu mes nepaliksime šio buto, tai galime pamatyti baltąsias meškas, t.y. būti ištremti į Sibirą. Namelyje nebuvo vandentiekio. Kieme buvo šulinys su kartimi, netoli lauko tualetas, namelyje trys nedideli kambariai. Šalia namo buvo nemažas apie 15 arų sklypas, kuriame mes persikėlę auginom daržoves, bulves, braškes ir penėjome vieną paršelių, laikėme ožką. Laimei, tėvą išteisino ir mes galėjome visai neblogai gyventi šioje trobelėje (26 pav.).

Penktame kurse studentų moksliniame būrelyje perskaičiau mokslinį pranešimą apie gyvybės atsiradimą. Studentų mokslinio būrelio vadovas prof. V. Girdzijskas palankiai įvertino mano pranešimą ir tai turbūt turėjo įtakos man tapti aspirantu. 1948 metais sėkmingai išlaikiau valstybinius egzaminus, kurie vyko tuo metu, kai buvo tremiamos šeimos į Sibirą. Iš mūsų kurso valstybinių egzaminų metu buvo ištremti studentai: Janina Savickaitė, Kvedaras. Aš egzaminų metu nenakvodavau namuose, o sodo namelyje ir egzaminams ruošdavausi kitur. Paprastai į egzaminų komisiją ateidavau iš paskutiniųjų, nes galvojau, kad taip geriau išvengsiu suėmimo. Valstybiniai egzaminai pavyko

neblogai, gavau tik vieną ketvirtą iš Marksizmo ir Leninizmo egzamino. Kadangi troškau būti chirurgu, tai labai apsidžiaugiau gavęs nukreipimą dirbti Raudonojo kryžiaus ligoninėje, kur tuo metu darbavosi doc. Kazys Katilius. Jo katedroje dirbo prof. A. Sučila. Tačiau nuvykęs į Sveikatos ministerijos Kadro skyrių, ministro pavaduotojas Lazutka man pasakė, kad negausiu nukreipimo dirbti chirurgu Raudonojo kryžiaus ligoninėje, o turiu būti Mokslų akademijos Eksperimentinės medicinos ir onkologijos instituto aspirantu. Matyti, mano skaitytas pranešimas moksliniame studentų būrelyje atkreipė prof. Vytauto Girdzijausko dėmesį ir jis, buvęs Sveikatos apsaugos komisaras, paprašė Sveikatos Ministerijos Kadro skyriaus vadovą, kad mane nukreiptų laikyti egzaminus į aspirantūrą. Kalba su ministro pavaduotoju buvo trumpa. Jis pasakė, jeigu neisiu į aspirantūrą, tai turėsiu vykti į Gegužinės kaimą Ukmergės rajone dirbti ambulatorijos vedėju. Be abejonės tuo metu kaime dirbti buvo pavojinga, nes dar vyko pasipriešinimo kova. Aš sėkmingai išlaikiau aspirantūros egzaminus. Prof. V. Girdzijauskas buvo malonus žmogus, mokslinį darbą dirbęs Vokietijoje, supratęs mano norą būti chirurgu, leido pasirinkti chirurginę disertacijos temą, kuri sudarė man galimybę dirbti Vilniaus I klinikinėje ligoninėje (ankščiau Šv. Jokūbo), kurioje darbavosi įžymūs chirurgai, kaip prof. Pranas Norkūnas, prof. Benjaminas Zacharinas, kuris buvo vėliau suimtas, nes okupacijos metu buvo Kaune Geto vyresniojo gydytoju, dr. Saliamonas Rabinavičius, karo chirurgas Efmantas Alekseičikas ir kiti. Prof. Benjaminas Zacharinas parinko temą, kuri

27 pav. Studentai medikai poilsiauja Trakuose. Pirmoje eilėje iš kairės Kajus Balčiūnas, Stasys Trepšys, S. Bizulevičius, A. Jackevičius, antroje eilėje iš dešinės Alis Neverauskas, trečioje eilėje S. Ptašekas, dviejų vyrų pavardžių nežinau, Rovda.

28 pav. Jaunieji Medicinos fakulteto studentai

29 pav. Medikų studentų darbas anatomijos laboratorijoje

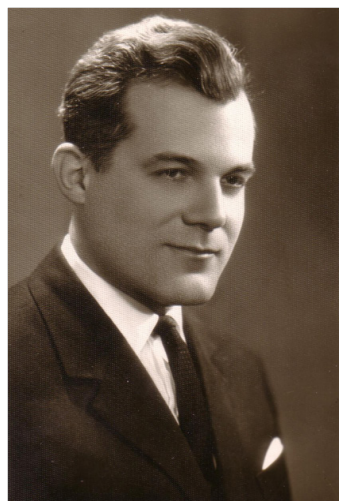

30 pav. Vilniaus I tarybinės ligoninės Chirurgijos klinikos darbuotojai Pirmoje eilėje iš kairės: Galkutė, dr. S. Rabinavičius, J. Jablonskytė, prof. Pranas Norkūnas 3 eilėje P. Breivis, Malinauskas, A. Pronckus, A. Marcinkevičius, A. Jackevičius

buvo susieta su mikrobiologija, nes buvau aspirantu pagal mikrobiologijos specialybę. Pradėjau gydyti vaikus, sergančius ūmiu hematogeniniu osteomielitu, penicilinu, kurį institutas gavo iš JAV. Gydydamas ligonius penicilinu, tyriau osteomielito sukėlėjo mikroflorą, atsirandančius pakitimus gydant šiuo antibiotiku. Gydant penicilinu, pavykdavo kai kuriuos vaikus pilnai išgydyti. Gydydamas vaikus, sergančius ūmiu osteomielitu, panaudojau naują antibiotiko išvirkštimo metodiką. Peniciliną išvirkšdavau punktuodmas paciento kraujagyslę. Kai kuriais atvejais nepavykdavo pilnai likviduoti ligą, o tai buvo pavojus, kad ligoniams gali susiformuoti negyjančios kaulinės fistulės, kurios buvo vaikų invalidumo priežastis. Man pavyko surinkti reikiamą disertacijai ligonių skaičių ir aš sėkmingai Mokslų akademijos Mokslinėje taryboje 1953 m. vasario mėnesį sėkmingai apgyniau disertacinį darbą „Ūminio hematogeninio osteomielito gydymas penicilinu“ (31 b pav.). Apgynus disertaciją, likau toliau dirbti Eksperimentinio mokslinio instituto moksliniu bendradarbiu ir taip pat tęsiau darbą Vilniaus I klinikinės ligoninės Chirurginėje klinikoje, kuriai vadovavo prof. Pranas Norkūnas (30 pav.).

1957 metais kovo pirmąją dieną buvo atkurtas Onkologijos mokslinio tyrimo institutas. Tuo metu dirbau Vilniaus I tarybinės klinikinės ligoninės (buvusi Šv. Jokūbo) Chirurgijos klinikoje. Per šioje klinikoje aštuonierius darbo metus aš susipažinau su pagrindinių lokalizacijų operacijomis, įvaldžiau

skrandžio, žarnyno bei kaulų operacijas. Gavęs iš dr. Dirsės, kuris tuo metu buvo Sveikatos Apsaugos ministru, pakvietimą dirbti naujame atkurtame Onkologijos instituto Chirurgijos klinikos moksliniu bendradarbiu, su pasitenkinimu priėmiau ministro pasiūlymą, nes dirbti dviejuose vietose buvo sunku, tekdavo budėti ir dėl to turėdavau gauti sutikimą iš pirmaeilės darbovietės. Tuo metu Onkologijos instituto Chirurginė klinika įsijungė į Onkologinio dispanserio chirurginio skyriaus darbą. Kadangi buvau paskirtas dirbti Chirurginės klinikos vyresniuoju moksliniu bendradarbiu, turėjau pagal savo užimamas pareigas dirbti mokslinį darbą, tad reikėjo pasirinkti darbui temą, kuri būtų naujoviška ir patvirtinta Mokslinėje taryboje.

31 pav. Aš jaunas chirurgas

Tuo metu Onkologinio dispanserio chirurginiame skyriuje buvo atliekamos skrandžio, žarnyno, krūties, galvos ir kaklo operacijos. Tuo tarpu pastebėjau, kad ligoniai, sergantys plaučių vėžiu, buvo gydomi tik spinduline terapija, jų diagnozė buvo nustatoma remiantis tik plaučių rentgeniniais pakitimais. Man, dar dirbant Vilniaus I tarybinėje klinikinėje ligoninėje, 1950 metais prof. Pranas Norkūnas atliko Lietuvoje pirmąją pulmonektomiją (plaučio pašalinimas)

sergančiajam plaučių vėžiu. Buvau jaunas, įgijęs pakankamą chirurginio darbo patirtį tuo metu geriausioje Vilniaus Chirurginėje klinikoje, todėl pradėjau domėtis plaučių vėžio diagnostikos ir gydymo klausimais. Iš pradžių reikėjo įdiegti ligonių bronchologinį tyrimą, reikėjo prieš gydymą nustatyti morfologinę

31 b pav. 1969 m. gegužės mėn. 22 dieną Vilniaus universiteto Mokslinėje taryboje gyniau habilituoto daktaro disertaciją „Pagrindinių plaučių vėžio gydymo įvertinimas“

vėžio diagnozę. Tuo metu Sovietų Sąjungos gydymosi įstaigos neturėjo lanksčių fibrobronchoskopų, todėl teko naudotis metalinės konstrukcijos bronchoskopu.

Atliekant bronchoskopiją, neretai tekdavo ligoniams taikyti bendrą nuskausminimą. Mums, kliniciams, daug padėjo citologai, kaip doc. Sofija Stukonienė, kuri tirdama ligonių skreplius sugebėdavo 80 – 90 proc. nustatyti morfologinį vėžio tipą centrinio plaučių vėžio atvejais. Šie tyrimai

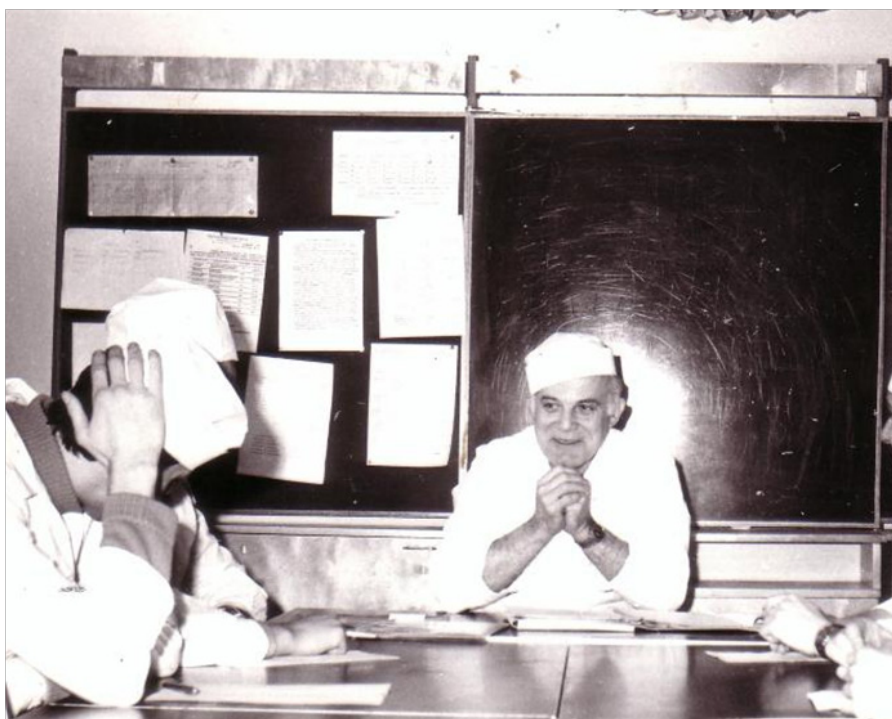
32 pav. 1965 metų Onkologinio instituto mokslinė sesija padėdavo kliniciams parinkti ligoniams

optimalų gydymą. Norėdamas pagerinti krūtinės chirurgo kvalifikaciją, vykau tobulintis į Leningrado Onkologijos mokslinį institutą, kuriam vadovavo prof. Anatolij Ivanovič Rakov, kuris vėliau tapo mano moksliniu konsultantu rašant habilituoto daktaro disertaciją „Pagrindinių plaučių vėžio gydymo metodų įvertinimas“, kurią sėkmingai apgyniau 1969 metais gegužės 22 dieną Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Mokslinėje taryboje. Norėdamas patobulinti savo chirurginę patirtį lankiausi Maskvos moksliniuose institute: Mokslų akademijos Onkologijos centre, Rentgeno – radiologiniame institute, kur dirbo įžymūs krūtinės chirurgai profesoriai: Anatolij Ivanovič Pirogov, Vladimir Petrovič Charčenko.

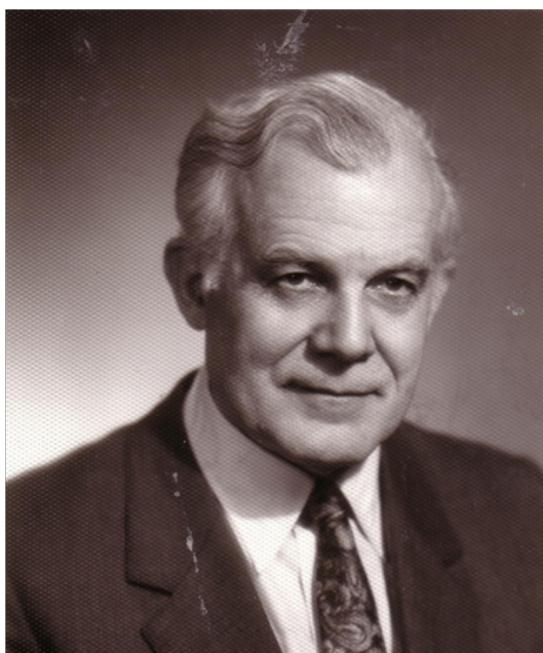
Pirmąją radikalią plaučių operaciją padariau 1958 metais, pašalindamas kairįjį plautį. Tuo metu chirurgai neturėjo sintetinių siūlų ir bronchų siuvimo aparatų. Pirmąsias operacijas teko atlikti net su vietine nejautra, padarius krūtinės ląstoje užpakalinį pjūvį. Broncho bigę užsiūdavome apvalia adata, panaudojant šilką. Daug dėmesio skyrėme broncho bigės padengimui mediastine pleura. Palaipsniui įsisavinome operuoti ligonius su bendru nuskausminimu ir vieni pirmųjų Lietuvoje pradėjome taikyti skyrinę bronchų intubaciją taikant bendrą nuskausminimą (gyd. A. Blažys). Sveikatos žurnale 1966 metais, 10 numeryje su dr. J. Jociumi parašėme straipsnį „Plaučių vėžio chirurginis gydymas Lietuvos TSR“. Be abejonės, buvo sunkumų slaugant pooperacinius ligonius. Man asmeniškai tekdavo pirmąsias po operacijos dienas vakarais važiuoti į kliniką, apžiūrėti ligonius. Buvo sunkumų kovojant su kvėpavimo nepakankamumu. Neturėdami lanksčių bronchoskopų, kartais tekdavo operuotiems ligoniams atlikti tracheostomiją, kad būtų galima evakuoti susikaupusį bronchuose sekretą. Susiformavus bronchinei fistulei, atlikdavome pleurostomiją. Jau tuo metu mes, pirmieji Sovietų Sąjungoje, pradėjome taikyti

33 pav. Atlieku ligoniui bronchų tyrimą su bronchoskopu

34 pav. Dėstau Onkologijos kursą studentams medikams

35 pav. 1994 m. suteiktas profesoriaus vardas

36 pav. Operacinėje dirbau iki 2008 metų

sergantiesiems plaučių vėžiu papildomą (adjuvantinį) gydymą (spindulinę terapiją, priešnavikinius preparatus) prieš ir po chirurginio gydymo. Be abejonės, tik 1979 metais, persikėlus į naują pastatą Santariškėse, įkūrus Onkologijos institute atskirą Krūtinės chirurgijos skyrių, įsijungus į skyriaus darbą daugiau darbuotojų, kaip prityrusiam krūtinės chirurgui Pranui Naujokaičiui, plaučių piktybinių navikų chirurginis gydymas įgavo platesnį užmojį, išaugo nauja krūtinės chirurgų kartą. Prof. Saulius Cicėnas, dirbdamas šiame skyriuje, paruošė ir apgynė daktaro ir habilituoto daktaro disertacijas plaučių vėžio gydymo klausimais. Nuo 1995 – 2000 metų dalyvavome didelėje tarptautinėje studijoje „Adjuvantinė plaučių vėžio terapija“, kurią organizavo Prancūzijos Gustave Roussy onkologijos institutas.

Per 35 metus Onkologijos instituto Krūtinės chirurgijos ir onkologijos skyrius išaugo, sustiprėjo ir šiandien užima vadovaujančią poziciją Lietuvoje gydant plaučių piktybinius navikus.

Institute pradėjau dėstyti onkologijos kursą Vilniaus universiteto Medicinos fakultete, todėl 1992 metais su instituto bendradarbiais paruošėme Onkologijos vadovėlį (34 pav.).

Kadangi ilgai darbavauši tame pačiame institute, teko švęsti savo septyniasdešimtmečio jubiliejų (38 pav.). Turiu pripažinti darbas Onkologiniame institute man patiko ir aš aktyviai dirbau iki 2008 metų (36 pav.). Labai šiltai buvo paminėtas mano aštuoniasdešimties metų jubiliejus, buvo susirinkę daugiausia dirbantieji Chirurginėje klinikoje ir kartu dirbę

instituto darbuotojai (39 pav.).

Taip pat intensyviai teko dirbti mokslinėse draugijose. 1996 m. buvau išrinktas Lietuvos Širdies ir krūtinės chirurgų draugijos prezidentu (40 pav.). Dabartiniu metu lankausi Nacionaliniame vėžio institute, kurio vadovybė man išskyrė atskirą kabinetą. Dalyvauju ligonių vizitacijose, taip pat multidiscipliniame ligonių aptarime. Taip palaikant ryšį su savo ilgamete darbovieta, išlieka noras domėtis naujausiomis vėžio gydymo problemomis.

Mes – baigusieji Vilniaus universiteto Medicinos fakultetą 1948 m., reguliariai susirinkdavome. Dažniausiai net kelis kartus. Susirinkdavome pas Ruviną Ptašeką, kuris buvo vedęs mūsų kurso studentę M. Ramanauskaitę. Aš palaikau ryšį su kolegomis Ptašekais. Gaila, kad mūsų gretos mažėja ir likusius galima suskaičiuoti ant pirštų. Laikas skaičiuoja, mūsų gretos retėja.

37 pav. 1998 m. susitikimas Lukiškio aikštėje baigusiųjų 1948 m. Medicinos fakultetą

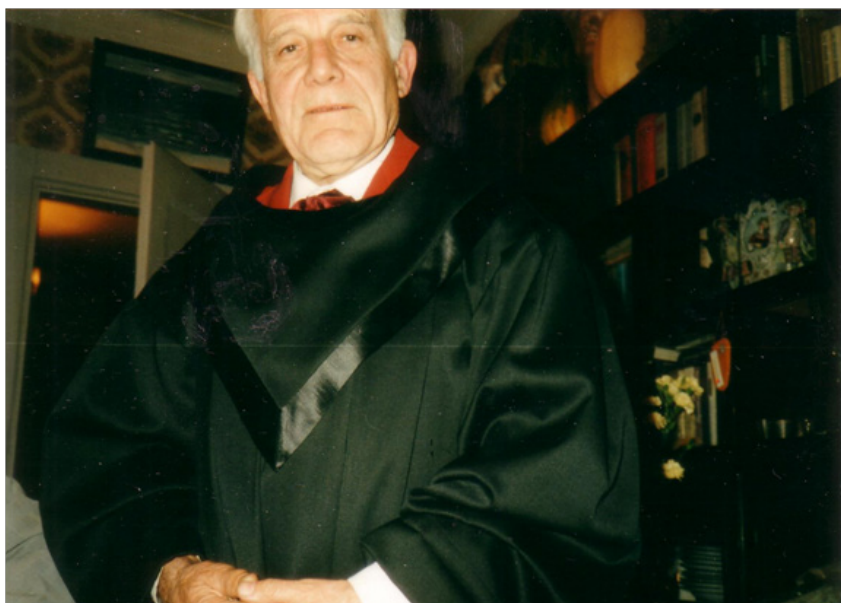
38 pav. Onkologijos institute kalbu 70 metų jubiliejaus proga

38 a pav. Švenčiame mano septyniasdešimties metų jubiliejų

39 pav. Mane sveikina Onkologijos instituto bendradarbiai su 80 metų jubiliejumi

40 pav. 1996 10 13 buvau išrinktas Lietuvos širdies ir krūtinės chirurgų draugijos prezidentu

41 pav. 1983 metais 40 metų baigusieji Vilniaus I gimnaziją
Iš kairės A. Sabalys, A. Jackevičius, J. Činčikas, mokytojas Jonaitis, O. Didžiulis, V.
Batisa, R. Gaidys

ASMENINIS GYVENIMAS

Karo metu ir pokario laikotarpyje labai sumažėjo jaunų vyrų, todėl likusiems tokiame mieste kaip Vilnius, kur buvo daug merginų, atvažiavusių studijuoti įvairius mokslus, buvo kreipiamas didesnis dėmesys. Mane, jauną vyrą, labai dažnai kviesdavo į įvairius pobūvius, kuriuose sulaukdavau nemažai pasiūlymų dažniau susitikinėti. Kadangi trejus metus šokau Lietuvos valstybiniame dainų ir šokių ansamblyje, tai buvau geras pramoginių šokių šokėjas. Mano laimei pobūviuose aš saikingai gerdavau alkoholinius gėrimus, tai išvengdavau atsitiktinių suartėjimų su manimi susidomėjusiomis merginomis. Nemažas pasisėkimas merginų tarpe galbūt trukdė anksčiau pasirinkti vienintelę išrinktąją. Su Gražinos motina Lidija Motiejūnaite susipažinau per jos brolių Leoną, kuris tuo metu su manim dirbo Mokslų akademijos Eksperimentinės medicinos ir Onkologijos institute (42 pav.). Lidija tuo metu buvo Valstybinio operos ir baleto teatro šokėja.

42 pav. Lidija Motiejūnaite
(1924-2008)

43 pav. Aš su Gražina

Aš dažnai lankydavausi teatro spektakliuose ir mes suartėjome. Gimus Gražinai (1954 11 12), aš daviau savo pavardę, tačiau neskubėjau apiforminti jungtųjų (43 pav.). Kartą laikraštyje perskaičiau straipsnį, kur mane aprašė kritiškai. Tai įžeidė mano, jauno vyro, ambiciją ir aš nutariau vesti Lidijos. Vėliau jinai man pasakė, kad šį straipsnį parašė jos kolegos, nes jinai tuo metu studijavo universitete teisės mokslus. Vėliau mes pasenę susitikdavome, nes teko rūpintis jos sveikata, jinai manęs atsiprašė ir papasakojo visą to straipsnio istoriją, kuri neigiamai paveikė mūsų santykius.

Studijavome mediciną kartu su Maryte (42 pav.). Kai aš dirbau Lietuvos valstybiniame dainų ir šokių ansamblyje, ji man duodavo studijų užrašus ir aš sugebėdavau išlaikyti reikiamus egzaminus ir dirbdamas ansamblyje, neturėjau studijų metu jokių neišlaikytų egzaminų. Mes kartu Kalvarijų gatvėje, buvusiame kalnelyje, kuris buvo prieš Šv. Rapolo bažnyčią, ruošdavomės egzaminams. 1956 metais

44 pav. Mes kartu nuo 1956 metų

jaunas, dailus vaikiną. Prisimenu, kai vokiečių okupacijos metu, suėjus man 16 metų, turėjau gauti pasą. Nuėjęs į pasų išdavimo įstaigą, buvau sutiktas vyresnio amžiaus vyro, kuris pasiūlė užėiti pas jį po pietų, kur žadėjo pavaišinti pietumis.

Kadangi mūsų šeimyna maitinosi neblogai, aš jam padėkojau, nes iš kitų jaunų vaikinų jau girdėjau, kad kvietėjas vaišių metu glamonėja jaunuosius svečius. Taigi, neretai kitos lytinės orientacijos atstovai ieško sau partnerių jaunų vaikinų tarpe. Manau, tai yra neleistinas kelias, kai gėjai ieško sau partnerių tarp jaunų vaikinų. Dar būnant Medicinos fakulteto studentu, teko pakliūti į kito gėjo pinkles. Kartą buvau pobūvyje, kur buvo vienas iš filharmonijos juodaodis artistas. Pasibaigus pobūviui, jis pasiūlė man pernaktuoti jo bute, nes man į namus grįžti buvo toloka, juolab, kad milicija tais laikais draudė vakare vaikščioti mieste. Man atsigulus miegoti, girdžiu atslenka buto šeimininkas, - prašėsi atsigulti šalia. Kaip aš minėjau, pobūviuose alkoholinių gėrimų vartodavau saikingai, todėl man buvo nesunku jam paaiškinti, kad aš vyriškų glamonių nenoriu. Dirbant ansamblyje, girdėjau kalbas apie kai kurių artistų polinkį tai pačiai lyčiai. Sovietmečiu valdžia gėjus traktavo blogai, net patraukdavo teisinei priklausomybei. Be abejones,

Perlojos bažnyčioje kunigas mus sujungė (44 pav.).

Dabartiniu metu spaudoje neretai diskutuojama apie gėjų diskriminaciją. Jie rengia viešas demonstracijas, prieš kurias neretai protestuoja kai kurie seimo nariai. Mane asmeniškai gėjai bandė suvilioti, nes teko su jais anksti susitikti. Buvau

45 pav. Marytė 1992 m.

nedera taikyti tokių veiksmų, nes tie pasitaikantieji sutrikimai yra prigimtiniai, kaip vaikas gimsta turėdamas akių žvairumą, taip lygiai gali turėti sutrikusį lytinį potraukį. Apie tai jau net buvo rašoma Biblijoje. Taigi tenka toleruoti visuomenėje šį pasirešskiantį reiškini. Tačiau manau, nėra būtina gėjams tai demonstruoti gatvėse, nes vargu ar gali normalus žmogus pritarti šiam lytinės orientacijos sutrikimui, suteikiant vyriškos lyties atstovams įsiteisinti vaikus, nes vėliau gali sutrikti jaunųjų asmenų lytinė orientacija.

Taigi gyvenant tokiam mieste, kaip Vilnius, jau nuo pat jaunystės teko susidurti su įvairiomis negerovėmis, tačiau labai svarbus yra šeimos vaidmuo. Tai pastebėjau rašydamas knygą „Gyvenimo vingriai“ apie tėvo nueitą kelią. Tėvo tėveliai Ona ir Juozapas griežtai laikėsi krikščioniškų moralės principų, o tai tėvui padėjo, gyvenant svetimoje šalyje – Rusijoje, išvengti moralės pažeidimų. Augant normalioje šeimoje, kur laikomasi krikščionybės skelbiamų moralinių dėsnių, vaikai auga normaliai ir nebūna lytinės orientacijos sutrikimų. Taigi būtina ir toliau stiprinti šeimos vaidmenį visuomenėje, nes pastaraisiais metais stebina šeimos institucijos mažėjimo tendencija.

Rašydamas apie visuomenės moralę, galiu pasakyti, kad niekuomet nesinaudojau jokiais prostitučių paslaugomis. Mėgau labai daug keliauti. Aplankiau garsiuosius Hamburgo kvartalus, kur mačiau prostitutas sėdinčias languose, lankiausi Olandijoje, kur atvirai jauni žmonės vartoja narkotikus, lankiau erotinį muziejų. Teko aplankyti daug Vakarų ir Rytų valstybių. Galima išskirti Indiją, kur plačiai išsivysčiusi prostitucija. Taigi, galima sakyti, kad kiekvienoje šalyje susiformavo įvairios tradicijos, tačiau Pabaltijo šalyse laikomasi tradicinių moralės normų ir nėra legalizuota prostitucija.

Aš gerai sugyvenau su sesute Aldute, kuriai gyvenimą nuodijo jos sūneliai, kurie mėgo išgėrinėti, todėl per mažai jai skyrė dėmesio paskutinėmis jos gyvenimo dienomis. Mes neturėjome jokių finansinių ginčų, mes mylėjom vienas kitą (46 pav.).

46 pav. Aš su sesute Aldute
Kęstučio g.16

MANO KELIONĖS

Dabar norėčiau aprašyti savo keliones, nes per ilgą laikotarpį aplankiau daug šalių ir tai paliko man didelį įspūdį. Tenka prisipažinti, kad nuo vaikystės mėgau skaityti kelionių knygas. Prisimenu, kad labai noriai skaičiau Mato Šalčio kelionių knygą. Prisimenu, mes vaikai, kasmet vykdavome vasaros atostogų pas mamos tėvus Gineičius į Tauragnus, kurie yra 14 kilometrų nuo Utenos. Toje vietoje yra garsusis Tauragnų ežeras, kuris yra apie 14 kilometrų ilgio ir mes, vaikai, valtele plaukdavome, sustodami pakelyje aplankyti giminaičių. Pirmoji mano didesnė kelionė buvo 1949 m. į Užkaukazės respublikas (47 pav.). Tada teko važiuoti Gruzijos karo keliu.

47 pav. 1949 metais mano pirmoji didesnė turistinė kelionė į Užkaukazės respublikas

Iš pirmos kelionės prisimenu savo nuotyki. Supratau, kad kelionės metu reikia apdairiai maitintis, tuomet galima išvengti nepavydėtinos situacijos, į kurią buvau patekęs. Mano atmintyje išliko šis epizodas. Neatsimenu tiksliai Kaukazo miestelio vardo, bet prisimenu, kad iš tos vietovės

teko važiuoti Gruzijos karo keliu. Labai mėgau kaukaziškus šašlykus, kuriais dažnai Vilniuje maitinomės viename restorane, nes ten dirbo vedėju gruzinas. Aš nuėjau į miestelio turgavietę, kurioje užkandau šašlyko. Kaip dabar prisimenu, kad visą naktį bėginėjau į tualetą ir iš ryto nevalgiau pusryčių, nes manęs laukė ilga kelionė kalnyno keliu, kur nėra mažų miestelių. Alkanam pavyko išbūti penkias valandas ir laimingai pasiekti miestelį, kur atsargiai suvalgiau pietus. Pabandžiau taip pat lipti į kalnus, jau buvau įgijęs atskyrį iš alpinizmo vienoje alpinistinėje stovykloje Urale. Lipdamas uola paslydau ir pakybau, nes mane saugantis kitas alpinistas sugebėjo sulaikyti ir vėliau vargais pavyko užkopti į kalno viršūnę, o jeigu mane saugojantis vyras būtų nelaikęs virvės, aš būčiau nukritęs žemyn kaip iš penkto aukšto. Taigi, supratau, kad negaliu būti geru

alpinistu, nes neturiu stiprių rankų. Po šio įvykio nutraukiau alpinistinį sportą. Toliau savo atostogas praleisdavau kelionėse.

1956 metais, mirus Stalinui, palaipsniui sumažėjo sovietinės valdžios draudimai ir po nuoseklaus patikrinimo sudarydavo turistų grupes vykti į kapitalistines valstybes. Man pavyko patekti į vieną grupę, kuri vyko į Švediją. Grupei vadovavo iš Maskvos atvykusi moteriškė, kuri Vilniuje mums, turistams, pravedė instruktažą. Mes privalėjome būti viešbutyje laiku – ne vėliau 23 val. grįžti į viešbutį. Be abejonės Stokholmas mums, sovietiniams turistams, padarė gerą įspūdį. Aplankėme gyvenamuosius kvartalus ir vienas iš turistų – vienos ligoninės direktorius, garsiai pareiškė savo susižavėjimą švedų butais. Neužilgo sužinojau, kad vadovė jam pasakė apie susirgusią jo žmoną ir kad jam reikia skubiai vykti į Vilnių. Mes, turistai, buvome nustebę tokiu žmonos elgesiu. Vėliau, grįžęs į Vilnių, sužinojau, kad saugumietis, kuris lydėjo grupę, suorganizavo tokią grėsmingą telegramą. Grįžęs į Vilnių, šis turistas namuose rado sveiką žmoną. Nepaisant mano atsargumo ir aš padariau klaidą. Baigiantis mūsų kelionei, švedė vadovė pakvietė su ja praleisti vakarą kabarete. Kabareto programa buvo įdomi ir aš išbuvau iki galo, o nuėjęs į autobusų stotelę, ilgai nesulaukiau autobuso ir į viešbutį atvykau pavėlavęs. Jau įėjęs pro viešbučio duris, pamačiau manęs laukiantį grupės saugumietį. Grįžęs į Vilnių, vėliau sužinojau, kad grupės vadovė mano vardu parašė raštą, kuris man net 18 metų draudė vykti į kapitalistines šalis. Vėliau su įtakingų pažįstamų pagalba man atsidarė durys kelionėms į kapitalistines šalis. 1974 metais nuvykau į Egiptą, kur pamačiau garsiuosius sfinksus. Juos prisimenu ir dabar. Tolimesnėse kelionėse labai tiksliai vykdžiau turistinių grupių vadovų nurodymus. Kapitalistinėse šalyse buvo daug įvairių technikinių prekių, tačiau vengiau užsiimti visokiomis prekybomis su cigaretėmis ar alkoholiniais gėrimais, kurie Sovietų Sąjungoje buvo pigesni, kad turėčiau valiutos.

1980 metais vykau į Jungtinės Amerikos Valstijas. Tuo metu tenai gyveno mano giminaitis Romas Gineitis, Marytės brolis Vladas Ašmonas ir mano tėvelio pažįstamos Lietuvių knygyno vedėjos Šlapelienės duktė. Atskridęs į Ameriką, nutariau toliau vykti į Los Andželą autobusu. Turiu pripažinti, tai buvo varginanti, bet įdomi kelionė, nes pamačiau Amerikos gamtą, keičiantis keleiviams, susipažinau su jais. Pastebėjau, kad autobuso pirmose eilėse sėdėjo vyresniojo amžiaus asmenys, kurie turėjo pagalves. Autobuso gale sėdėjo jaunesnė kompanija – merginos su jaunais vyrais. Pirmąją naktį atsibudęs pajutau stiprų skausmą kakle. Matyt, miegant be pagalvės kažkur kakle prispaudžiau nervą. Šalia manęs sėdintis negras, davė kažkokio skysčiaus, kuriuo įtrynus kaklo odą, pajutau palengvėjimą. Tada iš lagamino paėmęs drabužius padariau pagalbę, tai man palengvino miegą kitą naktį. Važiuojant autobusu sustodavome autobusų stotelėse, kur galima buvo užkąsti. Amerikoje keliai buvo geri, tačiau

matėsi panašūs vaizdai kaip Europoje: pašalėse stovėjo policininkai, kurie prižiūrėjo mašinų eismą. Reikia pažymėti, kad Amerikos keliuose viešpatauja sunkvežimiai, kurių vairuotojai turi racijas ir atitinkamai koregavo kelyje greitį. Man vairuotojas sakė, kad reikia žiūrėti į šiuos vairuotojus, nes jie turi daug informacijos apie kelio padėtį. Po dviejų parų pasiekiau Los Andželą. Mano tėvelio pažįstamos duktė pasiūlė važiuoti į Las Vegasą – Amerikos linksmybių centrą. Pastebėjau, kad mano pažįstamos vyras sunkiai vairuoja, tai pasisiūlau būti mašinos vairuotoju. Po 3 – 4 valandų pasiekėme Las Vegasą. Pakeleje pamačiau šunų kapines, kurių nesu matęs nė vienoje šalyje. Važiuojant amerikietiškomis mašinomis, nebūtina stipriai spausti stabdį, nes mašina greitai sustoja ir neretai užpakalyje sėdintys keleiviai net nuo stabdymo virsta. Man buvo sunkumų parkuoti mašiną, nes vietos prie viešbučio mašinoms buvo mažai, o pati mašina buvo didelė. Vaikštinėjant po pramogų centrą, mačiau daug moterų stovinčių prie lošimo automatų. Vienu metu pastebėjau, kad vienai damai su šiaudine skrybėle pribėgo daug monetų į kibirėlį. Atėjęs po 3 valandų į tą pačią lošimo salę, pamačiau pas sėkmingai išlošusią damą kibirėlyje nedaug monetų, o lošėjos skrybėlaitė paslinktą į šoną. Reikia pasakyti, kai kuriose salėse žiūrovai buvo vaišinami šampanu, o valgykloje pietūs kainavo pigiau, nei miesto užkandinėse. Vakare atvykusiems lošėjams buvo rodoma gana gera programa. Taigi atvykusiems poilsiautojams sudarytos geros sąlygos praleisti linksmai laiką. Grįžęs neužsilaikiau Los Andžele, vykau pažiūrėti JAV gamtos. Nuvykau į Jeloustouno parką, tačiau, kaip esu anksčiau rašęs, parke mažai pirmykštės gamtos, nes keliai buvo asfaltuoti, bizonai ramiai ganėsi ganyklose. Iš ten vykau į Čikagą, kurioje turėjau pažįstamų. Iš ten vykau pažiūrėti Niagaros krioklio, kuris įspūdingai atrodo jį aplankiusiam. Teko apsilankyti Niujorko ir Vašingtono muziejuose. Taigi, stengiausi JAV neužsibūti ilgai vienoje vietoje, nes turint giminių ir pažįstamų viskas vyko sklandžiai. Gavau leidimą kelionei dviems savaitėms. Tuo metu Maskvoje vyko pasaulinės varžybos ir aš iš JAV nuvykau tiesiai į Maskvą žiūrėti rungtynių. Grįžus namo, Marytė man pasakė, kad jai skambino Onkologijos instituto direktorius prof. Telyčėnas ir klausė: „Ar Jackevičius jau grįžo iš Amerikos?“. Tuo metu sovietų saugumas labai sekė, kad asmuo, gavęs leidimą išvykti tam tikram laikotarpiui, laiku grįžtų namo. Viena Onkologinio dispanserio gydytoja JAV užsilaikė ilgiau, nes sakė buvo susirgusi. Po šio pavėluoto grįžimo jai neleido vėliau vykti į kapitalistines šalis.

KAIP KANADOJE MUS MOKINO IŠVENGTI KRŪTIES VĖŽIO

Kelis kartus gavau pakvietimą į organizuojamas krūties vėžio konferencijas, kuriose gausiai dalyvavo moterų, sirgusių krūties vėžiu, todėl

48 pav. 1980 m. aš buvau JAV

skaitytojui pateikiu kai kurias mintis, kurias girdėjau lankantis Otavoje. Kanados sostinėje Otavoje 1999.07.26–31 dienomis vyko Pasaulinė krūties vėžio konferencija. Ši konferencija labai skyrėsi nuo tų, kuriose man teko dalyvauti įvairiose pasaulio šalyse. Mano nuomone, tai įvyko todėl, kad šią konferenciją organizavo ne gydytojai, bet daugiausia moterys, sergančios krūties vėžiu ir tos, kurių artimieji sirgo. Į šio renginio organizavimą buvo įtraukta įvairių privačių organizacijų, ją rėmė vienas didžiausių Kanados bankų, o techniniame darbe dalyvavo apie 200 savanorių, kurie be atlyginimo dirbo tas dienas: registravo dalyvius, padėdavo organizuoti pranešimus. Šioje konferencijoje dalyvavo pranešėjai iš 53 šalių. Man asmeniškai teko taip pat paskaityti pranešimą apie vyrus, sergančius krūties vėžiu Lietuvoje ir dalyvauti įvairiose diskusijose, kuriose buvo nagrinėjami įvairūs krūties vėžio diagnostikos ir gydymo klausimai. Konferencijos dalyvių profesinis išsilavinimas buvo labai įvairus: specialistai onkologai, dirbantys šioje srityje, biologai, net teisininkai ir pacientės, kurioms buvo atliktos krūties vėžio operacijos. Šioje konferencijoje mažiau buvo kalbėta apie naujausius gydymo metodus, bet ypatingas dėmesys buvo skiriamas krūties vėžio profilaktikai. Šioje srityje ypač daug dirba Kanados įvairių specialybių mokslininkai. Man teko išklausti paskaitų, kuriose detalai išvardinami visi faktoriai, galintys turėti didesnę ar mažesnę įtaką susirgti krūties vėžiu. Ypatingai buvo akcentuojama sveika mityba, nes yra pastebėta, kad krūties vėžiu dažniau serga moterys, turinčios viršsvorį. Labai plačiai buvo kalbėta kaip maitintis, ypatingai pabrėžta, kad maisto racione turi vyrauti įprastos daržovės, kaip antai, kopūstai, morkos, pomidorai ir mažai naudoti riebalinio

maisto, vesti aktyvų gyvenimo būdą. Atvykusiam į Otavą krenta į akis, kad labai daug vidutinio amžiaus asmenų važinėjančių dviračiais, bėginėjančių su riedučiais ir, palyginti, gatvėse nėra tiek daug automobilių, kaip mūsų Vilniuje. Nurodoma ir apie neigiamą radiacijos poveikį krūties liaukos audiniui. Šiuo metu nerekomenduojama atlikti krūties rentgenininį tyrimą jaunoms moterims iki 35 – 40 metų, nes aprašoma atvejų apie šių tyrimų neigiamą poveikį krūties liaukos audiniui. Patariama asmenis, gyvenančius 50 kilometrų iki branduolinio reaktoriaus, įdėmiau sekti savo sveikatos būklę, tikrinti krūtis. Be abejonės, visuose pranešimuose buvo tvirtinama, kad moterys, kurių šeimos artimieji (seserys, motina) yra sirgę krūties vėžiu, turėtų labiau atkreipti dėmesį į savo sveikatos būklę. Medicininėje literatūroje yra paskelbta straipsnių, kuriuose aprašomas profilaktinis krūties pašalinimas moterims, kurių artimieji sirgo krūties vėžiu. Palyginus šių asmenų tolimesnę sveikatos būklę su kita kontroline moterų grupe, kurios atstovai turėjo apsunkintą genetinę anamnezę (šeimos artimieji sirgo krūties vėžiu), buvo užregistruoti tik pavieniai vėžio atvejai, kai tuo tarpu asmenims, kurioms nebuvo atliktas krūties pašalinimas, vėliau susirgo krūties vėžiu iki 20% ligonių. Be abejonės, tokioms drastiškoms priemonėms retai ryžtasi moterys, todėl, kaip reikėjo tikėtis, konferencijoje buvo daugiau dėmesio skiriama žalingoms išorinėms medžiagoms, turinčioms žalingą poveikį moters organizmui. Visų pirmausia patį neigiamiausią poveikį turi pesticidai, todėl dirbantieji šioje pramonėje ir besinaudojantys jais, turi būti atsargūs, vartoti nedidelius jų kiekius. Tiesa, buvo gana ir kurioziškų pareiškimų. Vienas pagrindinių pranešėjų, nagrinėjusio krūties vėžio rizikos faktorius, dr. Samuelis Epstein iš Jungtinių Amerikos Valstijų nurodė plaukų dažymą kaip vieną iš žalingų faktorių, veikiančių neigiamai krūties liaukos audinį. Kaip žinoma, buityje plaukų dažymas labai paplitęs. Įdomu tai, kad moters organizmą žalingiausiai veikia juodas dažas. Be abejonės, buvo neužmiršti ir mūsų žalingi įpročiai: rūkymas ir gausus alkoholio vartojimas. Įdomi buvo konferencijos detalė: per visas šešias dienas buvome maitinami vegetariškai. Buvo patiekiami daug daržovių, vaisių ir tik iškilmingiems konferencijos atsisveikinimo pietums buvo patiektas viščiuko kepsnys, tačiau be jokio alkoholio, o norintys jo išgerti, patys turėjo jį pirkti. Paprastai Europos konferencijose iškilmingų pietų metu delegatai vaišinami vynu, alumi ir net kartais stipresniais alkoholiniais gėrais. Mus, konferencijos delegatus, taip pat supažindino su naujausiais spaudos leidiniais, kurie skirti visuomenei, ligonėms, sirgusioms krūties vėžiu. Jungtinėse Amerikos valstijose leidžiamas žurnalas „Mumm“, kuriame rašo ligoniai, sirgę krūties vėžiu, jų artimieji, gydytojai onkologai populiariai aprašo galimas komplikacijas po chemoterapijos, rašoma apie intymų šeimyninį gyvenimą, žurnale reklamuojami maudymosi kostiumai moterims po krūties pašalinimo,

rekomenduojami vaistai būtini po pravesto gydymo cheminiais preparatais, po spindulių terapijos. Turiu prisipažinti, kad šešias dienas trukusi Pasaulinė krūties vėžio konferencija buvo savotiška pamoka chirurgui onkologui daug metų dirbančiam pagrindinėje Lietuvos onkologinėje gydymo įstaigoje – onkologijos institute. Šioje konferencijoje ne tik pasidaliname patirtimi gydant krūties vėžį, bet taip pat buvau pamokintas, kaip galima bendrauti su buvusiais pacientais ir kaip tai daroma Kanadoje. Buvau labai maloniai nustebęs, kai į vieną konferencijos salių, kurioje turėjo būti pranešimas apie rankos patinimą (taip vadinama dramblialogė), kuri kaip komplikacija pasireiškia po atlikto krūties pašalinimo ir papildomo gydymo – spindulių terapijos, salėje mus pasveikino moteris, kuri prisipažino, kad jai yra pašalinta krūtis ir pravedė su mumis klausytojais specialias pratybas, per kurias mokė kaip kovoti su šia komplikacija, kuri pasireiškia 10 – 15% gydytų ligonių. Vėliau išaiškėjo, kad trečdalis šios paskaitos klausytojų buvo ligonės po krūties pašalinimo. Visa tai moko mus, kad mes, profesionalai onkologai, turime glaudžiau bendrauti su buvusiais savo ligoniais, o pačios ligonės turi tarpusavyje labiau bendrauti, neslėpti savo buvusios ligos. Gydytojų pareiga padėti ligonėms kovoti su ligos sukeltomis komplikacijomis ir padėti grįžti į normalų gyvenimą. Ši problema yra svarbi Lietuvoje, nes per paskutiniuosius metus turime nuolatinį krūties vėžio susirgimų didėjimą. 1998 m. buvo užregistruota 1167 nauji krūties vėžio susirgimo atvejai. Mes, onkologai, pastebime, kad nemažai suserga krūties vėžiu ir jaunos moterys. 1998 m. šia onkologine liga susirgo 78 moterys iki 40 metų. 2011 metais jau buvo užregistruota 1541 krūties vėžio atvejų, iš jų 300 iki 50 metų amžiaus. Ši priežastis vertė mane pasidalinti įspūdžiais iš šios konferencijos, kad Lietuvos moterys daugiau domėtusi savo sveikata, o susirgus šia onkologine liga nekristų į neviltį, o turėtų burtis į įvairias draugijas, kad lengviau kartu pergyventų.

Po konferencijos aplankiau Otavoje esančius muziejus, susipažinau su miesto įžymybėmis.

16-ASIS PASAULIO ŠIRDIES IR KRŪTINĖS CHIRURGŲ KONGRESAS

16-ajame Pasaulio širdies ir krūtinės chirurgų draugijos kongrese, įvykusiame 2006 metais rugpjūčio 17 – 20 dienomis Kanados sostinėje Otavoje, plačiai nagrinėta širdies ir krūtinės sveikatos priežiūra. Šiame pasauliniame kongrese buvo kalbama ne tik apie širdies ir krūtinės ligų chirurgijos pasiekimus, bet taip pat buvo paliesti ir kiti klausimai, kaip antai, kova su rūkymo įpročiu, medicinos darbuotojų kvalifikacijos kėlimas. Todėl kongresas buvo įvardintas kaip daugiadisciplininis. Į šį kongresą atvyko 65 šalių delegatai. Plenariniuose

49 pav. Parke netoli Vankuverio, Kanada

skaityti pranešimą apie nesmulkiaštelinio plaučių vėžio kombinuotą gydymą, kuriame buvo patvirtintas papildomo gydymo (chemoterapija, spindulinė tepapija) terapinis efektas atokiems gydymo rezultatams. Kituose pranešimuose buvo pateikti duomenys apie plaučių metastazių chirurginį gydymą. Išsamų pranešimą apie bronchų ir arterijų plastines operacijas, kurių metu, nedarant pulmonektomijos galima išsaugoti sveiko plaučių audinio, padarė Vokietijos Viesbadeno klinikos chirurgas Joahim Schirren. Šiame kongrese aktyviai dalyvavo Vilniaus universiteto Širdies chirurgijos centro darbuotojai. Patį kongresą pasveikino ir palinkėjo sėkmės 15-ojo Pasaulinio širdies ir krūtinės chirurgų kongreso prezidentas prof. Vytautas Sirvydis. Pranešimus skaitė prof. Giedrius Uždavinsys, dr. Rimantas Karalius, Saulius Miniauskas, Vytautas Pronckus ir kiti bendradarbiai. 16-as Pasaulinis širdies ir krūtinės chirurgų kongresas apėmė daug klausimų, tačiau organizacijos atžvilgiu Vilniuje įvykęs 15-asis Pasaulinis širdies ir krūtinės chirurgų kongresas daugiau teikė dėmesio atvykusiems į kongresą delegatams.

Be abejonės, svečiuodamasis Kanadoje tris kartus, susipažinau su jos gamta, labai gražūs parkai. Muziejuose mačiau daug indėnų, eskimų eksponatų. Man teko būti ir kituose Kanados miestuose. Vankuveryje teko dalyvauti

posėdžiuose buvo skaitomos paskaitos apie naujausius širdies transplantacijos pasiekimus ir tolimesnį chirurgijos vaidmenį ateityje. Įdomūs buvo perskaityti pranešimai apie širdies koronarų ligos genų terapiją. Nustatyta, kad 50% atvejų širdies koronarų arterijų susirgimas yra genetinės kilmės, todėl yra svarbu nustatyti genus, o tai padėtų sumažinti šios ligos atvejus. Jau bandoma ląstelių implantacija ligoniams į pakenktą širdies plotą. Pranešėjai tvirtino, kad po ląstelių implantacijos pagerėjo ligonių būklė po ūmaus širdies infarkto, išeminės ligos. Krūtinės chirurgų pranešimai buvo skaityti kitose kongreso salėse. Pirmasis posėdis buvo skirtas plaučių vėžio klausimams, kuriame teko

mokslinėje konferencijoje. Šiame mieste aplankiau gražių parkų bei muziejų, kuriame daug eksponuota buvusių Kanados gyventojų eskimų ir indėnų drabužių, apyvokos daiktų.

SOVIETŲ SĄJUNGOJE

Kaip rašiau ankščiau, po mano padarytos klaidos lankantis su turistine grupe Švedijoje, vasaros atostogas praleisdavau važiuodamas po plačiąją Sovietų Sąjungą. Tenka pripažinti, tokioje plačioje teritorijoje mes su Maryte aplankėme labai įdomių vietų. Aplankėme Sibire vietovę, kur buvo ištremti Marytės tėvai su broliu Antanu ir seserimi Viktute. Sutvarkėm tėvo kapą, vėliau nuvažiavusios anūkės lengvai rado kapą ir galėjo jo palaikus atvežti ir perlaidoti Ašmonų kapuose, Šunskuose. Vėliau plaukėme galinga Jenisėjaus upe į Norilską – taip vadinamą tremtinių sostinę. Tenai turėjome pažįstamų vietinių gyventojų, kurie parodė šio šiaurinio miesto įžomybes. Prisimenu, kad telefonų knygoje radau nemažai lietuviškų pavardžių. Vietiniai gyventojai pasakojo, kad Norilske buvo nemažai atvežtų Lietuvos karininkų. Prisimenu, kad iš Norilsko lėktuvu nuvykau pas nencus – elnių gyventojus. Vilniuje onkologiniame dispanseryje dirbo gydytoja Galina Muks, kuri dirbo Norilske ir jina parašė rekomendacinį raštą Vykdomajam komitetui, kuris globoja nencus ir mane nusiuntė paskaityti paskaitą apie alkoholizmo žalą žmogaus organizmui. Jau oro uoste pastebėjau vyrą, kurio lagamine buvo supakuoti tik degtinės buteliai. Šiaurėje gyventojai gausiai vartoja alkoholinius gėrimus. Malūnsparniu mane nuskraidino į tolimoje šiaurėje esančią nencų gyvenvietę. Nencai gyvena didelėse palapinių tipo buveinėse. Po specialistų kalbų kaip auginti elnius, man davė žodį pakalbėti apie žalingą alkoholizmo poveikį organizmui. Po vakarienės greitai užsėdau. Iš pradžių dar girdėjau stikliukų tuksenimą. Buvau pavargęs, todėl miegojau kietai. Ryte išėjus iš būsto, po mano paskaitos apie alkoholizmo žalingumą geriančiam asmeniui, pamačiau prie buveinės šono apie 10 tuščių degtinės butelių. Kartu su manim buvo atvykęs iš Norilsko radijo korespondentas latvis, sužinojęs, kad esu atvykęs iš Lietuvos, papasakojo labai įdomią istoriją apie vieną kalinį Lietuvos kariškį. Kariškis sunkiai sirgo ir palatoje pradėjo keikti Staliną, sakydamas, kad turi jaunas mirti, netekęs Lietuvoje likusios šeimos. Visi girdėję išbėgo iš palatos, o saugumiečiai kelias dienas tardė girdėjusius asmenis dėl prieštarybinių ligonio pareiškimų. Toje nencų vietovėje teko sutikti mokslininkų iš Leningrado, kurie tyrė Šiaurės fauną, gyvūniją. Jie papasakojo apie kai kuriuos nencų papročius. Tarkim, nencai prasikaltusias žmonas nakčiai pririša prie medelio, kur ją įkyrūs uodai užkapoja. Tose vietovėse reikėjo vaikščioti užsidengus veidą tinkleliu, nes uodai labai puola vaikščiojančius lauke. Tenka pastebėti, kad nencės ilgai maitina vaikus. Įdomu žiūrėti, kaip vaikščiojantis vaikas atsistojęs čiulpia mamos krūtį.

Tai be abejonės geras įprotis, nes Šiaurėje trūksta reikalingų jaunam organizmui maistinių medžiagų. Tai pat pieno bandoma gauti melžiant elnius.

Teko nuvykti prie Ramiojo vandenyno, kur buvau Kurilų salose, Sachaline. Labai romantiškos yra Kurilų salos, kuriose galima pailsėti, nes upeliuose vanduo šiltas ir galima matyti poras sėdinčias upelyje (3). Be abejonės įdomu žiūrėti į Sachaline augančią augmeniją, tenai augalai pasiekia didelių dydžių. Bet manau patys įdomiausi kelionės išpūdžiai buvo nuvykus į Geizerio slėnį, kuris yra Kamčiatkoje. Norint pasiekti Geizerių slėnį, pėsčiomis teko žingsniuoti 3 – 4 dienas, brendant per šaltus upelius, ant pečių nešti maistą, nakvoti palapinėse, nes nebuvo kelių pasiekti šią vietovę. Einant šiuo sunkiu keliu, galima pamatyti laisvai bėgančias lapas, o vulkaniškos kilmės ežeruose matyti plaukiančius pempzos akmenis. Mums, turistams, gidas pasakojo, kad galima net sutikti vaikščiojantį lokį. Pagaliau nuvargę pasiekėme Geizerių slėnį. Dar šiandien išliko išpūdis tų reginių, kuriuos teko matyti būnant kelias dienas šiame slėnyje. Staiga išgirsti ūžesį ir į dangų iškyla penkių aukštų fontanas, kitoje pusėje pasirodo mažesnis fontanas ir taip nuolat kartojasi ir pasijauti tarsi kitame pasaulyje.

1980 m. būdamas Jungtinėse Amerikos Valstijose nuvažiauvau į Jeloustouną – vieną garsiausių Šiaurės Amerikos parkų, kuriame galima važinėti mašina asfaltuotu keliu, pievose ganėsi bizonai. Atvykęs į šį parką nejauti laukinės gamtos grožio. Visur turistui suteikiami patogumai pasiekti nutolusią parko vietą. Buvo labai sunku grįžti į pradinę išvykos vietą. Nakvojant palapinėje, savo kuprinę palikau netoli įėjimo angos ir rytą mano nuostabai radau ją tuščią, nes žvėreliai visą mūsų maistą suėdė ir mes dvi dienas su Maryte žingsniavome alkani. Mano kojos sutino nuo braidymo po šaltus upelius iki kol pasiekėme Ramiojo vandenyno pakrantę, iš kur laivas turėjo mus nuplukdyti į Vladivostoką. Tuo metu jūra buvo gana audringa ir laivo įgula neskubėjo mus gabenti į laivą. Juolab iš pradžių buvo į laivą nuvežti vietiniai miestelio gyventojai. Kadangi vandenynas buvo audringas, tai mus, turistus, į laivą pakėlė tinklu. Po dviejų savaitių miegojimo palapinėse laivo lovos pasirodė tokios minkštos, komfortabilios. Gerai išsimiegoję, nuėjome valgyti į laivo restoraną. Pusryčiai buvo labai skanūs, jau nekalbant apie pietus, kurių metu po laimingo žygio išgėrėme konjako taurelę. Taigi pavargus ir paprasta laivo lova tampa minkšta. Savo kelionę į Geizerio slėnį, labai gražiai aprašė Marytė žurnale „Mokslas ir gyvenimas“ (4). Laimingai grįžę į Vladivostoką, išvykome į Maskvą traukiniu. Sovietmečiu keliauti tolimų reisų traukiniu buvo gana patogiu, nes galima pavalgyti traukinio restorane, o pro traukinio langus galima pasigėrėti Sibiro gamta.

Mes su Maryte vykom taip pat į Sovietų Sąjungos Azijos respublikas: Tadžikiją, Kirgiziją, Uzbekiją. Gana įdomi kelionė buvo į Tadžikiją, kurios

kalnuose ganosi įvairūs žvėrys. Einant kalnuotu keliu, sutikau medžiotojus, kurie nešė nukautą aviną, turėjusį gražius ragus. Už su savimi turėtą degtinę pavyko iš medžiotojų nupirkti ragus. Buvo didžiausia problema, kaip ragus nuvežti į Vilnių. Kalnuotu, gana pavojingu keliu, sėdėdamas sunkvežimio kabinoje, laikiau žvėries ragus. Sunkvežimio vairuotojas važiavo gana drąsiai, todėl jo paklausiau, ar turi šeimą. Jis prisipažino, kad su sunkvežimiu dalyvauja rungtyne ir buvo laimėjęs prizinę vietą. Tai mane nuramino. Marytė važiavo kitu sunkvežimiu. Laimei mus su ragais priėmė į lėktuvą. Lėktuve ragus laikiau ant kelių. Tokiu būdu su Maryte laimingai pasiekėme Maskvą, o iš ten traukiniu – Vilnių. Užilgio sodyboje atvežtus ragus gana ilgai teko užkonservuoti, išvalant iš jų įvairias medžiagas. Taigi mano ragų kolekcijoje atsirado į Raudonąją knygą įrašyto laukinio raudonojo avino ragai.

Įdomi buvo kelionė ir į Uzbekijos respubliką. Sudomino senoji Buchara su savo mečetėmis, teko matyti kupranugarius, tačiau jodinėti tada neteko. Kupranugariu jojau tik daugiau kaip po 30 metų, kai su Gražina lankėmės Maroke (67 pav.). Kiekvienais metais stengėmės keisti kelionių maršrutus. Mane visada viliojo Šiaurė. Vilniuje priklausiau turistiniam klubui, todėl gaudavau informaciją apie vykstančias turistines keliones. Tokiu būdu 1976 metais su Maryte iš Murmansko vykome link šiaurinio polio. Mes nuplaukėme į Diksono salas, Prano Juozapo salą (2). Plaukiant į šiaurę, matydavome jūroje ant ledo lyčių plaukiančias baltąsias meškas.

50 pav. Bielaja upė Urale

Vieną pavakarę matėme labai gražų delfinų šokį aplink laivą. 1997 metais su turistine grupe plaukėm po Karelijos ežerus, o kitais metais aplankėme garsiąsias Solovecų salas, garsėjančias įsikūrusiu vienuolynu, žinomu kaip Rusijos žmonių tremties vieta. Mums teko pakeliauti po salas, paplaukioti jos ežerais, teko pamatyti daug įvairių pravoslaviškų kryžių. Sugalvojome nuvykti į Vorkutą – žinomą tremties vietą. Sutikome traukinyje net ištremtus lietuvius, kurie vežė į turgų savo ant palangių išaugintus pomidorus. Iš Vorkutos, man pasiprašius aerodrome, nuskraidino mus į Norilską, o iš ten dar kartą plaukėme galingąja Jenisiejaus upe. Plaukiant kelias dienas laivu, teko susitikti su ten gyvenančiais žmonėmis. Vieną vakarą atėjo laivo tarnautoja ir prašė priimti į kabiną vieną vyrą,

kuris smarkiai išgėręs negalėjo sėdėti palubėje. Jam išsiblaivėjus, išsikalbėjome. Pakeleivis dirbo sielininku, plukdė medieną dideliais kiekiais. Uždarbiai dideli, tačiau tenka pavargti, kol pasiseka nuplukdyti sielius. Paskui norisi atsigauti ir kartais padauginti degtinės. Tenka konstatuoti, kad šiaurėje daug geriama degtinės, alaus žymiai mažiau išgeriama negu Pabaltijo šalyse.

Rašydamas apie plaukimą Jenisėjumi, prisiminiau savo kelionę lietuviška ežerų valtele, tai yra plaukimą Volgos upe. Vienas mano pažįstamas, kurio pavardę užmiršau, pasiūlė valtele plaukti Volgos upe. Kiek atsimenu buvome trys vyrai, nuvežėme valtį sunkvežimiu prie Volgos ištakų. Oras buvo neblogas. Plaukiant pirmą kartą pamačiau moteris pjaunančias dalgėmis žolę. Iš pradžių kelionė sekėsi neblogai, tačiau plėtėjant Volgai pradėjom sutikti garlaivius, kurie plaukdami sukeldavo dideles bangas ir, nors prie valtys prikabinom padangas, buvo pavojus, kad patekęs nuo bangų vanduo gali paskandinti mūsų ežerų valtėlę. Vienu metu, praplaukus galingam garlaiviui, mūsų valtys kapitonas manęs prašė perduoti jo žmonai linkėjimus, nes prisipažino nemokąs gerai plaukti. Taigi,

51 pav. Stokholme tekdavo dažnai svečiuotis, nes tenai su šeima gyvena Gražina

susidarydavo gana pavojingos situacijos, tačiau mums baigėsi laimingai.

1956 metais pavyko gauti mašiną, kurios reikėjo laukti eilėje porą metų. Tada atsirado galimybė pakeliauti po taip vadinamas demokratines respublikas. Pirmoji mūsų kelionė mašina su Maryte įvyko 1956 metais į Karaliaučiaus sritį, kur be jokių kliūčių apvažinėjome visą kraštą, aplankėme muziejų, kur buvo patalpinti Kristijono Donelaičio raštai. Kadangi man studijuojant medicinos mokslus buvo lenkaičių, kurios išvažiavo vėliau į Lenkiją, turėjau galimybę pas jas sustoti. Lenkijoje susipažinau su pagrindinėmis krašto įdomybėmis. Keliaujant mašina, kartu paimdavau ir Gražiną, kuri pamėgo užsienio kraštus ir

valtele priplaukėm tik iki Jaroslavo ir, įkėlę valtį į laivą, toliau plaukėm garlaiviu.

Marytės pusbrolis Vytautas Urnevičius buvo mėgėjas plaukti baidarėmis. Iš pradžių mes plaukėme Ignalinos, Žeimenos ežerais, Nerimi, vėliau jis pasiūlė vykti į Uralą, kur yra sraunesnės upės, galima patirti daugiau įspūdžių. Nusivežę sudedamąsias baidares prie Uralo, plaukėme Bielaja upe keturiose (50 pav). Ten kartais

vėliau išvažiavo į Stokholmą, kur sukūrė šeimą, įsteigė savo kliniką, kurioje gydo ligonius, sergančius alerginiais susirgimais. Važiuodami mašina paimdavome palapinę, turėjome dujinę plytelę, galėjome patys pagaminti pietus, nebuvome susieti su maitinimo įstaigomis, o nakvynei vietą lengvai surasdavome. Galbūt, buvo truputį nesaugu Rumunijoje, kur lįsdavo čigonai, siūlydami pirkti įvairius papuošalus, kurių prigimtis ne visuomet buvo aiški. Tiesa, kartais pasitaikydavo, kad nuklysdavau. Prisimenu, nuvažiavome į taip vadinamą Demokratinę Vokietiją ir išvažiuodamas iš Rytų Berlyno kelyje paklydau ir pradėjau važiuoti į Vakarų Berlyną, o tai galėjo man sukelti nemalonumų važinėti ir demokratinų valstybių keliais. Turiu pasigirti, nors apvažinėjau pusę Europos, tačiau nė karto nebuvau policijos baustas.

Savo keliones pakeisdavau kelionėmis į įdomesnes Sovietų Sąjungos vietas.

Taip, 1968 metais su Maryte ir turistine grupe vykom į Irkutską, o vėliau patys nusprendėme nuvažiuoti pažiūrėti Baikalo. Pakeliui susitikom su lietuvių tremtinių šeima ir nuvykom prie Baikalo, kur vietinių

gyventojų papročiu sukūrėme laužą ir pasimaudėme šaltame Baikalo ežere.

52 pav. Dajakų namai ant polių

Vėliau mes garlaiviu paplaukiojome po Baikalo platybes. Kitais metais 1969 m. su turistine grupe buvome Altajuje ir ėjom pažiūrėti Terlecko ežerą. Prisimenu, kai gulėjau ilsėdamasis daržinėje ir klausiausi naujienų per JAV radijo stotį, kaip Amerikos astronautai išlipo pažiūrėti mėnulio. Turiu prisipažinti, tai buvo labai įdomu, kai atokioje šalyje girdi tokias naujienas.

Mano kelionių ratas labai išsiplėtė patekus į laivais organizuojamas keliones. 1980 m. patekau į kelionę, kurios metu aplankiau Malaiziją, Filipinus, Vietnamą ir Japoniją (3). Buvo labai įdomu keliauti po Malaiziją, labai įdomi jos gamta. Labai įdomus Saravakas – valstija R. Malaizijoje, Kalimantano (buv. Borneo) saloje, kurios krantus skalauja šilta Pietų Kinijos jūra. Saravakas priartėjęs prie pusiaujo per 2 laipsnius š. pl. Klimatas čia tropinis, vidutinė metinė temperatūra 26-28 laipsnio, daug lyja apie 4000 mm. Provincija, kaip ir visa sala, apaugusi visžaliais atogrąžų miškais. Gausu čia įvairios gyvūnijos ir augalijos. Džiunglėse veisiasi elniai, laukinės katės, ilganosės beždžionės,

gibonai ir kiti reti faunos atstovai. Šiaurinėje Kalimantano dalyje yra visame pasaulyje garsus orangutangų rezervatas. Labai gausu paukščių – apie 550 rūšių, iš jų vienas – dviragis ragasnapis yra pavaizduotas Savarako valstijos emblemoje.

Įdomūs ir Saravako gyventojai. Šiame krašte gyvena malajai, kinai ir senieji šio krašto

52 a pav. Dajakų karo šokis

šeimininkai dajakai. Dajakai gyvena salos gilumoje, džunglių paupiuose. Jie skiriasi nuo kitų čia gyvenančių tautų – ligi šiol yra išlaikę pirmykštį gyvenimo būdą. Jų būstai – ilgi namai ant polių (52 pav.). Vedę vaikai tame pačiame name gauna atskirą kambarį. Namas ilgėja pristatant naujus kambarius. Didelės giminės namuose būna net iki šimto kambarių. Namas, kurį aplankėme Segu Benu kaime, turėjo 12 kambarių. Visas šeimynos gyvenimas vyksta ilgoje, plačioje bendruomenės verandoje ruai. Veranda išklota kartelėmis, į ją iš kiekvieno kambario yra durys. Ten tariamasi, moterys mala grūdus, vaikai žaidžia, tačiau valgi kiekviena šeima gaminasi savo kambaryje.

Įdomūs dajakų papročiai. Ilgai gyvavo paprotys, atnešti prieš vedybas jaunajai ir jos šeimai priešo galvą. Jaunikis – „galvos medžiotojas“ buvo sutinkamas labai iškilingai. Nužudytojo galva buvo specialiai ruošiamą. Šią procedūrą iškilingai atlikdavo genties vadas. Dajakai daug reikšmės teikia šokiams. Sumedžiojus priešo galvą, buvo atliekamas šokis ajat bundr. Šiuo šoku šokėjas, apsiginklavęs karo peiliu ir skydu, vaizduoja priešo puolimą (52 a pav.). Kitoks yra pasveikinimo šokis ajat main. Šokama sutinkant garbingus svečius. Pietaudami Kučingo restorane, matėme dajako šokį. Šoka daugiausia vyrai, moterys pritaria dainomis ir plojimais. Šokėjai basi, išsitepę kūną dažais, galvas papuošę paukščių pluksnomis. Moterys mėgsta monetomis išpuoštus drabužius. Šokiams antrina būgnas. Būgno mušimas turi senas tradicijas.

Važiuojant matomi ryžių laukeliai, kaučiuko plantacijos. Kaučiuko medžiai yra sodinami. Prie kiekvieno medžio pririšamas indelis, į kurį iš įbrėžimų medžio žievėje teka balkšvas lipnus kaučiukas. Šis skystis surenkamas ir gabenamas į kaučiuko fabrikus, kuriuose yra apdirbamas. Kalnų šlaituose

tarpsa pipirų plantacijos. Ekonomiškai labai vertingi kokoso riešutai. Kevale esantis skystis ilgai negenda, malšina troškulį, o plaušai naudojami pramonėje. Nacionaliniame parke archeologai aptiko akmens amžiaus urvus, kuriuose rasta 40 000 metų senumo žmogaus darbo įrankių, piešinių uolose. Vietiniai gyventojai olose ieško paukščių lizdų, kurie kinams yra didžiausias delikatesas. Lizdų medžiotojai, neretai rizikuodami gyvybe, bambuko lazdomis lipa į 60-70 m aukštį rinkti lizdų. Jie renkami dukart per metus.

Įdomi Saravako istorija. Ankščiau šis kraštas garsėjo piratais, kurie viešpatavo Pietų Kinijos jūroje. 1839 m. anglas Džeimsas Brukas – Rytų Indijos kompanijos tarnautojo sūnus, įplaukė į Saravako upę ir padėjo sultonui numalšinti vietinių gyventojų sukilimą. Už šią paslaugą anglų avantiūristas buvo paskirtas radžia ir prasidėjo baltųjų radžių dinastatija. Vėliau Saravakas tapo Anglijos proktektoratu, o nuo 1963 m. yra 11- oji Malaizijos federacijos valstija. Nepaisant gausių krašto turtų, Saravake gyvenimo lygis neaukštas, ypač dajakų. Nemažai gyventojų verčiasi žvejyba, savo mažais laiveliais plaukia į jūrą. Šiaurėje eksploatuojama nafta, tačiau jos gaunama dar nedaug, krašto iškaskenos eksploatuojamos taip pat dar nepakankamai, todėl šalies ekonomijoje svarbiausios tradicinės prekės: pipirai, kaučiukas, mediena.

Po atogrąžų lietaus pliekia kaitri saulė, marškiniai limpa prie kūno, sunku kvėpuoti, oras prisotintas drėgmės. Plačiai savo gelsvus vandenį Savarako upė varo į jūrą. Horizonte matyti vešliai apaugę kalnai. Džiungles keičia pipirų plantacijų ploteliai, kaučiuko giraitės, tarp medžių matyti dajakų ilgųjų namų apybražos. Nukamuoti atogrąžų kaitros, grįžtame iš viešnagės po dajakų kraštą į laivą, kur salėse po egzotiškos kelionės gera gaivintis kondicionuotu oru (5)

Apsilankius Vietname nustebino žmonių neturtas. Turguje, nusivilkau

53 pav. Vietname turguje
susitikimas su vietnamiete

marškinėlius, ir įsigijau Budos statulą. Tokioje šalyje kaip Vietnamas, sovietinis turistai pasijunta turtuoliu ir susidaro galimybė pigiai nusipirkti gražių, senoviškų vazų (53 pav.). Mūsų kelionė pasibaigė apsilankymu Japonijoje, kurioje labai patiko budistų maldyklos. Jose mus, turistus, vaišino kažkokių skaniu gėrimu. Mane nustebino japonų ištaigumas. Mus autobusu vežantys vairuotojai buvo apsirengę lyg dalyvautų iškilmingame baliuje, nešiojo baltus marškinius su kaklaraiščiu. Grįždami namo patekom į didelę audrą, laivas buvo blaškomas audringų bangų, o į kai kurias kajutes net pateko vandens.

54 pav. Australijos pakrantės

AUSTRALIJA IR TASMANIJA

Buvom su Maryte maloniai nustebę, kai vieną dieną mus Vilniuje aplankė mano pusbrolis Kaziukas Dijokas, kuris 1944 m. pasitraukė į Vokietiją, o iš ten emigravo į Australiją ir įsikūrė Melburno mieste. Pasinaudojęs jo pakvietimu, 1982 m. lankiausi Australijoje ir Tasmanijoje. Australijoje gyveno Marytės pusbrolis ir dar turėjau kitų pažįstamų atvykusių iš Lietuvos gyventi šioje šalyje. Taip man susidarė galimybė aplankyti pagrindinius Australijos miestus, pavažinėti po kraštą, nes pusbrolis pasiūlė naudotis jo mašina. Važinėjant Australijos pajūriu, pasirodė labai yra įspūdingos Ramiojo vandenyno pakrantės (54 pav.). Man teko net pavažinėti vandens slidėmis Ramiajame vandenyne, tačiau bangos galingos ir aš nedrįsau toliau plaukti. Važinėjant po Australiją, didelį įspūdį paliko pingvinų eisena, kada jie poromis vakare grįžta po jūros medžioklės į nakvynės vietas. Gaila, kad instruktoriai neleido naudotis šviestuvais, todėl negaliu

54 a pav. Sidnėjaus teatras, pastatytas įlankos pakrantėje

parodyti jų grįžimo nuotraukų, kaip jie iš lėto žingsniuoja ilsėtis. Be Melburno aplankiau sostinę Kanberą ir Sidnėjų, kuriame labai įspūdingai atrodo Sidnėjaus teatro pastatas, pastatytas netoli vandenyno (54 a pav.). Su mašina aplankiau įdomesnes Australijos vietas. Įdomios buvo Aukso kasyklos ir pirmoji kalinių tremties vieta. Pirmieji Australijos anglai buvo kaliniai, kurie buvo gabenami iš Anglijos. Vaikščiojant po Australijos aludes, teko sutikti australų aborigenų, kurių išliko apie 200 000. Iš viso Australijoje dabar gyvena netoli 20 milijonų žmonių. Adelaidėje yra susiorganizavusi Lietuvių bendruomenė, kuri net turi savo namus.

Teko ilgiau pabūti Sidnėjuje, kuris turi naktinį sektorį, į kurį susirenka pasilinksinti norintys gyventojai. Ant prabangių mašinų teko matyti sėdinčias damas, vaikšto gėjų poros. Važinėjant Austrijos keliais, įspūdį palieka pamatytos kengūros, įdomūs zoologijos parkai. Suradęs pažįstamų, nuvykau apžiūrėti Tasmanijos. Sala pasižymi labai įdomiu landšaftu, matosi avių bandos. Australija yra viena iš pirmaujančių pasaulyje pagal vilnų pagaminamą produkciją. Trumpai buvau nuvykęs į Naująją Zelandiją, tačiau, neturėdamas pažįstamų, negalėjau plačiau susipažinti su jos gamta, kuri atrodė įdomi. Iš Melburno, gavęs leidimą, kelioms dienoms nuvykau pažiūrėti Singapūro, kuris nedideliame plote yra sutelkęs nemažai įmonių, matosi daug dangoraižių. Singapūre vyrauja kinai. Mano kelionių ratas labai padidėjo, kai pradėjau dalyvauti mokslinėse konferencijose, kuriose paskaitydavau pranešimus. Paprastai po konferencijų skirdavau turizmui keletą dienų susipažinti su įdomesnėmis krašto vietomis. Penkerius metus dalyvavau tarptautinėje studijoje, kurią organizavo prancūzų Gustave Roussy institutas. Projektas skirtas plaučių vėžiu sergantiems ligoniams

gydyti. 1992 m. po pasitarimo nutariau nuvažiuoti pamatyti Prancūzijos pietus, pabūti Nicoje, Monake. Turėjau rekomendacinį laišką, kurio dėka galėjau apsistoti Nicoje pas buvusio Lietuvos diplomato žmoną. Tą kelionę labai gerai prisimenu, nors praėjo jau daug laiko. Pavakarę iš Lijono atvykęs traukiniu į Nicos pakraštį, sužinojau, kad į Nicą autobusai jau nevažiuoja. Pasiėmęs bagažą žingsniavau kalnuotu keliu. Pro mane skriejo mašinos ir į mano iškeltą ranką niekas nekreipė dėmesio. Galu gale pasiekiau Nicą ir nuėjau paklausti policijos pareigūnų, kurioje miesto dalyje gyvena ponė. Dar prisiminiau gimnazijoje išmoktą prancūzų kalbą ir nurodytu keliu nužingsniavau kalnuotomis miesto gatvelėmis. Kadangi teko nešti nešulį, tai pavargau ir pamatęs nuošaliai stovinčią apleistą mašiną, nudžiugau radęs ją neužrakintą. Įsidėjęs į apatines kelnaites dokumentus ir pinigų kietai užmigau. Ryte mane pažadino žmonių kalbos, greitai pasiėmęs daiktus, paėjęs šimtą metrų, pamačiau prie vartelių manęs laukiančią ponę, kuri buvo sunerimusi, kodėl aš vakar neatvažiauvau. Aš jai pasakiau, kad vakare nebuvo žmonių ir negalėjau pasiklausti, kur esu atėjęs. Taigi, kelionėse gali atsirasti įvairių situacijų, ypač jei keliautojo kišenė nėra pilna užsienio valiutos. Sovietmečiu ir dar pirmais Lietuvos atkūrimo metais važiuojant į užsienį buvo nelengva gauti reikiamos valiutos, tekdavo ieškoti pažįstamų, kad nereikėtų mokėti didelių pinigų nakvynei viešbučiuose. Man nemažai padėjo gimnazijos draugas Olegas Didžiulis, kuris vadovavo didžiulei įmonei „Kuro Aparatūra“. Vykstant į mokslines konferencijas Olegas Didžiulis mano kelionei skirdavo valiutos, kad galėčiau nuvykti ir apsigyventi kokiame hostelyje, nes prabangiuose viešbučiuose nakvoti man trūko pinigų.

Prisimenu, kad 1989 metais pavyko gauti leidimą nuvykti į Italiją. Seniai svajočiau pamatyti Koliziejų, Vatikano šventovę. Mano dėdė krikštaitėvis Kazys Gineitis, pasitraukęs iš Lietuvos 1944 metais, gyveno kurį laiką Vatikane, turėjo vieną pažįstamą iš ten dirbusių kunigų, todėl gavau galimybę apsinakvoti jų nakvynės namuose. Planavau vykti į Florenciją, Veneciją. Vieną vakarą atėjo pas mane vienuolė, kuri tvarkė dvasiškių nakvynės namus, man pasakė, kad tuojau apleisčiau kambarį, nes iš Lietuvos atvažiuoja vyskupas ir aš pasiėmęs lagaminą, patraukiau į traukinių stotį. Mano traukinys į Florenciją turėjo vykti tik iš ryto ir man nieko neliko kaip laukti stotyje. Pasigailėjęs negras leido man atsigulti šalia jo, ant suolo, ir rytą pamiegojęs išvažiauvau į Florenciją. Be abejonės keliaujant po svetimas šalis būtina kalbėti keliomis užsienio kalbomis. Pabuvęs Venecijoje, turėjau traukiniu grįžti į Maskvą. Sekdamas traukinių išvykimo grafiką, sunerimavau, nes nebuvo nurodytas mano traukinio laikas, kuriuo turiu vykti į Maskvą. Nuėjau paklausti geležinkeliečių, tačiau į mano klausimą anglų kalba nieko neatsakė. Tada aš prisiminiau, kad reikia paklausti prancūziškai ir gelenženkelietis pasakė, kad mano traukinys išeina iš kitos stoties, jis mane

pasodino į kitą traukinį, važiuojantį į tą vietą. Atvykęs spėjau įlipti jau į beveik važiuojantį traukinį Maskvos link. Taigi, man pavyko išsigelbėti, nes svetimoje šalyje jau reikėtų pirkti naują bilietą, rasti pinigų nakvynei, kurių, baigiantis kelionei, keliauninko kišenėje lieka mažai.

Iš 76 kelionių norėčiau paminėti kelionę po Pietų Amerikos šalis, kai 1983 m. su turistų grupe aplankiau Meksiką, Peru ir Ekvadorą. Išlieka atmintyje Meksikos šventyklos, Peru inkų šventyklos kalnuose bei Ekvadoro ispaniški turgūs, kuriuose galima nebrangiai nusipirkti kilimų ir jų tautiškų įvairių dalykų.

55 pav. Maču Pikču šventyklų kompleksas

MAČU PIKČU – PASAULIO PAVELDO PAMINKLAS

Labai įdomi kelionė buvo 1983 metais, kai aš su turistine grupe aplankiau žymiuosius Peru istorinius paminklus. Peru yra Pietų Amerikos vakaruose, prie Ramiojo vandenyno. Peru teritorija ištįsusi iš šiaurės į pietus 2135 km. Ypatingai turistus traukia Maču Pikču – inkų šventyklų kompleksas. Traukinėliu mus užvežė į šventyklų kompleksą. Labai įspūdingai atrodo išlikusi kalnuose inkų šventykla (55 pav.). Kalne iškalti laiptai ir kiti statiniai skirti šventyklai. Važinėjant po kraštą teko sutikti piemenis, ganančius lamas, kurios yra paplitusios Peru respublikoje (56, 56 a pav.). Važinėjant po šį kraštą, vaikščiojant po sostinės Limos gatves, krašte jaučiasi buvusių kolonizatorių – ispanų įtaka, tai atsispindi įvairiuose pastatuose.

56 pav. Turistų susitikimas su lamų ganytojomis

56 a pav. Piemenys gano lamas

EKVADORO APLANKYMAS

Ekvadoro respublika ribojasi su Peru. Jos plotas $272\,046\text{ km}^2$, yra 12,47 milijonų gyventojų, dauguma metisų, buvusi ispanų kolonija, tai ir statiniai dažnai pastatyti ispanų (57 pav.). Ekvadore teko aplankyti daug parduotuvių, kuriose turistams siūlo įvairių kilimų, tautinių drabužių (58 pav.). Važinėjant po kraštą sutinkama daug statinių, kurie buvo pastatyti kolonizatorių, tačiau tokių išpūdingų šventyklų, kurias teko matyti Peru respublikoje šiame krašte neišvydau. Ekvadoro sostinėje Kito teko matyti net bulių kautynes, tai vėlgi ispanų kolonizatorių įtaka.

57 pav. Ekvadore ispanų kolonizatorių pastatyta bažnyčia

58 pav. Ekvadore matuojusios tautinius krašto drabužius

SUSIPAŽINIMAS SU MAJŲ KULTŪRA

Toje kelionėje teko aplankyti ir Meksiką, kurioje pamačiau Majų laikų statinius. Jie stebina savo didingumu ir pranoksta šiuolaikinius statinius (59, 60 pav.). Apsilankius Meksikos turguose, tenka sutikti pardavėjų, kurie siūlo pirkėjams pirkti labai panašių prekių į narkotines medžiagas. Šalyje vyksta nuolatiniai susirėmimai kriminalinių grupių tarpe. Nemažai meksikiečių ieško darbo Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Taigi, jau turistui susidaro įspūdis, kad krašte yra daug problemų su narkotikais prekiaujančiomis grupuotėmis. Tačiau Meksikos gamta maloni, žmonės maloniai sutinka svetimtaučius, todėl buvo malonu svečiuotis šioje šalyje.

59 pav. Majų kultūros statinys

60 pav. Majų kultūros paminklas

AZIJOS VALSTYBĖS

Gana įdomu buvo aplankyti Azijos valstybes: Kiniją, Hong Kongą, Pietų Korėją. 1995 m. gavau pakvietimą į Tarptautinę plaučių konferenciją, kurioje paskaičiau pranešimą ir pasilikau keletą dienų apžiūrėti miestui. Honkongas įdomus ne tik statiniais, bet ir parkais, kuriuose iš ryto daug gyventojų išeina gimnastikuotis. Kadangi man pavyko gauti viešbutį vietą netoli parko, tai kas rytą bėgdavau atlikti rytinę mankštą.

APSILANKYMAS KINIJOJE ANTRĄ KARTĄ

Svečiuojusi Kinijoje antrą kartą. Mano pirmas apsilankymas Kinijoje buvo 1995 metais, kai iš Hongkongo, gavęs vizą Kinijos konsulate, laivu nuvykau į Gondžou provinciją, apie kurią Hongkonge man pasakojo, kaip viena iš geriausių išsivysčiusių Kinijos provincijų. Tačiau tuo metu pirmasis vizitas į Kiniją buvo nevisai malonus. Išlipęs iš laivo, norėjau užkąsti uosto arbatinėje. Prie mano stalelio priėjo kinas, nešinas ryžių degtinės stikline, kurią vaišingas šeimininkas pasiūlė man išgerti.

Norėjau pamatyti Budos šventyklą, tačiau susidūriau su kalbos barjeru, nes niekas su manimi nekalbėjo angliškai. Jau buvo vakaras, todėl reikėjo ieškoti nakvynės. Mano laimei atsirado vaikinai, kurie mane įsodino į taksi ir patarė grįžti į laivą. Tuo metu mano viešnagė buvo trumpa, aš nepasilikau nakvoti Kinijoje, nes mano viza buvo trumpalaikė ir bijojau, kad nenuspėjami Kinijos valdininkai gali mane sulaikyti, todėl grįžau nakvoti į laivą ir kitą rytą grįžau į Honkongą. Dabar, po trylikos metų, aš vėl Kinijoje. Jau išlipęs iš lėktuvo supratau, kad per tuos metus Kinija padarė didelę pažangą. Oro uosto pastatas švarus, modernus. Apsigyvenau kukliame, bet labai gerame viešbutyje, kuriame buvo geras kambarys su televizoriumi, dušu, internetu. Tačiau elektroniniu paštu laiško išsiųsti nepavyko, tačiau galėjau pažiūrėti Lietuvos tinklapius. Penkioliktasis Pasaulinis krūtų ligų kongresas vyko labai moderniame Portman Ritz – Carlton viešbutyje. Aplink viešbutį matosi daug dangoraižių, todėl vaizdas primena Honkongą. Pastatai yra labai įdomūs architektūros požiūriu. Vaikščiojant Najingo gatve, pasijunti Vakarų pasaulio didmiestyje. Šiame rajone yra daug ištaigingų krautuvų, kuriose matomi gražiausi drabužiai, daug gražių juvelyrinių dirbinių. Labai moderniai įrengtas metro, kuris yra vienas geriausių Rytų pasaulyje. Visa sistema modernizuota: nuo bilietų įsigijimo iki kelionės pabaigos – visur galioja elektronikos dėsniai. Aplankiau Meno muziejų, kuris yra netoli Liaudies skvero Nanjingo gatvės vakarinėje dalyje. Tai, turbūt pirmas

toks muziejus, kurį pamačiau, nes labai skyrėsi nuo kitų pasaulyje matytų muziejų. Penkių aukštų muziejuje buvo išsidėsčiusios įvairiausios ekspozicijos vaizduojančios marškinius, padaryti milžiniški žvėrys – pabaisos. Muziejuje rodomi įvairūs filmai, yra poilsio kambariai, kuriuose groja muzika, yra įvairiausi šviesos efektai. Lankytojų labai daug, nusidriekusi didžiausios eilės, norinčių patekti į muziejų. Keistas buvo apsilankymas Jingian šventykloje, kuri buvo Nanjin gatvėje. Pirmą kartą mano gyvenime teko sumokėti dešimt juanų, kad patekčiau į Budos šventyklą. Kieme susirinkę žmonės iš sidabro spalvos popieriaus lapelių darė kažkokias figūras ir jas, mesdami į laužą, aukojo Budai. Ties Budos statula buvo suklupusios moterys, šalia jų vienuolis. Žmonės buvo išsidėstę grupėmis kambariuose, kurie buvo aplink kiemą. Viename iš kambarių buvo ir parduotuvė, kurioje nusipirkau vieną iš Budos statulėlių. Kitą dieną aplankiau Juano parką. Parko aikštelėje atėjusios poros šoko, kiti mankštinosi, o arbatinėje gėrė arbatą. Parke buvo upelis, kuriame matėsi plaukiančios žuvelės. Iš parko nuvykau autobusu į zoologijos sodą. Reikia pažymėti gana įdomų faktą. Man važiuojant autobusu dažniausiai vairuotojai neparduodavo bilietai, keliaudavau kaip svečias. Važiuojant metro labai dažnai užleisdavo vietą ir padėdavo surasti teisingą maršrutą. Labai daug padėjo šioje kelionėje gautas viešbutyje Šanchajaus kelionių planas, pagal kurį nesunkiai surasdavau lankytinas vietas. Be to, labai mažai žmonių kalbėjo angliškai, tai, parodžius plane nurodytą vietą, man padėdavo pasirinkti kelionei reikalingą transportą. Labai įspūdingas buvo Lujiazui rajonas. Labai patraukiantis milžiniškas televizijos bokštas, kuris yra netoli Huangpu upės, kuri buvo plati ir joje plaukiojo nemaži laivai. Televizijos bokšto liftu pasiekiau 350 metrų aukštį, iš tos svaiginančios aukštumos atsiveria visa miesto panorama su dangoraižiais ir upe plaukiančiais laivais. Lujiazui rajonas iš paukščio skrydžio yra labai įspūdingas. Šanchajus yra vienas didžiausių pasaulio miestų. Taigi, antras atsilankymas Kinijoje buvo įspūdingas, liudijantis apie padarytą didelę Kinijos pažangą. Kinija tampa viena vedančių pasaulio šalių, užimdama trečią vietą su šešiais procentais pagal ekonominį išsivystymą pasaulyje.

PAŽINTIS SU SEULU

Po vargingos kelionės dėl Maskvoje išbūtos visos dienos ir tenai pergyvento mažo šoko, kai einant per kontrolinį punktą Šeremetjevo oro uoste kontrolierė, nieko man nesakius, paėmė bilietą skrydžiui į Seulą. Maniau, kad vėl reikės pirkti bilietą, tačiau laimingai viskas pasibaigė, reikėjo tik tvankiame ore laukti apie valandą iki kol atgavau bilietą skrydžiui į Seulą. Lėktuvas priklausė Pietų Korėjos kompanijai. Mus aptarnavo dailios, malonios korėjetės, kurios buvo

labai paslaugios, gerai maitino. Iš Incheon oro uosto, kuris yra apie šešiasdešimt kilometrų nutolęs nuo Seulo, vėl patekau į mažą, jaukų viešbutėlį, kuriame buvo dušas, tualetas, nuolat buvo galima gerti karštą vandenį, todėl nereikėjo naudotis atsivežtu šildytuvu. Labai įspūdingas COEX konferencijų centras, kuriame yra daugybė salių. Jis pranoko net Kyoto konferencijų centrą. Tiesa, Seule nėra tokių jaukių parkelių su tilteliais. Karalių rūmų aikštė yra išklota akmenimis, statiniai yra iš medžio su užrištais stogais, gana panašūs į mano matytus Kyoto imperatorių rūmus. Tenka pripažinti, kad korėjiečiai labai malonūs žmonės, jaunimas užleidžia vietas metro traukiniuose. Mano pažintis su Seulu prasidėjo, kai aplankiau Changgyeong rūmus, kurie buvo netoli mano viešbučio. Šie rūmai buvo pastatyti 1418 – 1450 metais valdant karaliui Taejongui. Valdant karaliui Seongjongui 1469 – 1494 metais rūmai buvo renovuoti ir pavadinti šiuo vardu. Rūmai buvo parke, kuriame auga daug medžių, tačiau aikštės buvo išklotos akmenimis. Japonų okupacijos metu čia buvo zoologinis sodas, kuris 1980 metais buvo iškeltas. Šie rūmai restauruoti ir pripažinti UNESCO paveldu. Tame parke buvo daug korėjietiškų statinių, tačiau jie gana vienodi, nes visi atstatyti po Antrojo Pasaulinio karo. Tai seniausi karaliaus Joseon dinastijos rūmai (1392 – 1910). Jie pastatyti 1394 metais. Seule gyvenau pačiame miesto centre, viešbutėlis buvo mažoje gatvelėje, kurioje išsidėstę maži nameliai, su krautuvelėmis, barais. Gatvelė išeina į vieną pagrindinių gatvių, per penkias minutes galima pasiekti Anguk metro stotelę, iš kurios važiuodavau į konferencijų centrą COEX. Metro įrengtas moderniai, tačiau man europiečiui iš pradžių sunku orientuotis pereinant į kitas metro linijas, tačiau daug padėjo korėjiečiai, kurie patardavo, kuriose vietose būtina išeiti ir pereiti į kitas linijas. Kelionė iš centro, jeigu teisingai pasirinkdavau reikiamą stotelę, užtrukdavo apie valandą. Kitą dieną su visa instituto bendradarbių grupe, dalyvavau 12-oje Pasaulinėje plaučių vėžio konferencijoje Seule, Korėjos sostinėje, kurioje padariau stendinį pranešimą „Our experience of surgical treatment of small-cell lung cancer“. Gyvenau miesto centre. Plaučių vėžio konferencija, tęsėsi visas penkias dienas (2007 08 31 – 2007 09 07), be to, aplankiau kitus Gyeongbokgung karalių rūmus. Karaliaus rūmų statinių buvo daug, jie visi restauruoti. Juose, kaip japonų imperatorių rūmuose, nebuvo jokių baldų, išskyrus žemus staliukus. Gana įdomus buvo Folkloro muziejus, kuris buvo tame pačiame parke. Muziejuje buvo eksponuojami karališki drabužiai bei miestiečių drabužiai ir kiti apyvokos daiktai. Apsilankiau Korėjos istoriniame muziejuje, kuris labai moderniai įrengtas, jame taip pat demonstruojami karalių, paprastų žmonių drabužiai, valgių įrankiai, daug žemės apdirbimo įrankių, knygų korėjiečių alfabetu. Parengta edukacinių filmų apie senovinius drabužius, senus Seulo statinius bei sieną, kuria buvo apjuostas miestas. Karaliaus dinastija baigėsi 1910 metais, kai japonai okupavo Korėją.

1950 metais prasidėjo Korėjos karas, kuris po trijų metų baigėsi susitarimu ir buvo sudarytos paliaubos ir nustatyta pagal 38 paralelę demilitarizuota zona. Taip buvo sukurta demilitarizuota zona, į kurią dabar vežioja turistus. Pietų Korėjos duomenys pagal 2005 metus buvo: 48, 2 milijonų gyventojų, korėjiečių kalba priklauso Uralo-Altajaus kalbų grupei. 1443 metais karaliaus Sejong buvo

įvestas korėjietiškas alfabetas, kurį sudaro 24 raidės. Koks įspūdis pasilieka aplankius Seulą? Tenka pripažinti, kad korėjiečiai, atgavę laisvę, padarė didelę pažangą. Mieste pastatyta daug dangoraižių, gera susisiekimo sistema, tačiau mieste nesijaučia

korėjietiško kolorito, kurį esu stebėjęs Japonijoje Kyoto mieste. Padaryta didelė pažanga, gana aukštas pragyvenimo lygis.

61 pav. Kyote imperatoriaus parke

Tiesa, metro pasitaiko elgetų, prašančių išmaldos, tačiau jų nedaug. Maistas, palyginus su lietuviškomis prekėmis, yra brangus, mažai pienoškų produktų, vyrauja patiekalai su ryžiais, vartoja daug daržovių. Europiečiui yra vienintelis sunkumas, kad mažai žmonių kalba angliškai, tačiau, kaip jau sakiau, jie malonūs žmonės, norintys padėti užsieniečiui. Kelionė į Seulą buvo maloni, gyvenimo sąlygos geros, o maisto pakako atsivežus lietuviškos juodos duonos, dešros ir sūrio. Priešpiečius pavalgydavau konferencijų parodų paviljone, kuriame vaistų kompanijos gausiai vaišino kongreso dalyvius. Toliau kelionė vyko neblogai tik Maskvos oro uoste tęsėsi tie patys sunkumai: kontrolierės atiminėjo pasus ir bilietus, buvo blogai teikiama informacija keleiviams, galima pasakyti, kad Rusija dar nemoka tinkamai elgtis su keleiviais. Ši kelionė buvo įdomi ir galėjau susipažinti su augančia Azijos šalimi, kuri per 50 metų padarė tokią didelę pažangą. Mane nustebino, kaip korėjiečiai rodo pagarbą vyresniems žmonėms. Atvažiavęs į Seulą, važiauvau autobusu, o paskiau teko pėsčiomis eiti į viešbutį, nes taupiau pinigus. Pabandžiau dar pavažiuoti metro. Teko su lagaminu eiti į viršų, kai staiga prie manęs priėjo jaunas vyriškis ir nieko nesakęs paėmė mano lagaminą. Aš labai išsigandau, nes maniau, kad dienos metu mane apiplėšė,

pagrobė mano lagaminą. Mano nuostabai išlipęs iš metro lauke radau stovintį vyriškį su mano lagaminu. Senesniems asmenims pagarba stebina visose Azijos šalyse.

Dalyvavau 17-ame Pasauliniame širdies ir krūtinės chirurgų kongrese 2007 07 12-13 Kyote, senojoje Japonijos sostinėje. Atvykau į senąją Japonijos sostinę 2007 07 07 – 07 15.d. Skačiau pranešimą apie plaučio vėžio gydymą. Vilniuje mano pažįstama turizmo darbuotoja parinko tipišką japonišką viešbutėlį. Kambaryje, kuriame turėjau miegoti, nebuvo lovos, o buvo keli čiužiniai. Tiesa buvo televizorius, kuriuo galima naudotis įmetus reikiamą pinigų sumą. Kadangi kongresas vyko parko rūmuose, tai teko važiuoti metro į konferenciją. Iš ryto metro važiuodavo daug žmonių ir man stovint ateidavo vyrai ar net merginos ir pasodindavo mane ant suolo. Nė karto neteko stovėti važiuojant metro. Tokios pagarbos vyresniems asmenims aš nemačiau svečiuodamas Jungtinėse Amerikos Valstijose. Prisimenu, Vašingtone į autobusą įlipo drebanti senutė, nors šalia jos sėdėjo du jauni juodukai, nė vienas nebandė užleisti jai vietos, o tai padariau aš europietis. Tiesa, važiuojant metro Barselonoje mane irgi pakviesdavo sėsti. Man rodos visose Rytų valstybėse vyresniems asmenims rodomas dėmesys. Lankydamasis kitose šalyse stengdavausi aplankyti tris svarbiausius objektus: maldos namus, turgavietę ir kapus (12). Labai savotiškos Budos šventyklos Japonijoje, tenai atėję žmonės medituoja, nemačiau tokių iškilmingo ceremonialo kaip mūsų krikščioniškose bažnyčiose. Atėję žmonės sėdi suoluose, ateina šventikas ir su jais kalba. Man labai patiko Kyote karališkas parkas, kuriame buvo paviljonai, juose buvo patalpinami japonų meno paveikslai ir kiti atributai. Kadangi važinėdamas po svetimus kraštus neturėdavau pinigų prabangiems viešbučiams, todėl stengdavausi apsistoti hosteliuose, kur galima irgi gerai pailsėti. Labai įdomūs hosteliai buvo Japonijoje, Hongkonge. Maža patalpa, kurioje telpa tik lova, net nėra galimybės vaikščioti, tačiau Tokijuje hostelio gyventojai galėjo naudotis baseinu. Tenka pažymėti, kad kai kuriuose kraštuose, tarkim Japonijoje labai gera apsauga oro uoste. Kadangi mano lėktuvas turėjo anksti išskristi, bijodamas pavėluoti, nutariau iš vakaro nuvažiuoti į oro uosto pastatą ir praleisti naktį. Atidavęs savo bagažą apsaugai, atsiguliau nuošaliai ant suolo, tačiau man užmigus, mane pakėlė policininkas ir nuvedė į kitą patalpą. Lydėdavo, kai reikėjo eiti į tualetą. Tuo tarpu Paryžiuje, skrendant iš Barselonos, mūsų lėktuvas nutūpė De Gaulle oro uoste, o lėktuvas į Vilnių turėjo skristi kitą dieną. Oro uosto viešbutyje nebuvo laisvų vietų, tai užlipau į trečią aukštą, pasirinkau suolą netoli tualetų ir užmigau. Naktį atėję policininkai, patikrinę mano dokumentus, paliko mane gulėti ant suolo. Taigi, kelionėse teko miegoti įvairiose vietose, tačiau tai nesudarė jokių sunkumų, nes visur išsimiegodavau, nesu gyvenime vartojęs migdomųjų vaistų.

Rašant apie savo keliones, reikėtų būtinai paminėti Afrikos valstybes. Galima paminėti kelionę po Mozambiką 1989 metais. Ši valstybė yra prie Indijos vandenyno, ribojasi su Tanzanija, Zambija, plotas 786 000 km², 10,4 mln. gyventojų, valstybinė kalba portugalų. Sostinė yra Maputu. Mozambikas yra prie Indijos vandenyno, ribojasi su Tanzanija, Zambija, Pietų Afrikos respublika. Mane nustebino, kad sostinėje buvo tik kelios parduotuvės, kurios aptarnavo užsieniečius. Vietiniai gyventojai daiktus pirkdavo tik turgavietėje, kur ir aš nusipirkau iš raudonmedžio padarytą negro figūrą (62, 65 pav.). Nepaisant mozambiečių neturtingumo, lankydamasis kapinėse mačiau portugalų kolonistų koplyčias, kurios nebuvo apiplėštos, kaip esti mūsų krašte. Vaikai linksmiai žaidžia ant vandenyno kranto (64 pav.). Grįžtant namo oro uoste teko kalbėtis su Pietų Afrikos gyventojais, kurių prašiau sužinoti apie mano senelio brolio artimuosius. Senelio brolis į Pietų Afriką išvyko dar caro laikais ir mano tėvas turėjo ryšį su juo, tačiau vietiniai parašė, kad mano giminaičiai neatsiliepė į jų patalpintą skelbimą laikraštyje. Taip pat įdomios ir kitos kelionės po Afrikos valstybes. 2011 01 14 – 21 su Gražina aplankiau Maroką, buvau Agadire, Marakeše, tenai jodinėjau ant kupranugarių. Mes su Gražina gyvenome Marakeše netoli Atlanto, tačiau maudytis bijojau, nes okeanas buvo labai audringas ir aš nueidavau į jūrą tik iki kelių, nes bijojau, kad bangos gali nunešti tolyn į jūrą. Paplūdimyje buvo sargyba, kuri draudė plaukti jūroje. Šalia viešbučio buvo baseinas, kuriame aš plaukiodavau. Pabandėme su Gražina jodinėti ant kupranugarių. Su gidu buvome nujoję į Vakarų Sacharą, kurioje buvo įdomus dykumos peizažas (67 pav.). Taip pat aplankėme labai įdomią šalį – mažąją Gambiją. Gyvenome dviejų aukštų pastate, kuris buvo apie 200 metrų nuo Atlanto vandenyno. Temperatūra palyginti aukšta virš 30 laipsnių, todėl lauke prie vandenyno karšta, tenka po paplūdimį vaikščioti su bateliais. Bandžiau įbristi į jūrą, tačiau nuolatinės bangos kelia tokiam senyvam žmogui didesnę pavojų, bet ir jaunesni vyrai nesiryžo plaukti, nes staigus vandenyno bangavimas, povandeninės srovės gali plaukiančiam sukelti nemažai problemų. 2013 m. lapkričio 7-ą dieną padarėme labai įdomią ekskursiją po Gambiją. Mus lydėjo Gražinos teniso treneris, kuris pasamdė taksi ir su juo važinėjome šešias valandas po Gambiją. Išvažiavome iš viešbučio 10 val. Iš pradžių nuvykome į Bakau. Ten mums parodė krokodilus, kurie gulėjo ant baseino kranto nekreipdami dėmesio į lankytojus. Tai buvo Katchikally krokodilų baseinas (69 pav.). Iš ten nuvykome į Serrekundos turgavietę. Buvo pilna pardavėjų ir palyginti mažai pirkėjų (71 pav.). Pardavinėjo daug įvairių drabužių, batų. Prekės ne tokios įdomios, kurias mačiau lankydamasis Maroke, kur pardavėjai siūlydavo daug įvairių meno

dalykų. Iš turgavietės vykome į Gambijos upės prieplauką. Tenka konstatuoti, kad sunku važiuoti mašina šalutiniais keliais, nes jie siauri ir neasfaltuoti, tenka labai laviruoti prasilenkiant su atvažiuojančia mašina. Pagaliau mes pasiekėme Gambijos upės prieplauką Lamin Lodge. Prieplaukoje yra laivelių, kuriais vietiniai irkluotojai nužė mus į Gambijos platybes. Gambijos upė palyginti plati, turi didelę prieplauką, kurioje stovi prancūzų, ispanų, vokiečių jachtos. Plaukiant laiveliu po Gambiją, krantuose matyti augantys mango medžiai. Po šio medžio šaknimis veisiasi austrės. Žiemą moterys jas surenka ir vėliau pardavinėja, uždirbdamos nemažai pinigų. Gambijos vanduo yra sūrus, todėl joje negyvena krokodilai, hipopotamai. Gambijos upė yra svarbi susiekimo arterija, ją galima pasiekti Senegalą. Vaikštinėjant po parką, kuriame yra įsikūręs Senegambijos Beach viešbutis, dažnai tenka sutikti beždžiones, kurios noriai bendrauja su praeiviais, jeigu jas pavaišini riešutais (70 pav.). Važiuojant po kaimus, krenta į akis, maži gyventojų nameliai, kuriuose yra nedaug langų. Turbūt yra dideli sunkumai su geriamu vandeniu, nes gatvėje yra viena vandens pompa, iš kurios moterys prisipildo indus vandens. Gatvėse daug vaikų, kurie triukšmingai palydi pravažiuojančią mašiną. Šalyje turizmas sudaro apie 30 proc. viso krašto pajamų, todėl vietiniai žmonės, pamatę europietį, tuojau jį kalbina, klausdami ar jam reikalinga kokia nors pagalba. Tai truputį apsunkina pasivaikščiojimą po miestą. Senegambijos miestelis, kuriame yra mūsų viešbutis, nedidelis. Jame labai daug turistams reikalingų įstaigų, kaip antai: pinigų keityklos, daug krautuvėlių, kavinių. Senegambijoje aplankiau ir mini turgavietę, kurioje nusipirkau gražią moters medžio statulėlę ir kelis paveikslėlius. Sekmadienį su tuo pačiu gidu nuvykome geltonu taksi į šalies sostinę Banjul. Ji yra apie 10 kilometrų nuo Senegambijos. Banjul jau turėjo miesto vaizdą (72 pav.). Mus nuvedė į Alberto turgavietę, kurios vaizdas nebuvo įspūdingas. Siaurose turgavietės gatvelėse daug mažų krautuvėlių, kuriose yra daug manufaktūros, buvo keletas krautuvėlių, kuriose pardavinėjo gražių vietinių meistrų išdrožtų moterų figūrų, žvėrių bei charakteringų paveikslų, kurie daromi iš smėlio. Mūsų kelionė į Gambiją Gražinai kainavo 14.000 kronų. Be abejonės dar būnant Gambijoje teko mokėti už patarnavimus, už vietą plažėje bei perkant mineralinį vandenį, nes karšta ir reikia gerti daug skysčio. Tačiau ilgiau būti šioje šalyje nenorėčiau, nes maudyklės vandenyne pavojingos, o baseine plaukioti ne taip smagu. Plažėje daug senyvo, vidutinio amžiaus turistų, kurie ištisas valandas guli saulėtame plažėje. Aš drįsau vienai senyvai porai patarti, kad nėra sveika ilgai šildytis saulės spinduliuose. Įvertinant šią Gambijos kelionę, tenka daryti išvadą, kad ilgau savaitės neverta būti, nes nuolatinis karštis vargina poilsiautoją, nepratusį prie tokios temperatūros, tačiau susipažinti su šia Vakarų Afrikos šalimi buvo labai įdomu.

62 pav. Prekyba Maputu vyksta turgavietėje

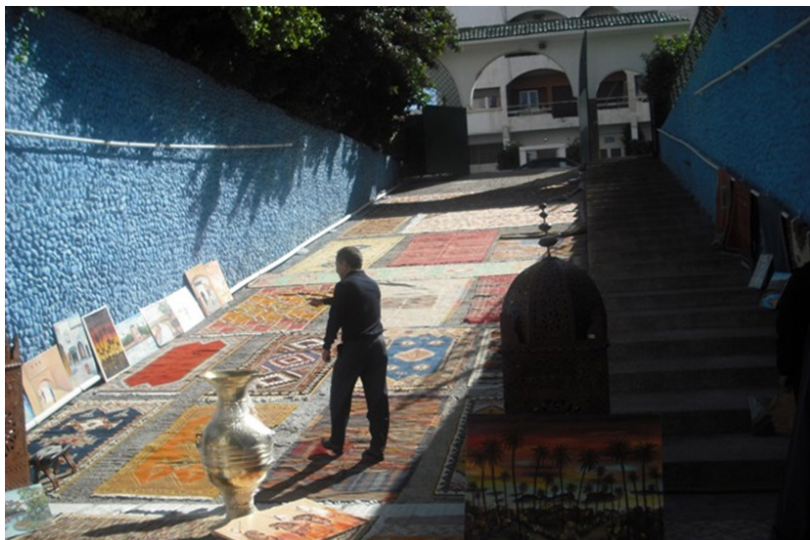
63 pav. Mozambike moterys pila vandenį į indus

64 pav. Mozambiko vaikai žaidžia prie jūros kranto

65 pav. Gražina Marekešo suvenyrų parduotuvėje

66 pav. Kilimų parduotuvė Marakeše

67 pav. Aš su Gražina ant kupranugario jojom į Vakarų Sacharos dykumą

68 pav. Beduinas dykumoje su kupranugariu

69 pav. Krokodilai, gulintys ant baseino kranto

70 pav. Draugystė su beždžionėmis Gambijos parke

71 pav. Serrekundos turgavietėje moterys, nešančios ant galvos įvairias prekes ar daiktus

72 pav. Alberto turgavietė Banjul mieste

73 pav. Turgavietėje daugiausia pardavinėjama įvairių
manufaktūros dalykų

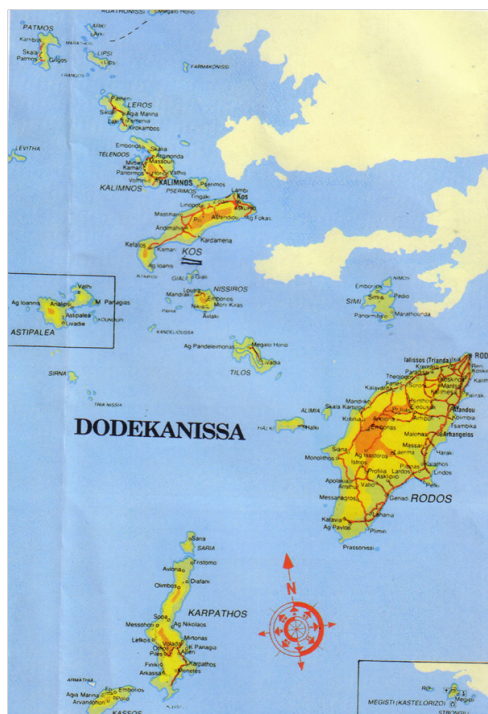
74 pav. Turguje siūloma ir gambijiečių pagamintų įvairių
suvenyrų

EUROPOS ŠALYS

Be abejonės Afrikos šalys europiečiui įdomios savo gamta, gyvūnija. Tuo tarpu Europoje galima aplankyti šalis, kurios įdomios ne tik gamtovaizdžiu, bet ir senovės paminklais. Galiu sakyti, kad viena iš tokių šalių yra Graikija, kurioje įdomus gamtos peizažas, joje galima susipažinti su senoviniais statiniais. Pirmą kartą Graikiją aplankiau 1986 m. su turistine grupe. Gidas supažindino mus su Atėnuose esančiais istoriniais statiniais (77, 81 pav.). Įdomu buvo juos pamatyti, tačiau mane patraukė Kos ir Rodos salos.

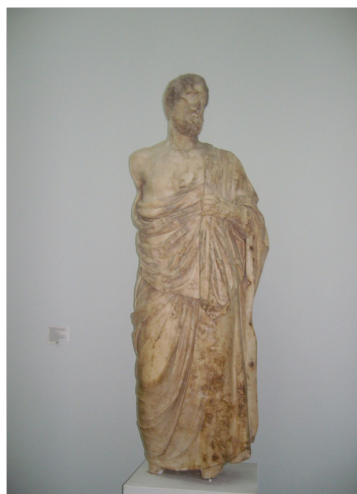
KOS SALOS APLANKYMAS

2008 04 30 – 05 03 Kos saloje vyko 18-asis Pasaulinis širdies ir krūtinės chirurgų kongresas. Jame dalyvavo 5400 delegatų iš 64 šalių, kurie pateikė naujausius pasiekimus širdies ir krūtinės chirurgijos srityje. Kos sala kongresui pasirinkta neatsitiktinai, nes šioje saloje gimė ir dirbo Medicinos tėvas Hippocrates, gimęs apie 460 m. pr. Kr. Jis buvo kilęs pagal 18 ar 19-ą generaciją iš Asklepios giminės, todėl pagal šeimos tradicijas gavo medicininių žinių iš

75 pav. Dodekanisos salynas,
 kuriame yra Kos sala

Asklepiju bei deivėmis Higiena ir Panacėja, savo žinias be užmokesčio perduos savo artimiesiems bei mokiniams. Gydomo metodus taikys tik sergantiesiems, stengdamasis savo gydymu jiems nepakenkti, neduoti nėščioms moterims jokių vaistų, kurie galėtų iššaukti abortą. Visa, ką žino apie ligonio ligą, gydytojas privalo laikyti paslapyje ir neskelbti viešai. Kongreso delegatai buvo nuvežti į Asklepiono šventyklą, kuri buvo keturi kilometrai nuo miesto centro, kalno papėdėje. Tai gydymo dievo Asklepiono šventykla, į kurią atvažiuodavo ligoniai prašyti sveikatos. Buvo surengta iškilinga Hipokrato priesaikos procesija. Merginos, apsirengusios baltais drabužiais, nešdamos krepšelius, leidosi nuo terasos, lydimos dviejų muzikantų, kurie grojo instrumentais, panašiais į birbynes. Visai procesijai pasiekus šventyklą, buvo perskaitytas Hipokrato gydytojo priesaikos tekstas. Dalyvavę kongreso delegatai iškilingai pakėlę dešinę ranką klausėsi skaitomo priesaikos teksto. Po to kongreso delegatai nuvyko į kalnelį, kuriame buvo pasodintas šio kongreso prezidento garbei medelis.

76 pav. Hippocrates

Šiame kalnelyje jau buvo pasodinti kipariso medeliai su ankstyvesnių kongreso prezidentų pavardėmis, tarp jų buvo 2005 metais vykusio Vilniuje XV Pasaulinio kongreso prezidento prof. Vytauto Sirvydžio medelis su lentele, kurioje buvo įrašyta

77 pav. Graikijos amfiteatre

to meto prezidento pavardė. Kos sala priklauso Dodekaneso kompleksui ir ji yra trečia pagal dydį. Tai sudaro 290 km² dydžio plotą, kuriame gyvena

30 000 gyventojų. Kos salos vardas tapatinamas su voro pavadinimu graikiškai, nes senovės monetos reverso pusėje yra pavaizduotas voras. Kos miestas pradėjo vystytis maždaug ketvirtame šimtymetyje iki mūsų eros. Per visą periodą keitėsi valdovai. Saloje žemė buvo derlinga, gerai augo citriniai medžiai, alyvmedžiai. Salos gyventojai dalyvavo įvairiuose karuose, kurie kilo tarp Graikijos miestų. Ji buvo Spartos pusėje, kai kilo karas su Atėnais. Išskiriami keli svarbiausi periodai. Pirmasis buvo helenistinis, o po Aleksandro Didžiojo mirties Kos patenka į Egipto karaliaus Ptolomėjaus valdžią. Po to ateina Romos imperijos metas.

Pasidalinus Romos Imperijai į Rytinę ir Vakarinę, Kos sala patenka Bizantijos imperijai. Kritus Bizantijos imperijai, į Kos salą atėjo Venecijos kariuomenė, kurią pakeitė Šv. Jono riterių

78 pav. Aš Kos saloje

ordinas. Vadovaujamas Masteriui Helion de Villeneuve (1319 – 1346), ordinas miesto įlankoje pastatė galingą tvirtovę, kuriai suteikė Neratzijos vardą, nes šioje saloje augo daug citrininių ir apelsininių medžių. Kos sala riterių rankose išbuvo 208 metus, tai yra iki

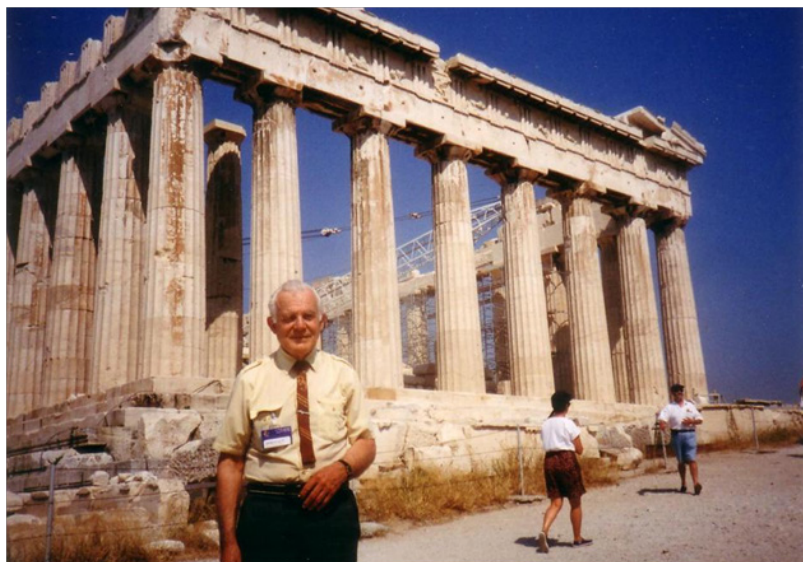
1523 metų, kai turkų sultonas Suleyman nugalėjo riterius. Turkai salą valdė 390 metų. Tai buvo sunkus periodas salos gyventojams, nes turkai įvedė barbariškus įstatymus. Šeimoje gimęs penktasis berniukas buvo paimamas ir išsiunčiamas į Jenisarų eiles, o tai buvo rinktinė Turkijos kariuomenė, kuri vėliau kovojo su riteriais. 1912 metais Kos sala atiteko Italijai. Italai Kos mieste pastatė gražių namų. Dabartiniu metu juose yra administracijos įstaigos. Sala grįžo į Graikijos sudėtį tik 1948 metais. Tai trumpos žinios apie Kos salos istoriją, pateiktos iš turistams išleistos knygutės. Mano asmeniniai išpūdžiai apie šią salą yra labai geri. Esu patenkintas, kad apsigyvenau Triton viešbutyje, kuris yra prie pat jūros, Vasileos Georgiou gatvėje, kuri yra pagrindinė gatvė, jungianti su Kypriotis kaimeliu, kuriame vyko kongresas. Tiesa, susiekimas yra sunkokas, tačiau autobusas kursuoja kas valandą ir už vieną eurą ir dešimt euro centų nuveža į Tarptautinį pasitarimų (Conventional) centrą. Galbūt patogiau buvo gyventi Kypriotis kaimelyje, tačiau mano gyvenamoji vieta buvo tinkamesnė susipažinti su miesto įžymybėmis, kurių yra tikrai apstu. Rodo saloje, kurioje buvau prieš dešimt ar daugiau metų, mačiau mažiau antikinių dalykų. Maždaug trys šimtai metrų nuo mano viešbučio prasideda visos miesto senovės įžymybės. Hipokrato medis, apie kurį legenda sako, kad po tuo medžiu Hipokratas gydė ligonius. Tačiau tyrimai parodė, kad šiam medžiui gali būti nedaugiau kaip šeši šimtai metų. Prieš jį buvo pastatyta mečetė. Apačioje apie penkiasdešimt metrų nuo Hipokrato medžio, žemumoje, yra seno miesto Agoros liekanos (79 pav.).

79 pav. Agora – seniausia miesto dalis

80 pav. Asklepiono šventyklos kolonos

81 pav. 1996 m. Atėnuose Akropolyje

82 pav. Deivė Higiena – Asklepiono duktė

83 pav. Dionisas linksminasi su satyrais

Tenai, buvusioje Dioniso altoriaus vietoje, išliko dvi dorėninio tipo kolonos. Agoros vietovėje yra pirmosios krikščioniškos bazilikos liekanos. Jeigu senovės graikai statė savo dievams šventyklas, tai riteriai pastatė įlankoje tvirtovę, kurios liekanos stūkso dar šiandien. Vartuose matosi iškalta herbas. Prieš akis iškyla ištisos epochos vaizdas, pradedant nuo helenistinių laikų iki viduramžių laikotarpio. Miestą skalauja Egėjaus jūra, todėl daug viešbučių turi privačius paplūdimius. Taigi atvykusius svečius vilioja egzotiška sala, malonūs salos gyventojai ir puikus oras. Dažnai girdisi vokiečių kalba, per vietinę televiziją transliuoja programą olandų kalba. Poilsiautojai labai dažnai važinėja dviračiais, vietiniai gyventojai motoroleriais.

KELIONĖ Į BARSELONĄ

Mano pirmieji bandymai aprašyti savo kelionės įspūdžius, kuriuos patyriau aplankydamas 2005 m. liepos 2-8 dienomis Barseloną, kurioje vyko 11-oji Pasaulinė plaučių vėžio konferencija. Barselonos istorija yra sena. Prieš 3000 metų finikiečiai įkūrė gyvenvietę, kurią vėliau užkariavo graikai. 300 metais pr. Kr. ją užėmė kartaginiečiai. Po II Pūnų karo 201 metais sritį užvaldė romėnai,

kurie ant Tabero kalvos pastatė miestą ir jam suteikė Barcino vardą. Miestą apjuosė gynybine siena, kurią vėliau kiti miesto valdytojai kelis kartus didino. V amžiuje žlugus Romos imperijai, Barseloną užvaldė vestgotai. Taip buvo padėti pirmieji Katalonijos krašto pamatai, susiformavo katalonų kalba ir

84 pav. Barselonoje Gaudi parke 2005 m. ilgainiui Katolonija įgijo autonomines teises. Per pilietinį karą Ispanijoje 1936 m. Katalonija buvo respublikonų bastionas, todėl Ispanijos fašistinis diktatorius Franko uždraudė valstybinėse įstaigose kalbėti katalonų kalba, panaikino krašto autonomiją. Mirus diktatoriui Franko, katalonai vėl atgavo savo autonomines teises, turi savo savivaldą. Barselona antras pagal dydį Ispanijos miestas. Šiame mieste dažnai rengiami pasauliniai renginiai. 1929 metais Barselonoje

buvo pasaulinė paroda. Tam tikslui Katolonijos aikštėje buvo pastatyti statiniai. Viename iš jų dabar yra Dailės muziejus, kuriame surinkti Ispanijos menininkų darbai. Barselonos Mondžiuko (Montjuic) kalne, kuris vadinamas žydų kalnu, nes jame rasti IX amžiaus žydų antkapiai, 1992 metais vyko Vasaros olimpiada. Šiame kalne buvo pastatyti stadionai, paviljonai, viename iš jų vyko 11-osios pasaulinės konferencijos dalyvių atsisveikinimo vakarienė. Šiame kalne XVIII amžiuje buvo pastatyta tvirtovė – castello, kuri buvo skirta kasteliečių kovai prieš Ispanijos valdžią. Dabartiniu

metu šioje tvirtovėje yra 85 pav. Šventosios Šeimynos (Segrata Familia) bažnyčia įsteigtas karo muziejus, kuriame demonstruojami įvairūs ginklai, naudoti įvairių amžių laikotarpiu. Iš tvirtovės matosi Viduržemio jūra, uostas ir miestas. Iki XIX amžiaus gyventojams nebuvo leidžiama statyti namų arčiau poros kilometrų nuo gynybinės sienos. Vėliau draudimas buvo panaikintas ir Barselona pradėjo sparčiai augti, susijungti su ją supančiais mažais miesteliais. Lankant Barseloną, visuomet reikia aplankyti taip vadinamą Gotikos kvartalą, kuriame yra turistų mėgstama Ramblas pėsčiųjų gatvė. Ji driekiasi nuo Kolumbo statulos, kuri yra 50 metrų aukščio, pastatyta ant jūros pakrantės. Ramblas gatvėje pilna vaikščiojančių žmonių ir daug žmones linksminančių atrakcijų: gimnastai, muzikantai ir stovintys nusigrimavę žmonės, vaizduojantys įvairius personažus. Rytais ir vakarais stovi šioje gatvėje juodaodės gražuolės, siūlančios savo paslaugas praeiviams. Šiame kvartale renkasi linksmas jaunimas, mėgstantis linksmintis, išgėrinėti, todėl iš ryto kvartalo aikštėse matosi miegančio jaunimo.

Ispanijos parlamente neseniai buvo priimtas įstatymas, leidžiantis gėjams užregistruoti santuokas, auginti vaikus. Kadangi gyvenau netoli Ramblas gatvės, tai teko matyti gėjų ir lesbijiečių demonstraciją. Minioje matėsi daug moterų, jaunų vyrų. Jaunos merginos mušė būgnus, pusnuogiai vaikinai kolonos priešakyje energingai šoko. Kolona su plakatais traukė į netoliese esančią

Džiaumo aikštę, kur susirinkusi tūkstantinė minia klausė oratorių aistringų kalbų. Aš gyvenau Tarptautiname jaunimo bendrabutyje „Sun and moon“, kuris buvo netoli Ramblas gatvės. Tenai daug parduotuvių, tarp kurių yra nemaža prekybininkų yra atvykėlių iš Pakistano, Indijos, kurie labai priešišškai buvo nusiteikę prieš šią lytinių mažumų demonstraciją.

Barselona yra patraukli ne tik savo senais kvartalais. Istoriniame muziejuje, kur romėnai pastatė miestą, yra išlikę romėnų laikų parduotuvės, vyno daryklos, kai kurie gamyklų įrengimai. Be šių išlikusių senovinių paminklų turistų akį patraukia statiniai, statyti XIX - XX amžiaus laikotarpyje. Barselonoje darbavosi daug įžymių architektų, kaip antai Domenech i Munterano (1850 – 1923), Z. Puig y Cadafalch (1867 – 1957) ir kiti. Tačiau didžiausią įspūdį palieka pasaulinio garso architekto Antonio Gaudi (1852 – 1923) darbai. Įspūdingai atrodo dar nebaigta statyti Šventosios Šeimynos (Sagrada Familia) bažnyčia, kurią projektavo ir statė per 50 metų, tačiau dar nesuskubo pabaigti. Tai reto įdomumo statinys, kuriame sujungta Vakarų gotika su maurų architektūros elementais. Bažnyčia turi penkis bokštus, kurie yra papuošti kardinolų kepurėmis. Bažnyčios vidus dar neįrengtas, joje palaidotas ir pats architektas. Šis statinys įtrauktas į Pasaulio paminklų sąrašą, todėl dažnai lankomas turistų.

Man teko beveik prieš 20 metų aplankyti Madridą, Toledo ir Grenadą. Tačiau kalbėti apie Ispaniją, neaplinkius Barselonos, tikrai negalima, nes jina turi savo veidą ir patraukia atvykėlį ne tik savo saviška architektūra, bet ir maloniais vietiniais gyventojais, kurie labai laisvai jaučiasi savo mieste. Savo įspūdžius surašiau pirmą kartą, o tai reikėjo daryti kiekvieną kartą aplankius ir geriau susipažinus su tuo kraštu ir jame gyvenančiais žmonėmis. Taigi, jau padaryta pradžia, tik gaila tai padariau beveik praėjus 20 metų. Laikas iš atminties išdiline įspūdžius, todėl po daugelio metų sunku atkurti ir aprašyti aplankytą kraštą.

PAŽINTIS SU ARTIMAISIAIS RYTAIS

Rašant apie savo keliones, būtina paminėti kelionę į Izraelį, kurį lankiau 1994 metais. Jame vyko Pasaulinis krūtinės ir širdies kongresas, kuriame pateikiau stendinę pranešimą apie plaučių vėžio gydymą. Kadangi tuo metu Tel Avive gyveno buvusių Onkologijos instituto bendradarbių, tai turėjau galimybę po kongreso geriau susipažinti su šiuo kraštu. Nuvažiavau paplaukioti Mirties jūroje, kurioje vanduo šiltas, bet gana sūrus. Važiuojant Izraelyje autobusais, visuomet keleivius lydėjo ginkluotas sargybinis. Lankant Jeruzalę, vaikščiodamas jos siaurose gatvėse, pamačiau didelę abiejų tautų neapykantą. Iš ryto eidamas į mečetę, sutikau įaudrintą arabų minią. Prie vienuolyno vienuolė pakvietė mane

86 pav. Jeruzalėje su policininku prie bažnyčios

vidun. Ji perspėjo, kad su manim, europiečiu, gali atsitikti nemalonių. Gulėdamas ant vieno vienuolyno statinio stogo, mačiau kaip minia vartė mašinas, svaidė akmenis. Vėliau sužinojau, kad neseniai

vienas žydas užmušė arabą, todėl ir atsirado ši sujaudintų arabų minia.

Vaikščiojant šventomis Jeruzalės gatvėmis mane stebino, kad tame kelyje, kur Kristus nešė kryžių, galima sutikti mažų parduotuvių, kurios demonstruoja moteriškus baltinius, apyvokos daiktus. Ant Golgotos kalno galima nueiti į katalikų ir stačiatikių bažnyčias, palieka įspūdį Raudų siena, prie kurios žydai kratosi nuo savo nuodėmių. Aš turėjau galimybę apsilankyti vienoje ligoninėje, kurioje ligonių gydymas vyksta, kaip ir Europoje. Vaikščiojant po miestą, galima patekti į ortodoksų žydų kvartalą. Tenka pastebėti, kad Izraelyje labai jaučiasi apsauga nuo netikėtinų išpuolių. Skrendant namo, oro uosto kontrolierė manęs klausinėjo, kokias dovanas vežuosi lagamine. Taigi, nepaisant ekraninės kontrolės kiekvieną išvykstantį klausinėja oro uosto apsaugos darbuotojai.

VIEŠNAGĖ KITOSE TOLIMOSE ŠALYSE

1981 m. su turistine grupe aplankiau Indiją ir Šri Lanką. Indija europiečiui labai įdomus kraštas, stebina ramiai gatvėse vaikščiojančios karvės. Galima išskirti Madrase induistų šventyklą. Žinoma, važiuojant su grupe negalima ilgiau apsistoti ties norima vieta, tačiau europiečiui Indija su savo papročiais, maldyklomis palieka gerą įspūdį. Šri Lankoje užtrukome neilgai, buvo geras oras ir mes, turistai, lepinomės šiltu Indijos vandenynu.

Europos valstybėse teko pabuvoti po kelis kartus. Malonu būti Austrijos sostinėje Vienoje ar važinėti kalnuotais Šveicarijos keliais, ypač malonu žiemą slidinėti Austrijos sporto kurortuose. Apvažinėčiau beveik visas Europos valstybes, nebuvau tik Grenlandijoje. Mane žavėjo Londono muziejai. Iš Londono neretai

tekdamo skristi į tolimąsias šalis. Man teko net tris kartus pabuvoti Kanadoje, kurioje vyko krūties vėžio konferencijos. Jas neretai organizavo įvairios labdaringos organizacijos.

Šiame trumpame rašinyje apie keliones, aprašiau tas šalis, kuriose man teko patirti kokią nors nuotykį, įstrigusį atmintyje.

PO 30 METŲ APLANKIUS BERLYNĄ

Dviaukštis Ecolines autobusas per 16 valandų nuvairavo mane į Berlyną, kuriame 2011 06 13-15 dienomis įvyko 21-asis Pasaulinis Širdies ir Krūtinės chirurgų draugijų kongresas. Iš autobuso antrojo aukšto buvo malonu žiūrėti į Lietuvos, Lenkijos sodybas. Berlyną pasiekėme anksti rytą. Kongresas vyko Interkontaliniame viešbutyje, kuris yra netoli Europos centro ir garsiojo Zoologijos sodo. Šiame kongrese dalyvavo daug įžymių mokslininkų iš Vakarų Europos, JAV ir Azijos šalių. Kongreso tematika buvo įvairi, tačiau galima būtų išskirti kelias svarbesnes sritis. Iš stambiųjų Vokietijos, Prancūzijos ir JAV širdies

87 pav. Išėjęs iš kongreso prie Zoologijos sodo vartų su berlyniete

operuotiems asmenims. Plačiai buvo kalbama apie širdies ir kitų stambiųjų kraujagyslių chirurgiją. Galima būtų paminėti, kad ir širdies ligas numatoma gydyti kamieninėmis ląstelėmis. Tiesa, šiame kongrese buvo skaityti tik eksperimentiniai darbai, tarp kurių galima paminėti pranešimą iš Santariškių klinikos Širdies centro ir Biocheminio instituto darbuotojų. Autoriai tyrė kamieninių ląstelių poveikį triušiams, kuriems buvo iššauktas širdies infarktas.

chirurgijos centrų buvo perskaityti pranešimai apie plaučių, širdies transplantacijas vaikams ir suaugusiesiems. Autoriai pateikė skaitlingus transplantacijų, atliktų vaikams, sergantiems plaučių

fibroze ar kitomis plaučių anomalijomis, duomenis. Gauti geri gydymo rezultatai

Panaudojus kamienines ląsteles, geriau regeneravo širdies raumuo. Krūtinės chirurgijos sekcijoje buvo pateikti įvairūs pranešimai: apie pleuros mezoteliomos chirurginį gydymą, skaityta apie laparoskopines operacijas sergantiesiems plaučių navikais. Aš perskaičiau pranešimą „Pagrindinio bronchų susiuvimo metodų palyginimas: 20-ies metų patirtis“, kurį paruošėme su instituto Krūtinės chirurgijos ir onkologijos poskyrio darbuotojais prof. Sauliu Cicėnu, Renatu Aškiniu, Arnoldu Krasausku, Pranu Naujokaičiu. Dalyviai pranešimą išklauė dėmesingai, pateikė klausimų. Kadangi kongreso darbas vyko keliose salėse, buvo sunku išklausti daug pranešimų. Tenka apgailestauti, kad šio kongreso darbe nedalyvavo Pabaltijo šalių širdies ir krūtinės chirurgai.

Vaikstant po Berlyno gatves, matosi daug ateivių iš kitų šalių. Šaligatviais važinėja daug dviratininkų, todėl nematyti mašinų kamščių, kurių gausu mūsų sostinėje. Buvau nustebintas pasikeitusiu berlyniečių elgesiu. Man vežant iš paskutinės metro stotelės savo bagažą, prie manęs privažiavo lengvoji mašina ir išlipęs jaunas vyras, važiuojęs su dama, nuvežė mane į Autobusų stotį. Gatvėse nemačiau policininkų, kurių buvo daug matyti vaikščiojant Berlyno gatvėmis prieš 30 metų.

KALNŲ SLIDINĖJIMAS

88 pav. 1962 m. dalyvauju Šeškinės kalne kalnų slidinėjimo varžybose

Antras mano pomėgis, užvaldęs virš 60 metų – tai kalnų slidinėjimas, kurį pradėjau kultivuoti atvykęs gyventi į Vilnių. Žvėryne susibūrė jaunuolių būrelis, kuriems vadovavo vilnietis Oskaras Gaidamovičius. Iš pradžių mes slidinėjome Žvėryno kalvose. Iš pradžių trūko gerų slidžių, ypač buvo netinkamai prie slidžių pritvirtinami batai. Mes batus prisirišdavome odiniais diržais, todėl slidininkui nukritus neretai traumavosi pėdos. Paskiau mes, slidininkai, pradėjome slidinėti Bagdo kalne. Jame buvo įrengti keltuvai, tad slidininkas kalno viršūnę pasiekdavo, prisikabindavęs prie trosu. Mes, slidininkai, patys sutrombuodavome sniegą ir paruošdavome slidinėjimo trasas (88 pav.). Tuo tarpu, kai dabar nuvažiuoji į slidinėjimo centrus, tai visos slidinėjimo trasos traktoriais išlygintos ir net slidinėjant nesutinki kupstų. Važiavimui kupstais paruošiami atskiri kalnų ploteliai. Kadangi Gražina taip pat mėgsta slidinėti, mes apvažinėjome įvairius Švedijos slidinėjimo centrus. Buvome viename visai šiaurėje, netoli Arkties rato, Laplandijoje, Hemavan Tarnaby. Tenai įrengtas Ledo viešbutis, į kurį turtingi švedai neretai atvyksta iš Stokholmo. Man teko jame nakvoti. Gana įspūdinga miegoti lediniuose kambariuose. Man sakė, kad kasmet Ledo viešbutis yra atnaujinamas. Viename slidinėjimo centre buvo galimybė pasivažinėti šunimis, tačiau su elniais nepavyko, nes jie buvo išvykę.

89 pav. 2005 m. Vald'Isere slidinėjimo centre
Prancūzijos Alpėse

Paūgėjus vaikams, su visa Gražinos šeima vykom slidinėti į Norvegijos Trysil kurortą. Tenai buvo įrengtas relaksacijai baseinas, kuriame galima paplaukiot (91 pav.). Su Gražina kelis kartus buvome garsiuose Prancūzijos slidinėjimo kurortuose, kaip Val d'Isere (89pav.). Mes su Gražina slidinėjome garsiuose Austrijos slidinėjimo centruose. 2010 m. buvome Austrijoje Ischgl slidinėjimo kurorte. Slidinėjant pasiekėme net Šveicariją. Vakare galima buvo pasėdėti kavinėse, paklausti muzikos. Buvome nuvykę kelis kartus slidinėti Italijoje netoli Turino. Buvome nuvažiavę su švedų slidininkų grupe 2007 m. slidinėti į Ispaniją, Siera Nevada (netoli Grenados). Ankščiau su draugais autobusu ir

lengvąja mašina buvome nuvažiavę slidinėti į Slovakiją ir Čekiją. Tačiau pats sunkiausias slidinėjimas buvo

jaunystėje, kai važiuodavau su Lietuvos rinktine į Kaukazo kalnus. Tenai būdavo blogai paruoštos slidinėjimo trasos, trūkdavo keltų, tai slidininkai turėdavo ilgai laukti eilėje, prasidėdavo įvairios derybos su sargais, kad būtų galima

greičiau pasiekti kalno viršūnę. Prieš 20 metų su draugais buvome nuvykę į Kaukazą slidinėti vasarą. Tenka pripažinti, ledyne slidinėjimas nėra toks malonus kaip žiemos metu kalnuose. 2013 metais su Gražina nuvykome paslidinėti į vieną iš pasaulinių slidinėjimo centrų tai Andora, kuri yra tarp

Ispanijos ir Prancūzijos, jinau susiformavo lyg atskira respublika. Nuskridus į Seviliją, Gražina pasisamdė

90 pav. Švedijos šiaurė

lengvąją mašiną ir mes nuvažiavome kalnuotais Siera Nevada keliais. Turint lengvąją mašiną, galėjome aplankyti Andoros miestelius. Kelionė buvo įdomi,

aš slidinėjdavau porą valandų, pasirinkdavau lengvesnes slidinėjimo trasas. Slidinėjant labiausiai bijojau, kad mane iš nugaros neužgautų mažais mokantis slidininkas, ypač kurie važiuoja su lentomis, nes jos sunkiau valdomos. Laimei, šis slidinėjimas man pasisekė ir bijau, kad tai mano paskutinis slidinėjimas kalnuose. Po 50 metų persirgus plaučių uždegimu, pradėjau galvoti, kad turint tiek metų, reikia sustoti slidinėti kalnuose.

91 pav. Baseinas lauke Norvegijos Trysil slidinėjimo kurorte, kuriame galima pasimėgauti sūkurinėmis voniomis, matant šalia slidinėjančius slidininkus

92 pav. 2013 metais važiuojant slidinėti į Andorą

93 pav. Gražina pakelyje į Andorą

94 pav. Gražina vakarienauja Andoros viešbučio kavinėje

95 pav. 2013 02 1-6 dienomis slidinėėjau su Gražina Andoros Grandvaliros kalnyne

96 pav. Laikraštyje buvo parašyta, kad 60 metų slidinėėjau kalnuose

VISUOMENINIS DARBAS

Žmogus, sulaukęs vyresnio amžiaus, palaipsniui įsitraukia į visuomeninį darbą. Esu Algirdo Jackevičiaus Labdaros fondo onkologiniams ligoniams ir moksliniams tyrimams remti pirmininkas, Labdaros ir Paramos fondo Vinco Kudirkos vardui įamžinti valdybos narys, nuo 2007 metų Lietuvos Veiklios Ilgaamžinystės Akademijos (LVIA) prezidiumo narys. Dalyvauju mokslinių draugijų darbe: International Association for the study of lung cancer, European Association for Cardio-Thoracic Surgery, Lietuvos krūtinės ir širdies chirurgų draugijos garbės narys (2006), Lietuvos Senologijos, Lietuvos Onkologų draugijos narys, Vilniaus chirurgų draugijos narys. Nuo 2008 metų esu Lietuvos karališkos bajorų draugijos narys, paveldėjau Jackevičių giminės herbą „Sulima“ (103 pav.). Bandau kiekvienais metais rašyti diktantą (97 pav.).

97 pav. Delfi paskelbta mano nuotrauka rašant diktantą

Marytė nuo 2003 metų aktyviai dalyvavo Vilniaus medikų klube, kuriame atžymint dr. Vinco Kudirkos šimto meto gimimą, pasiūlė steigti fondą. Toliau aš pateikiu Marijos, kaip pirmosios steigėjos, mintis apie Labdaros ir paramos fondo dr. Vinco Kudirkos vardui įamžinti steigimą. „Šis fondas yra kolektyvinis Vilniaus medikų klubo kūrybos vaisius. 1999 metais Respublikoje buvo beveik nepaminėtos dr. Vinco Kudirkos 100-osios mirties metinės. Aš su savo bendradarbe gyd. Lilija Socevičiene aptarinėjome tokią, mūsų nuomone, neadekvačią reakciją šalyje į Himno autoriaus nuopelnus tautai. Man tada giliai įstrigo gyd. Lilės Socevičienės pasakyti žodžiai: „Vincas Kudirka vertas to, kad sostinėje būtų jam pastatytas paminklas“. Esu gimusi ir augusi tik keliolika

98 pav. 1944 m Lietuvos dainų ir šokių ansambliečiai lanko dr. Vinco Kudirkos kapą
Iš kairės: F. Kantaravičius, S. Vyšniauskaitė, kitų dviejų pavardžių neatsimenu,
A. Jackevičius

kilometrų nuo dr. Vinco Kudirkos tėviškės. Vaikystėje dažnai lankydavomės pas mamos seserį Kotryną Kupčinskienę, gyvenusią netoli Paežerių. Mano pusbroliai lankė tą pačią pradžios mokyklą, kaip ir Vincas Kudirka. Be to, vokiečių okupacijos metais Marijampolės gimnazijoje teko suvaidinti V. Kudirkos pamotę Kazio Inčiūros pjesėje „Vincas Kudirka”. Pirmiausia pasitariau su savo vyru Algirdu, ką jis mano apie paminklo idėjos realizavimą. Turėdamas fondą „Onkologiniams ligoniams ir moksliniams tyrimams remti”, jis patarė įsteigti fondą ir tikslingai dirbuotis ta linkme. Mes, gyd. L. Socevičienė ir aš, buvome Vilniaus Medikų klubo narės, todėl pirmiausia fondo įkūrimas buvo apsvarstytas klubo narių susirinkime ir šiai idėjai pritarta. Ypač aktyviai fondo steigime dalyvavo klubo seniūnė dr. Vida Gražienė. Ji subūrė grupę klubo narių, Fondo steigėjų pirmininku, klubo pritarimu, pakvietusi tuometinį VU Medicinos fakulteto dekaną žymų antropologą, habil. dr. profesorių Gintautą Česnį. Kitu steigėju mielai sutiko būti prof. Juozas Galdikas, Valdybos pirmininku gyd. Zenonas Stanevičius, Fondo revizore gyd. L. Socevičienė. Fondo finansiste neatsisakė dirbti Lietuvos Sąjūdžio ekonomistė Julija Šolomskienė. Fondas registruotas tuometinio Lietuvos Sąjūdžio pirmininko doc. Romo Batūros sutikimu prie Sąjūdžio būstinės (tel. 212 4848). Dr. V. Gražienė tapo Fondo Valdybos nare ir aktyviai darbuojasi jo labui. Man, kaip vienai iš Fondo steigėjų, teko paruošti įstatus. Šiame darbe talkino mano vyras prof. Algirdas Jackevičius. Nemažai teko numinti įvairių įstaigų slenksčius, kol pagaliau 2000 metų sausio

99 pav. Fondo steigėjai ir valdybos nariai: pirmoje eilėje iš kairės: M. Jackevičienė, A. Lukšienė. L. Užkuraitienė, G. Česnys, V. Gražienė, J. Poviliūnienė; antroje eilėje iš kairės: S. Tamošaitis, svečias Ž. Bieliauskas, J. Galdikas, A. Tyla, G. Drąsutienė, svečias Račkauskas, D. Sadauskas. A. Vaičiūnas, A. Jackevičius, Z. Stanevičius.

31 dieną Teisingumo ministerijoje fondas buvo įregistruotas. Praėjo beveik 10 metų ir fondo steigėjų buvo įgyvendinta idėja ir 2009 metais pačioje iškiliausioje Vilniaus vietoje iškilo paminklas dr. Vincui Kudirkai. Labai pasidarbavo, pastatant paminklą dr. Vincui Kudirkai, prof. Juozas Galdikas ir fondo direktorius Stasys Tamošaitis. Prof. Juozui Galdikui pavyko gauti lėšų iš Vyriausybės, o gera sumani inžinieriaus Stasio Tamošaičio veikla padėjo 2009 metais sėkmingai baigti paminklo statybą.

100 pav. Dr. Vinco Kudirkos fondo nariai: iš dešinės Stasys Tamošaitis, Marytė ir aš prie jų pastatyto paminklo

101 pav. 2014 m. LVIA nariai

A.Jackevičius, prezidentė A.Bartusevičienė, L.Griciūtė,
Stovi iš kairės S.Stukonienė, I.Genienė. J. Jacevičienė

Prof. Marijonas Krikštopaitis domėjosi ilgaamžystės klausimais. Taip 1995 m. lapkričio mėn. 8 d. 15 val. Diagnostikos centro patalpose Vilniuje, Grybo g. 32, leidus šio centro vadovui prof. G. Grybauskui, pasitarimų salėje įvyko Lietuvos veiklios ilgaamžystės akademijos iniciatyvinės grupės susirinkimas, kuriame dalyvavo: prof. M. Krikštopaitis, prof. K. Ambrozaitis, prof. G. Grybauskas, prof. P. Čibiras, prof. E. Puodžiūnienė, prof. H. Zabulis, B. Strikulis ir kt. Šiame posėdyje dalyvavo 10 asmenų. Buvo išrinkta LVIA valdyba, prezidentas – prof. M. Krikštopaitis, viceprezidentas – prof. K. Ambrozaitis, sekretorė – prof. E. Puodžiūnienė, išdininkas – B. Strikulis ir narys – prof. P. Čibiras. Naujai valdybai pavesta kuo greičiau parengti įkurtos LVIA statuto įstatų projektą ir išsiaiškinti galimybę LVIA teisėtai įregistruoti. 1995 m. lapkričio mėn. 30 d. Diagnostikos centro pasitarimų salėje įvyko antrasis LVIA iniciatyvinės grupės susirinkimas, kuriame aptartas ir priimtas Lietuvos veiklios ilgaamžystės akademijos įstatų projektas, paruoštas prof. H. Zabulio ir prof. M. Krikštopaičio. Nutarta nedelsiant Akademiją įregistruoti Teisingumo ministerijoje, taip pat pasirūpinti antspaudu. Posėdžio metu prof. M. Krikštopaitis pranešė, kad 1996 m. rudenį numatoma organizuoti konferenciją. Mirus prof. Marijonui Krikštopaičiui akademijos prezidentu tapo prof. Kazys Ambrozaitis, kuris organizavo LVIA konferenciją, kurioje dalyvavo Niujorko Mokslų akademijos nariai.

102 pav. Senjorų almanachas

Dabartiniu metu jau peržengęs 100 metų ribą prof. K. Ambrozaitis tapo garbės Akademijos prezidentu. Dabar Akademijai vadovauja prof. Aldona Bartusevičienė. Aš pradėjau dalyvauti jos veikloje nuo 2007 metų.

Mes susirinkame kiekvieno mėnesio paskutinį penktadienį Lietuvos medicinos bibliotekoje. Susirinkimo metu kalbame apie mūsų mitybos reikalus, apie senėjimo procesus ir diskutuojame kitais klausimais. Nariai, atėję svečiai skaito pranešimus. Mitybos klausimu daug rašė akademijos narė doc. Ksavera Vaištarienė. 2015 m. mes, Akademijos nariai, išleidome LVIA almanachą.

BAJORYSTĖS ISTORIJA

Žmogus pradeda domėtis savo protėviais, kai jau sulaukia garbaus amžiaus. Kiek aš atsimenu, man tėvas nieko nekalbėjo apie savo protėvius. Jo sovietmečiu rašytuose dokumentuose, perskaičiau, kad jo tėvai buvo Birželių dvare kumečiais. Aš galvoju, sovietmečiu tokia kilmė buvo tinkama tėvui gauti valstybinėse įstaigose darbą. Iš tetos Adelės girdėjau, kad ji sakiusi, jog jos tėvai buvo neturtingi bajorai. Visą Jackevičių giminės raidą padėjo atidengti mano pusbrolis Vitolis Dainauskas, kuris Lietuvos archyve rado archyvinius duomenis, kad Jackevičiams buvo suteiktas bajoro vardas ir giminei suteiktas „Sulima“ herbas (103 pav.). Remdamasis rastais dokumentais, pateikiau pranešimą Lietuvos bajorų Legimitacijos komisijai dėl bajoro vardo pripažinimo. 2008 metais Lietuvos Karališkoji Sąjunga man suteikė bajoro vardą ir pripažino aktu Jackevičių giminės herbą „Sulima“. Galbūt, tėvas žinojo, kad jo tėvai ir seneliai buvo bajorai, tačiau bijodamas, kad šios žinios nepasiektų sovietų valdžios organų, apie tai man nieko nekalbėjo.

JACKEVIČIŲ GIMINĖS BAJORYSTĖS DOKUMENTAI

Susipažinęs su Lietuvos valstybės istorijos archyve (LVIA) turimais dokumentais, radau, kad Juozapo Jackevičiaus vyresniosios dukters Adelės gimimo metrikuose (LVIA E 669 AP.20 B.100 L.120v & 126) rašoma,

kad Panevėžio bajorams Josifui ir Anai iš Kvietkauskų, teisėtiems sutuoktiniams, gimė dukra Adelė 1900 metais rugpjūčio 14 dieną Auriliškių kaime, Pušaloto valsčiuje. Kitame sūnaus Juliaus gimimo metrikų išrašė (LVIA F.669 AP.17 B.127 L.313 & 145) rašoma: bajorams Josifui ir Anai iš Kvietkauskų, teisėtiems sutuoktiniams Jackevičiams, gimė sūnus Julius 1898 metais birželio 25 dieną Auriliškių kaime, Pušaloto valsčiuje. Iš dokumentų, patvirtinančių Jackevičių giminės bajorų kilmę, tenka paminėti raštą, kuriame aprašomas Jackevičių giminės herbas „Sulima“, kuris

103 pav. Jackevičių giminės herbas „Sulima“

patvirtintas Bajorų deputatų susirinkime 1804 metais kovo 2 dieną (LVIA E. 391

AP. 8 B. 1548). Kitame rašte nr. 2537, kuriame rašoma apie Kauno Bajorų deputatų susirinkimo nutarimą, datuotą 1847 metais birželio mėn. ketvirtą

dieną, kad Jackevičių bajorystės luomas buvo patvirtintas 1804 metais kovos 2 dienos data. Kitame rašte (F 391 Nr.1135) nurodomas Stanislavo Jackevičiaus pateiktas bajorų sąrašas, kuriame 28 numeriu nurodomas Matas Jackevičius, kuris ir buvo Juozapo Jackevičiaus tėvas. Mano senelio Juozapo Jackevičiaus su Ona Kvietkauskaite jungtinių rašte nurodoma, kad Juozapo (Josifo) tėvas buvo Matas Jackevičius. Taigi, turiu pripažinti jį savo proseneliu, tačiau sužinoti apie jo gimimo ir mirties datas man nepavyko. Taip pat lieka neišaiškinta, kas buvo Mato Jackevičiaus tėvas, nors Stanislovas Jackevičius jį yra įtraukęs į savo artimųjų sąrašą. Tiesa, jungtinių dokumente rašoma, kad buvęs dvarininkas Juozapas 40 metų viengungis veda 20 metų Oną Kvietkauskaitę, o jo tėvai buvę dvarininkai Matas Jackevičius ir Liucija Matusevičiūtė. Tačiau jau kituose raštuose, kuriuos pavyko rasti Lietuvos Valstybės Istorijos Archyve, rašoma, kad Panevėžio bajorams Juozapui ir Onai Kvietkauskaitei Jackevičiams, teisėtiems sutuoktiniams, gimė duktė Adelė. Tas pat buvo rašoma gimimo metrikuose ir gimus sūnui Juliiui. Taigi, visa tai leidžia man tvirtinti, kad mano senelis Juozapas priklausė bajorų luomui, tačiau nebuvo turtingas, neturėjo daug žemės. Jackevičių bajorystės kilmę taip pat patvirtina dokumentas, kuriame rašoma, kad Jackevičių giminei priklausė herbas „Sulima“, kuris minimas jau 1778 metais (LVIA E.391 AP. 8 L. 2). Toliau pateikiame šio herbo spalvotą atvaizdą (103 pav.).

104 pav. 2008m bajoro vardo man suteikimas

Lietuvos Valstybės Istorijos Archyvo Jackevičių giminės dokumentai, patvirtinantys jų bajorystės kilmę.

Eilės Nr.	Dokumento šaltinis	Metai	Vardas	Aprašymas
1	F391, AP 8, B1548 L 2	1778; 1804		Bajorų deputatų susirinkimo, įvykusio 1804 metais kovo 2 dieną patvirtinimo raštas, kad herbas „Sulima“ skiriamas Jackevičių bajorų giminei.
2	Nr. 2537	1847		Kauno Bajorų deputatų surinkimo raštas, kuriame rašoma, kad patvirtinama Jackevičių bajorystė, kuri jau buvo patvirtinta 1804 metais kovo 2 d.
3	F 391 Nr1135	1817	Matas	Priedame Stanislovo Jackevičiaus bajorų sąrašė 28 numeriu minimas Matas Jackevičius, kuris buvo mano senelio Juozapo Jackevičiaus tėvas.
4	F.669 AP.20 B77 L10v &23	1892	Juozapas	Jungtinių dokumente rašoma, kad tuokiasi Juozapas Jackevičius su Ona Kvietkauskaite ir minimi Juozapo Jackevičiaus tėvai: Matas Jackevičius ir Liucija Matusevičiūtė.
5	E.669 AP17 B127 L313 & 145	1898		Bajorams Juozapui ir Onai Kvietkauskaitės Jackevičiams, teisėtiems sutuoktiniams, gimė 1898 m. liepos 25 dieną sūnus Julius.
6	E669 AP20 B100 120 &126	1900		Bajorams Juozapui ir Onai Kvietkauskaitei Jackevičiams, teisėtiems sutuoktiniams, gimė 1900 metais rugpjūčio 14 dieną duktė Adelė.

TURIU PRISIPAŽINTI, MANE LYDĖJO GERA
RANKA ...

105 pav. Maloni draugystė Ilgio ežere, kuris yra prie Užilgio kaimo

Šiame rašinyje bandžiau aprašyti savo gyvenimą. Turiu prisipažinti, mane lydėjo Gera Ranka, nes išvengiau mirtinų pavojų: karo metu kunigo sutana išgelbėjo gyvybę ir vokiečių kareivis manęs nenušovė. Kadangi nuo pat vaikystės mėgau keliauti, tai bandžiau savo jėgas alpinizmo stovyklose. Jau turėjau net sportinį atskyrį, tačiau vienoje Uralo alpinistinėje stovykloje, lipdamas uola, paslydau ir kritau žemyn, tačiau, mano laimei, mane saugantis kitas alpinistas neišleido virvės ir aš pakibau ir su dideliais sunkumais išlipau į viršų. Tada supratau, kad mano rankos ir kojos nėra tiek stiprios, kad saugiai galėčiau dalyvauti alpinistiniuose žygiuose. Aplankant daug šalių, tekdavo patirti įvairių nuotykių, nakvoti gatvėse paliktuose automašinos, miegoti laukiamosiose salėse ant suolų. Tačiau kelionės vargai kartais suteikia malonių reginių, kaip man teko patirti keliaujant snieguotu keliu į Geizerių slėnį, kuris yra tolimoje Kamčiatkoje ar maudantis šaltame, didingame Baikale. Per visą laiką neteko buvoti sanatorijose ar poilsio namuose, nes atostogas praleisdavau keliaudamas po įvairias šalis.

Šiame rašinyje iš pradžių aprašiau teigiamas savo gyvenimo detales. Tačiau jau jaunystėje jaunas vaikinai susiduria su mūsų visuomenėje paplitusiais neigiamais įpročiais, kaip girtavimu, rūkymu, paleistuvavimu. Kiek prisimenu tėvas rūkė papirosus ir aš, būdamas keturių metų, radęs papirosą, jį užsidegiau ir tualete pabandžiau parūkyti. Matyt, mažoje patalpoje, man apsisuko galvelė, pasidarė bloga, kad aš vos išslinkau iš tualetito. Gimnazijoje buvo draudžiama mokiniams rūkyti, tačiau kai kurie vaikinai, nepaisydavo draudimo, matydavau

rūkančius tualete. Jau suaugęs išmokau rūkyti, mokėjau leisti dūmų kamuolius, rūkydavau su draugais pobūvio metu, tačiau vienas namuose nerūkiau, nes, studijuodamas Medicinos fakultete girdėdavau paskaitas apie tabako žalingą poveikį organizmui. Tuo tarpu alkoholinius gėrimus tekdavo ir paragauti. Kartą Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijoje vyresni moksleiviai man davė išgerti keletą taurių degtinės ir alaus. Parėjus namo, pasidarė bloga, aš pradėjau vemti. Tėvas, tuo metu buvo advokatas, man išsiblaivius, iš ryto liepė pasirašyti raštą, kuriame buvo parašyta, kad jeigu girtausiu, tai turėsiu vykti į Kalnaberžį. Tai buvo įstaiga, į kurią buvo siunčiami labai nedrausmingi vaikinai. Tai turėjo poveikį, daugiau nė karto neatėjau į namus stipriau išgėręs. Prisimenu vieną atvejį, kai mane jau medicinos fakulteto studentą pakvietė į svečius kolega, kuris neseniai buvo sugrįžęs iš Vienos, jis mane pavaišino atsivežtais gėrimais. Pajutau, kad esu išgėręs, todėl nediršau grįžti namo, kadangi buvo šilta, todėl nutariau pasėdėti ant Neries kranto prie Šv. Jokūbo ligoninės. Matyt, užmigau ir atsibudęs pamačiau stovintį vyriškį su senbernaro veislės šunimi. Pasirodo, kad tai buvo lenkų teatro artistas, kuris mane saugojo, kad neįkrisčiau į upę, nes miegant buvau nuslydęs netoli vandens. Po to mes dažnai iš ryto susitikdavome, nes jis gyveno Kaštonų gatvėje. Be abejonės, atėjus vėl sovietams, geriančių žmonių labai padaugėjo. Prisimenu, kuomet pirmą kartą pamačiau, kai sovietų kariškis, priėjęs prie spaudos kiosko, išgėrė visą degtinės stiklinę ir mano nuostabai ramiai nužingsniavo. Kiek prisimenu, mūsų namuose tėvas niekada nevaišino svečių sklidinomis stiklinėmis, stiprius alkoholinius gėrimus gerdavo iš nedidelių stikliukų. Tokį pat vaizdą mačiau ir kaime pas mano dėdes. Tuo tarpu, pradėjus dirbti Lietuvos valstybiniame liaudies dainų ir šokių ansamblyje, gastrolių metu vaikinai jau kilnodavo stiklines. Tuo metu aš ansamblyje buvau vienas iš medikų, todėl iš vadovybės turėjau nurodymą gastrolių metu prižiūrėti švarą ir artistų sveikatą. Kadangi man buvo sunku atsisakyti nuo draugų siūlomo gėrimo, tai daugiau išgėręs ir prisiminęs Romos patricijų tradicijas, eidavau į tualetą ir sukeldavau vėmimą, tuo sumažindavau savo organizme alkoholio koncentraciją ir galėdavau suteikti pagalbą daugiau išgėrusiems draugams. Matyt, mano organizme nebuvo palankių sąlygų alkoholio priklausomybei. Tuo metu krašte buvo sunki sanitarinė padėtis, todėl ilgesnį laiką gyvenant gastrolių metu vagonuose, kildavo pedikuliozės pavojus. Prisimenu mums vykstant koncertuoti į neseniai išvaduotą Klaipėdą, pas vieną iš vyrų pastebėjau ripuojančias uteles. Kadangi neturėjome jokių dezinfekuojančių preparatų, tai teko viso vagono keleivių patalynę išnešti į lauką, nes tuo metu lauke buvo žema temperatūra, o vagone visi likome be kailinių. Kita blogybė, tai karo pabaigoje atsiradusi venerinių ligų epidemija, nes daug sovietų karių užsikrėtė venerinėmis ligomis kovojant Rytprūsiuose. Mes, studentai, Odos ir venerinių

ligų dispenseryje, kuris tuo metu buvo Bokšto gatvėje matėme pilnas palatas, sergančių gonorėja, sifiliu. Atsiradus penicilinui, gonorėjos epidemiją pavyko gana greitai sutvarkyti, tačiau sifilio gydymas reikalavo ilgesnio laiko. Jau pačioje jaunystėje teko susitikti su homoseksualiais vyrais. Tenka pripažinti, kad tuo metu Sovietų Sąjungoje gėjai buvo persekiojami ir negalėdavo demonstruoti savo elgesio kaip dabartiniu metu. Manau, kad vyresni homoseksualai ieško sau partnerių jaunų, ypatingai mažiau pasiturinčių vaikinų tarpe. Kadangi buvo karo metas, tai daug jaunų vaikinų buvo paimti į kariuomenę, tai esantys vaikinai laisvėje buvo jaunų merginų dėmesyje. Nepaisant sunkių sąlygų, gyvenimas vyko įprasta vaga, buvo ruošiami pobūviai, kuriuose šokdavome, kilnodavome taureles, todėl jaunam vaikinui, turinčiam neblogą išvaizdą, buvo nelengva.

Man pasisekė su pasirinkta profesija. Aš išdirbau Onkologiniame institute nuo jo įsteigimo dienos, t.y. nuo 1957 03 27 ir dirbau iki 2008 metų. Turiu pasakyti,

kad per šį laikotarpį esu gavęs tik dviejų savičių nedarbingumo lapelių, nes susirgau geltlige, užsikrėtęs nuo ligonių. Mėgau savo darbą, todėl ir lankausi institute jau sulaukęs garbaus amžiaus. Stengiuosi dalyvauti v i s u o m e n i n i a m e gyvenime, jau kelis metus rašau nacionalinį diktantą. Dažnai susitikinėju su artimaisiais giminaičiais,

106 pav. Užilgio km. savo sodyboje pjaunu žolę

vykstu į močiutės Teklės Gineitienės mišką, sodinu likusiame plote eglutes.

Išėjus į pensiją, aktyvus gyvenimas nenutrūko, nes kasdien lankausi Nacionaliniame vėžio institute, dalyvauju Chirurgijos klinikos darbe vizituojant ligonius, ruošiant mokslinius straipsnius medicinos žurnalams. Pradedant balandžio ir baigiant gruodžio mėnesiu šeštadienius bei sekmadieninius praleidžiu Užilgio sodyboje, kurioje pjaunu žolę, auginu šiltnamyje pomidorus ir kitas daržoves. Rudenį, nuskynęs vynuoges, darau vyną, o rytais bėgu pasinerti į Ilgio ežerą (113 pav.). Kas rytą greitkelio važiuoju į institutą ir dalyvauju įvairiose konferencijose, mokslinių draugijų veikloje. Pastaruosius metus kasmet lankydavau Gražiną Stokholme, kuri jau augina moksleivius Lorenčą ir Vinoną.

107 pav. 2003 m. Tomo ir Gražinos vestuvės

108 pav. Gražina su vyru Tomu, dukterimi Vinona ir sūnumi Lorencu Rasų kapinėse

109 pav. Man 73 metai

110 pav. Knygų mugėje 2013 02 24

111 pav. Aš Tauragnų kapinėse prie Gineičių šeimos kapo

112 pav. Aš su tėvu 1961 m. Rasų kapinėse

113 pav. 2011m gruodžio mėn. maudyklės Ilgio ežere

114 pav. Vyno gamyba senovės graikų metodu Užilgio sodyboje

LITERATŪRA

1. Rokas Subačius. Dramatiškos biografijos. Kovotojai, kūrėjai, kolaborantai. Vilnius, Mintis 2005. Genijaus netektis (Vytautas Mačernis 145 – 163psl.)
2. Medikai turistai – konkurso nugalėtojai. Mokslas ir gyvenimas, 1973, 4:36
3. Marija Jackevičienė, Algirdas Jackevičius. Tolimųjų Rytų pasaka. Mokslas ir Gyvenimas 1972, 5: 20-22.
4. Marija Jackevičienė, Algirdas Jackevičius. Kelionė į Geizerių slėnį. Mokslas ir gyvenimas 1972, 6: 31-34.
5. A. Jackevičius. Savarakas – „Galvų medžiotojų“ šalis. „Mokslas ir gyvenimas“ 1981, 12:17-18.
6. Marija Jackevičienė. Pažintis su Elada. Mokslas ir gyvenimas. 1983, 11: 20-21
7. Marija Jackevičienė. Didžiuoju Pamyro keliu. Moksleivis 1976, 8:36-37.
8. Roma Griniūtė. Vilniaus VII Žiemos spartakiada. Gražu buvo pažiūrėti. Vakarinės Naujienos 1982, 20:4.
9. Leonas Maleckas. Aktyvūs visuomeninkai – puikūs specialistai, Tarybinis studentas, 1978, 28:2
10. Janina Bačilionaitė. Respublikiniame tradiciniame. Tarybų Klaipėda, 1985, 140.
11. J. Sabonis. Medikų moksliniai darbai. Vakarinės Naujienos, 1969, 354, 3.
12. Pažinti svetimą šalį keliautojams padeda turgūs, muziejai ir kapinės. Gyvenimo būdas. Lietuvos rytas, 1997m. kovo 8d. nr.56.
13. Solveiga Potapovienė. Profesorius Algirdas Jackevičius prisiekęs hedonistas. Lietuvos Sveikata 2006, 30:11.
14. Algirdas Jackevičius. Kalnų slidinėjimas Vilniuje. Onkologijos Puslapiai 2013, 42:16.
15. Adolfas Vadminas. Ispanija, leid. „Gamta“, Vilnius, 1999, 193.
16. Rick Steves. Spain and Portugal 2003, Avalon Travel. Spain. Micheline Tyre Public Limited Company, 1993.

ASMENVARDŽIŲ RODYKLĖ

A		J	
Ašmonas Antanas	36,42	Jackevičienė-Ašmonaitė Marija	
Ašmonaitė Viktorija	42	17,32,33,39,42-46,49,86	
Ašmonas Vladas	36	Jackevičius Antanas	9
Aškinis Renatas	80	Jackevičiūtė Adelė	9,91-93
Ambrozaitis Kazys	89	Jackevičiūtė Marytė	9
B		Jackevičius Stasys	6,7,9,11,14,16,34,91
Batisa Vytautas	31	Jackevičiūtė Aldona	8, 16, 34, 47
Bartusevičienė Aldona	89,90	Jackevičiūtė Danguolė	13,14
Barrehag Thomas	131	Jackevičius Julius	91,93
C		Jackevičienė-Gineitytė Ona	
Cicėnas Saulius	27, 80	9,14,15,19,36	
Č		Jackevičienė-Kvietkauskaitė Ona	
Činčikas Jonas	31	34,91,92	
Charčenko Vladimir Petrovič	24	Jackevičienė-Matusevičiūtė Liucija	92
Česnys Gintautas	87	Jackevičiūtė - Vingė Gražina	
Čibiras	89	32,44,45,61,81,82,84,97	
D		Jackevičius Juozapas	34, 91-93
Dijokas Kazys	11, 49	Jackevičius Matas	92,93
Diršė	29	Jocius J	24
Didžiulis Olegas	31, 51	Jonaitis	31
Dainauskas Vitolis	91	K	
G		Krasauskas Arnoldas	80
Gineitytė Marija	9,27,91	Krikštopaitis Marijonas	89
Gineitis Stasys	9	M	
Gineitis Kazys	8,51	Mačernis Vytautas	13
Gineitis Romas	36	Markulis	17,19
Girdzijauskas Vytautas	19,20	Motiejūnaitė Lidija	32
Gaidys Romas	31	Muks Galina	42
Gaidamovičius Osvaldas	81	Motiejūnas Leonas	32
Gražienė Vida	87	N	
Galdikas Juozas	87,88	Norkūnas Pranas	20,22,23
		Naujokaitis Pranas	27, 109
		R	
		Ramanauskaitė Marija	28
		Rabinavičius Saliamonas	20
		Rakov Anatolij Ivanovič	24

Griciūtė Laima 89

P

Parulis Zenonas 17, 23

Ptašėkas Rubinas 28

Petrošius 19

Pirogov Anatolij Ivanovič 24

S

Stukonienė Sofija 24, 89

Sučila Antanas 20

Sabalys 31

Strikulis Bronius 89

Š

Švedas Jonas 17

T

Tėlyčėnas Albertas 37

Tamošaitis Stasys 88

U

Udrytė Uršulė 9

Urnevičius Vytautas 45

Uždavinys Giedrius 41

Z

Zacharinas Benjaminas 20

Ž

Žulienė-Gineitytė Marija 8

ILIUSTRACIJŲ RODYKLĖ

1 pav. Tėvai	7
2 pav. Dembavos dvare: tėvas, Danguolė, Aldutė ir aš ant mamos rankų	7
3 pav. Mano krikšto tėvai: Marytė Žulienė ir Kazys Gineitis	8
4 pav. Aš šešerių mėnesių mažylis	8
5 pav. Dviejų metų berniukas	8
6 pav. 1930 metais Kaune aš su sesutėmis Aldute, Danguole	8
7 pav. Uršulė Ūdrytė mane auginusi ir praleidusi visą savo gyvenimą mūsų šeimoje	9
8 pav. Kauno miesto pradžios mokyklos mano mokymosi ir elgesio žinios 1933 – 1934 metais	9
9 pav. Kauno pradžios mokyklos I skyriaus mano mokymosi pažymiai	9
10 pav. 1933m. Kauno XV pradžios mokyklos mokiniai, aš 3 eilėje iš kairės antras	10
11 pav. Kauno XV pradžios mokyklos mokiniai, aš 3 eilėje dešinėje ketvirtas	10
12 pav. 1937 m Tauragėje priimu krikšto sutvirtinimo sakramentą	11
13 pav. Tauragnuose prie Labės ežero aš su pusbroliu Kaziuku Dijoku	11
14 pav. Tauragės Valstybinės gimnazijos liudijimas 1938.09.01 nuotraukoje apsivilkęs vilkiuko uniforma (I etapas tapti skautu)	11
15 pav. Mūsų šeima Tauragėje 1937 m.	12
16 pav. 1939 m. Alytaus gimnazijos mokiniai, aš 3 eilėje dešinėje trečias	12
17 pav. Tėvas Alytaus notaras 1938 m.	13
18 pav. Danguolė 1939 m.	13
19 pav. Vilniuje 1940 m. Vytauto Didžiojo gimnazijos mokiniai. Aš pirmoje eilėje apkabinęs klasės draugą	13
20 pav. Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos paskutinėje klasėje 1942 m. Aš pirmas dešinėje	14
21 pav. Mes moksleiviai poilsiaujame ant Neries	14
22 pav. 1944 m. vokiečių kareivis norėjo mane nušauti išėjus iš šventoriaus	15
23 pav. 1944 – 1946 m. šokau (antra pora) Lietuvos valstybiniame dainų ir šokių ansamblyje	16
24 pav. Šoku su Stase Vyšniauskaite	17
25 pav. Sveikatos ministerijos Profsąjungų tautinių šokių grupė, kuriai aš vadovavau	18
26 pav. 1947 m. sovietų partijos darbuotojai mūsų šeimą perkėlė iš Gedimino prospekte esančio buto į šį namelį	18
27 pav. Studentai medikai poilsiauja Trakuose. Pirmoje eilėje iš kairės Kajus	

Balčiūnas. Stasys Trepšys, S. Bizulevičius, A. Jackevičius, antroje eilėje iš dešinės	
Alis Neverauskas, trečioje eilėje S. Ptašekas, dviejų vyrų pavardžių nežinau,	
Rovda	20
28 pav. Jaunieji Medicinos fakulteto studentai	21
29 pav. Medikų studentų darbas anatomijos laboratorijoje	21
30 pav. Vilniaus I tarybinės ligoninės Chirurgijos klinikos darbuotojai	
Pirmoje eilėje iš dešinės: Galkutė, dr. S. Rabinavičius, J. Jablonskytė, prof. Pranas Norkūnas 3 eilėje P. Breivis, Malinauskas, Pronckus, A. Marcinkevičius, A. Jackevičius	22
31 pav. Aš jaunas chirurgas	23
31 a pav. 1969 m. gegužės mėn. 22 dieną Vilniaus universiteto Mokslinėje taryboje gyniau habilituoto daktaro disertaciją „Pagrindinių plaučių vėžio gydymo įvertinimas“	23
32 pav. 1965 metų Onkologinio instituto mokslinė sesija	24
33 pav. Atlieku ligoniui bronchų tyrimą su bronchoskopu	25
34 pav. Dėstau Onkologijos kursą studentams medikams	26
35 pav. 1994 m. suteiktas profesoriaus vardas	26
36 pav. Operacinėje dirbau iki 2008 metų	27
37 pav. 1998 m. susitikimas Lukiškių aikštėje baigusiujų 1948 m. Medicinos fakultetą	28
38 pav. Onkologijos institute kalbu 70 metų jubiliejaus proga	29
38 a pav. Švenčiame mano septyniasdešimt metų jubiliejų	29
39 pav. Mane sveikina Onkologijos instituto bendradarbiai su 80 metų jubiliejumi	30
40 pav. 1996 10.13 buvau išrinktas Lietuvos širdies ir krūtinės chirurgų draugijos prezidentu	30
41 pav. 1983 metais 40 metų baigusieji Vilniaus I gimnaziją Iš kairės A. Sabalys, A. Jackevičius, J. Činčikas, mokytojas Jonaitis, O. Didžiulis, V. Batisa, R. Gaidys	31
42 pav. Lidija Motiejūnaitė (1924-2008)	32
43 pav. Aš su Gražina	32
44 pav. Marytė 1992 m.	33
45 pav. Mes kartu nuo 1956 metų	34
46 pav. Aš su sesute Aldute Kęstučio g. 16	34
47 pav. 1949 metais mano pirmoji didesnė turistinė kelionė į Užkaukazės respublikas	35
48 pav. 1980 m. aš buvau JAV	38
49 pav. Parke netoli Vankuverio, Kanada	41
50 pav. Bielaja upė Urale	44

51 pav. Stokholme tekdamo dažnai svečiuotis, nes tenai su šeima gyvena Gražina	45
52 pav. Dajakų namai ant polių	46
52 a pav. Dajakų karo šokis	47
53 pav. Vietname turguje susitikimas su vietnamieta	48
54 pav. Australijos pakrantės	49
54 a pav. Sidnėjaus teatras, pastatytas įlankos pakrantėje	50
55 pav. Maču Pikču šventyklų kompleksas	52
56 pav. Turistų susitikimas su lamų ganytojais	53
56 a pav. Piemenys gano lamas	53
57 pav. Ekvadore ispanų kolonizatorių pastatyta bažnyčia	54
58 pav. Ekvadore matuojusi tautinius krašto drabužius	54
59 pav. Majų kultūros statinys	55
60 pav. Majų kultūros paminklas	55
61 pav. Kyote imperatoriaus parke	59
62 pav. Prekyba Maputus vyksta turgavietėje	63
63 pav. Mozambike moteris pila vandenį į indus	63
64 pav. Mozambiko vaikai žaidžia prie jūros kranto	64
65 pav. Gražina Marakešo suvenyrų parduotuvėje	64
66 pav. Kilimų parduotuvė Marakeše	65
67 pav. Aš su Gražina ant kupranugario jojom į Vakarų Sacharos dykumą	65
68 pav. Beduinas dykumoje su kupranugarium	66
69 pav. Krokodilai, gulintys ant baseino kranto	66
70 pav. Draugystė su beždžionėmis Gambijos parke	67
71 pav. Serrekundos turgavietėje moteris, nešančios ant galvos įvairias prekes ar daiktus	67
72 pav. Alberto turgavietė Banjul mieste	68
73 pav. Turgavietėje daugiausia pardavinėjama įvairių manufaktūros dalykų	68
74 pav. Turguje siūloma ir gambijiečių pagamintų įvairių suvenyrų	69
75 pav. Dodekanisos salynas, kuriame yra Kos sala	70
76 pav. Hippocrates	70
77 pav. Graikijos amfiteatre	71
78 pav. Aš Kos saloje	71
79 pav. Agora – seniausia miesto dalis	72
80 pav. Asklepiono šventyklos kolonos	73
81 pav. 1996 m. Atėnuose Akropolyje	73
82 pav. Deivė Higiena – Asklepiono duktė	74
83 pav. Dionizas linksminasi su satyrais	74
84 pav. Barselonoje Gaudi parke 2005 m.	75

85 pav. Šventosios Šeimynos (Segrata Familia) bažnyčia	76
86 pav. Jeruzalėje su policininku prie bažnyčios	78
87 pav. Išėjęs iš kongreso prie Zoologijos sodo vartų su berlyniete	79
88 pav. 1962 metais dalyvauju Šeškinės kalne kalnų slidinėjimo varžybose	81
89 pav. 2005 m. Vald'Isere slidinėjimo centre Prancūzijos Alpėse	82
90 pav. Švedijos šiaurė	82
91 pav. Baseinas lauke Norvegijos Trysil slidinėjimo kurorte, kur galima pasimėgauti Jakouzi voniomis matant šalia slidinėjančius slidininkus	83
92 pav. 2013 metais važiuojant slidinėti į Andorą	83
93 pav. Gražina pakelyje į Andorą	84
94 pav. Gražina vakarieniauja Andoros viešbučio kavinėje	84
95 pav. 2013 02 1-6 dienomis slidinėjau su Gražina Andoros Grandvaliros kalnyne	85
96 pav. Laikraštyje buvo parašyta, kad 60 metų slidinėjau kalnuose	85
97 pav. Delfi paskelbta mano nuotrauka rašant diktantą	86
98 pav. 1944 m. Lietuvos dainų ir šokių ansamblių lanko dr. Vinco Kudirkos kapą Iš kairės: F. Kantaravičius, S. Vyšniauskaitė, kitų dviejų pavardžių neatsimenu, A. Jackevičius	87
99. pav. Fondo steigėjai ir valdybos nariai: pirmoje eilėje iš kairės: M. Jackevičienė, A. Lukšienė, L. Užkuraitienė, G. Česnys, V. Gražienė, J. Poviliūnienė; antroje eilėje iš kairės: S. Tamošaitis, svečias Ž. Bieliauskas, J. Galdikas, A. Tyla, G. Drąsutienė, svečias Račkauskas, D. Sadauskas, A. Vaičiūnas, A. Jackevičius, Z. Stanevičius	88
100 pav. Dr. Vinco Kudirkos fondo nariai: iš dešinės Stasys Tamošaitis, Marytė ir aš prie jų pastatyto paminklo	88
101 pav. 2014 m. LVIA nariai	89
102 pav. Senjorų almanachas	90
103 pav. Jackevičių giminės herbas „Sulima“	91
104 pav. 2008 m. bajoro vardo man suteikimas	92
105 pav. Maloni draugystė Ilgio ežere, kuris yra prie Užilgio kaimo	97
106 pav. Užilgio km. savo sodyboje pjaunu žolę	97
107 pav. 2003 m. Tomo ir Gražinos vestuvės	98
108 pav. Gražina su vyru Tomu, dukterimi Vinona ir sūnumi Lorencu Rasų kapinėse	98
109 pav. Man jau 73 metai	99
110 pav. Knygų mugėje 2013 02 24	99
111 pav. Aš Tauragnų kapinėse prie Gineičių šeimos kapo	100
112 pav. Aš su tėvu 1961 m. Rasų kapinėse	100
113 pav. 2011 m. gruodžio mėn. maudyklės Ilgio ežere	100

Turiu prisipažinti, mane
lydėjo Gera Ranka...